

ŐSI GYÖKÉR

KULTURÁLIS FOLYÓIRAT

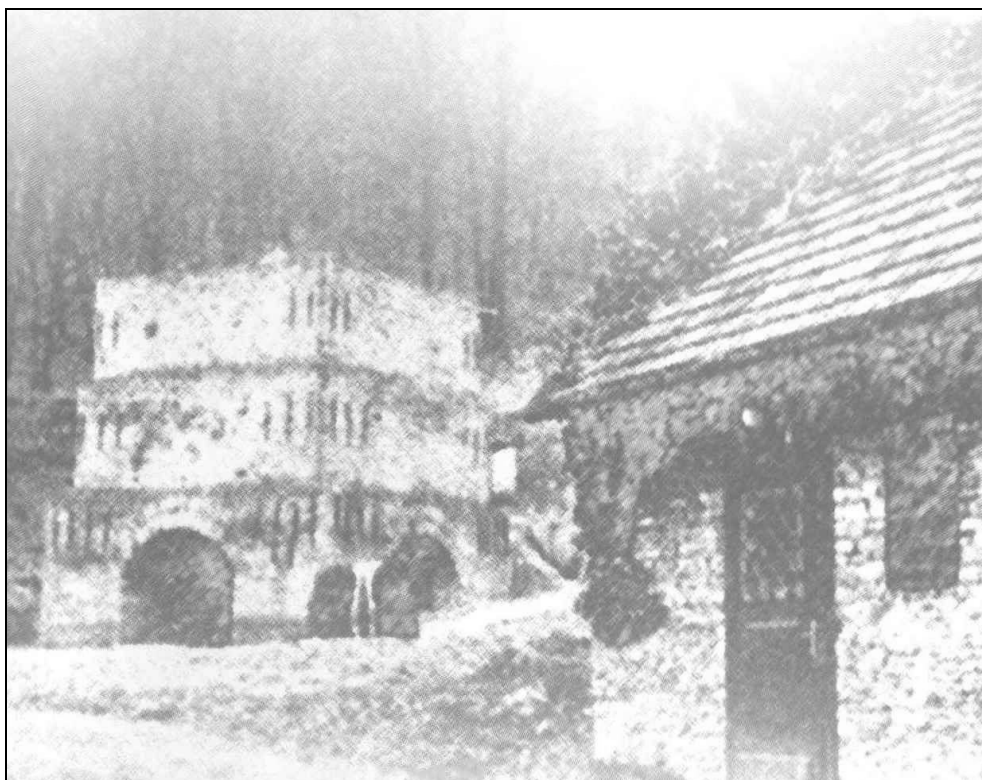
Megjelenik negyedévente a magyarságtudomány és az ősi magyar nyelv kutatásának szolgálatában

Alapítva: 1972

Ára : 650,- Ft

La Raiz Ancestral

Alapító – Örökös Főszerkesztő: Badiny Jós Ferenc

Őseink nyomában „Az európai vaskultúra útján”
A zikkurát formára alkotott hákori Óskohó Miskolc mellett

Alapító - Örökös Főszerkesztő: Badiny Jós Ferenc

Felelős szerkesztő: Dr. Gyárfás Ágnes
Szerkesztő: Prof. Dr. Pap Gábor
Olvasószerkesztő: Gyöngyösi Gábor
Munkatárs: Bubcsó Gáborné

Kiadó: Miskolci Bölcsész Egyesület (MBE)
3501 Miskolc, Vasgyári út 18.
(a kettős villamos végállomásánál)
Levél: 3509 Miskolc, Pf. 819.
Szerkesztőségi telefonszám/fax:
+36-46-331-981

© Ősi gyökér 2004. XXXII. évf. 3. sz.
Minden cikkért a szerzője a felelős. Egyes cik-
keket csak rövidített formában közlünk.
Kéziratokat nem őrzünk meg, és nem küldünk
vissza! **(Lemezen küldött anyag mellé kér-
nénk kéziratot is)**

Belföldi előfizetés (évente négy szám):
3000 Ft/év.
Egy szám ára 650 Ft.
Az előfizetés történhet:
A MBE címére (3501 Miskolc, Vasgyári út 18.)
- Ősi gyökér előfizetés megjelöléssel –
postautalványon, a Kiadónál személyesen, vagy
banki átutalással a Konzumbank 11300050-
00580100-0001001 számlaszámra.

Külföldi előfizetés: 50 USD/év.
Az összeg a Konzumbank miskolci fiókjában
vezetett 11300050-00580100-0000000
számlaszámra utalható át.

Kapható: a MBE könyvtárban
(Miskolc, Vasgyári út 18.),
a Központi Antikváriumban
(Miskolc, Széchenyi u. 21. a színháznál),
a Belvárosi Szépműves Antikváriumban
(Miskolc, Városház tér 9.),
a Szkíta Könyvesboltban
(Miskolc, Széchenyi u. 53.),
a Kéthollós Könyvesboltban
(1081. Bp. Kenyérmező u. 3. a.),
a Fehérlófia Könyvesboltban
(Bp., József krt. 35.),
a Magyarok Háza földszinti könyvesboltjában
Gondos Bélánál (Bp., Semmelweis u. 1-3.),
a Püski Könyvesboltban (Bp., Krisztina krt. 54.),
a Napkapu Könyvesboltban
(Pesti Vigadó, Bp., V. Vigadó tér 2.),
az Emese Álma könyvesboltban
(Bp., Fehér út 1. – az Őrs vezér ténél),
Gedeon Editnél Budapesten (tel.: 314-4863),
a Csodaszarvas Könyvesboltban
(Bp., Teréz krt. 8. sz. alatt, az udvarban),
az ARTAMONDÓ Kft:
(SZKITIA) Bp., Andrássy út 124.
az ERDÉLYÉRT KÖNYVESHÁZ
Bp., Bécsi út 99.,
a SZITTYA Könyvesbolt
Bp., József Attila út 22.,
a TURUL Könyvesbolt
Bicske, Ady E. u. 7.,
Pécssett: Lác u. 2.,

ISBN 9632144546 • ISSN 1586-9423 • HU ISSN 1586-9423

Csodaszarvas

Szakralitás

ŐSI GYÖKÉR

KULTURÁLIS FOLYÓIRAT

Alapító – Örökös Főszerkesztő: Badiny Jós Ferenc

2004. XXXII. évf. 3. sz.

TARTALOM

ŐSMÚLT	
Badiny Jós Ferenc A világalom 5000 évvel előttünk és „ma”.....2	
Bakos Tünde Ősi turáni magyar-japán kapcsolatok.....3	
Pintye Mihály Őseink a fehér és fekete magyarok.....12	
Komlóssy Zsuzsanna Attila hunjai a régi krónikák tükrében.....13	
NYELVÜNK	
Tomory Zsuzsa Szerves magyar nyelvtudomány (Részlet a szerző most megjelenő művéből).....24	
MAGYAR HITELVÜNK, MITOLÓGIA	
Varga Szilvia Ősi értékünk a szalonnai Napnak szentelt templom.....34	
Oláh Imre A magyar lélekhit keleti elemei.....42	
NÉPKÖLTÉSZET	
Gyárfás Ágnes A HÍDON Az érzelmek misztériuma a gyermekjátékokban.....45	
ESSZÉ	
Győriné Luca Ágnes Ősiség – tudatfosztás és a darwini származáselmélet.....49	
Hampó József A kaukázusi juhászkutya eredete.....52	
ESEMÉNYEK	
Siklósi András Árpád, a magyarok legfényesebb csillaga.....53	
Szerkesztő IX. Magyar Őskutatási Fórum Miskolcon 2004. 08. 9-13.....56	
Kirándulás a Szepességbe.....56	
Csodaszarvas kiállítás Edelenyben 57	
Czeplédi Katalin – Horváth Gáborné A „Blaskovicsok és az Attila kutatás”.....58	

IN MEMORIAM

Prof. Dr. Végvári Lajos
Lengyel Gyula megemlékezése.....59

OLVASÓINK ÍRJÁK

Hajdu Katalin besenyőkről szóló cikkéhez.
Pintye Mihály.....61
A kölcsönadott magyar mitológia.
Pintye Mihály.....61
Hozzászólás a Nagyszentmiklósi kincs 21. számú csészéje feliratának leolvasásához
Spanyol László.....62

KÖNYVEK

Takács György: Babba Mária.
Ismereti **Szabó Ferenc**.....64
Tomory Zsuzsa: Szerves magyar nyelvtudomány
Ismereti **Gyárfás Ágnes**.....66
Sebastian Mutzl: Regényes múltunk. 1843.
Ismereti **Gergely György**.....67

VERSEK

Utassy József: Rege, rege, Ráró 68
Utassy József: Vihar előtt a réten.....68

KÉPEK

A Magyar hit temploma festett üvegablakai MIAMIBAN (USA)

Badiny Jós Ferenc Professzor Miskolcon

Badiny Jós Ferenc

A VILÁGURALOM 5000 ÉVVEL ELŐTTÜNK ÉS „MA”.

Az itt bemutatott „úrhajós Istennő” szobor az aleppoi múzeumban látható. Mari-ban találták a királyi palotában. Ideje: Kr. e. 2200-2000.

A zsidók megláthatták a Kr. e. 7. században még épségben létező királyi palota falfestményeit *Mari-ban*, ahol a „Földön való uralkodás” hatalmát egy Istennő adja át a földi királynak. De azt a csodálatos „Istennő szobrot” is láthatták, amit itt bemutatok. Ez a gyönyörű „Istennő” kozmikus sisakot visel és pontosan olyan testhezálló ruhája van, mint amit ma viselnek az asztronauták. Hátsó nézetben láthatjuk, hogy sisakja a vállán nyugszik, tarkóján egy doboz van, melyhez egy kábel kapcsolódik. Kezében egy 5 cm-es falvastagságú korsót tart. Homlokán két szarv alakú végződése van a sisakjában. Ennek a neve: „*sugára*”. Az írástudók úgy mondják: „Ez köti össze az Istennőt az égiekkel”. Átlátszó ruhájának neve sumír nyelven: „*Pala*”.

A szobor anyaga olyan mészke, amiből ilyen tökéletes női alakot kifaragni nem lehet, mert repeszi, töri a véső.

- E sorok írója úgy véli, hogy a babiloni fogságban, jólétben és bőségben élő zsidóság okosai felderítették ezt a káldeus misztériumot és azt a következtetést vonták le belőle, hogy: „Ahol Istennő van, ott férfi-Istennek is kell lennie, akinek hatalma nagyobb, mint a nőé.” Ez

a „férfi-Isten” pedig, aki ilyen „Istennőket” küld vissza a Földre, mint ez a Mari-ban meglelt szobor, valóban lehet az *Úr*, a *Lord* és vele feltétlen jóba kell lenni. Láthatatlan is és a „mienk” is lehet, ha jól megszervezzük mindent fogadtatására és magunkénak valljuk.

Itt tehát nem Isten imádásáról van szó, hanem egy „saját Istennel rendelkező nép együtt-tartási ideológiájának kialakításáról”. *Vagyis arról, hogy a zsidóság ennek a bosszúálló, hatalmas „Úr”-nak félelmében összetartva, megerősödjön annyira, hogy más népeken is uralkodni tudjon. És megszületett „Jahwe”, akinek parancsolatait aztán „Ezra” (jelentése: „második”) és „próféta” társai a babiloni fogság, csaknem háromnegyed évszázados ideje alatt megírták és - a zsidóalapú kereszténység segítségével - ma „szentírás” nevet visel ez a szupernacionalista íráshalmaz.*

A „jahweizmus” misztériumában lévő „messiászvárás” egy földönkívüli hatalomhoz kötődik. Ez nem olyan „advent”, mint a „Napaöltözött Szűzanya és a Világ Világosságának” a várása. A zsidóság „messiásának” az a feladata, hogy ennek a népnek adja a Föld uralmát. És ennek az ideológiának legnagyobb titka az a várva várt lehetőség, hogy a Világürből (esetleg) a Földre érkező és magasabb kultúrájú, magasabb szinten élő lények fogadására *csak a zsidóság legyen képes*. És itt emlékeztetnem kell az olvasót arra, hogy amikor - csaknem fél évszázada - megjelentek Földünkön az ún. „repülőgépek”, az UFO-nak nevezett járművek, bolondnak nyilvánította a zsidóság által irányított USA-kormányzat azokat, akik beszámoltak arról, hogy hol és mikor látták azokat. Így a „szemtanúk” némák maradtak. Csak Reagan elnök szabadította fel azokat a „hadititkokat”, melyek ismertetik az ezekkel az ismeretlenekkel vívott „légi harcokat”. - De ne felejtjük el, hogy a földi „úrhajózás” szervezetének csúcán Nyugaton és Keleten is zsidó szakemberekből összeállított bizottságok működnek.

Bemutatom ezt a mésző szobrot. Láthatjuk, hogy a fején olyan sisak van, melyet a mai űrhajósok viselnek. A homlok feletti „antenna” neve: **Su-gar-ra**. A hátán a sisakból egy kábel ered, melynek végén csatlakozási szerkezet van. A tudományos „kiértékelés” ISTENNÖNEK mondja, akinek a kezében egy „víztartó” edény van. De - kérdezem - szükséges 5 cm vastag falú edény a víztartóhoz...? Más égitestről érkezett ős van előttünk ebben a szoborban és ez a hagyomány él az „égi származás-tudatban”.

A ma „sumérnak” nevezett MAH-GAR őseink egyik régi városában, MARI-ban, az Eufrátesz mellett ásták ki ezt a csodálatos és ember nagyságú (146 cm-es) szobrot, mely kétségtelenül egy más égitestről érkezett űrhajóst ábrázol.

Bakos Tünde Veronika

ŐSI TURÁNI MAGYAR-JAPÁN KAPCSOLATOK

A magyar fülekben a gyökereket jelző turáni kifejezés egykor magától értetődő természetességgel csengett. Eredetünk összefüggéseit hordozó e szavunkat azonban a múlt század bonyolult érdekrendszerének lejáratva, valódi jelentéstartalmát elferdítve, a Turánnal kapcsolatos vizsgálatokat mellőzte. Ezt az összetett kérdéskört vizsgálom - főként japán vonatkozásban, a következőkben.

A turánizmus ágai

„A ’turáni’ elnevezés eredetileg Max Müller német származású angol nyelvésztől származott, aki Európa és Ázsia nomádok által beszélt, nem indoeurópai és sémi nyelveit - a kínai kivételével - a turáni nyelvek közé sorolta. Osztályozásán ugyan gyorsan túllépett az összehasonlító nyelvtudomány, az elnevezés azonban hosszú időre népszerű lett.”(1) Így indítja történelmi folyóiratunk, a Rubicon - a Teleki Pál halálának 60. évfordulójára felállítani szándékozott szobor kapcsán kialakult társadalmi vitához kapcsolódó - külön száma a turáni kérdést. Az idézett tanulmány a továbbiakban érintőlegesen foglal-

kozik a - máig nem egyértelműen tisztázott körülmények között elhunyt - magyar miniszterelnöknek a Turáni Társaságban végzett tevékenységével és ennek kapcsán a turáni eszmerendszerrel.

A cikk szerint a XIX. - században a magyarság keleti és turáni gyökereire Vámbéry Ármin turkológus és kelet-kutató irányította a figyelmet „A magyarok eredete” című, 1882-ben megjelent tanulmányával, melyben elsőként értekezett a turáni népekről és egy hajdanvolt pántürk birodalomról. Az írásaiból merítők egyre többen lettek: értelmiségiek, művészek, politikusok, akik különböző indíttatással képviselték ezt az eszmét. Közös jellemzőjük a magyarság egész Kárpát-medencére kiterjedő jogosultságának elismertetési szándéka volt.

A különböző tárgyalási irányokat igyekezett összefogni az 1910. december 3-án megalakult Turáni Társaság. A szervezet résztvevői három csoportba oszthatók. Az első körben olyan neves tudósok, utazók szerepeltek, mint Lóczy Lajos, Cholnoky Jenő, Teleki Pál, Hopp Ferenc, Germanusz Gyula, Vikár Béla stb. A második csoportba a turáni gondolat iránt érdeklődő

arisztokraták, politikusok, pénzemberek tartoztak, többek között Széchenyi Béla, Tisza István, Teleki Géza, Károlyi Mihály stb. A harmadik csoportot a nyíltan turáni eszméket valló u. n. turanista értelmiségiek, tudósok alkották, mint például Baráthosi Balogh Benedek, Posta Béla, Paikert Alajos és mások. E csoport tagjai voltak a turánizmus radikálisnak mondott képviselői. A társaság díszelnöke Széchenyi Béla, elnöke pedig Teleki Pál volt. A társaság jelentette meg a Turán c. folyóiratot is, melynek a főszerkesztője Teleki Pál lett.

A turáni eszmerendszer céljai között kiemelten szerepelt a gazdasági kapcsolatok létesítése és erősítése keleten. Teleki Pálnak 1913-ban a Turán hasábjain megjelent kifejtése szerint a cél „a rokon turáni népek tanulmányozása, összeköttetés létesítése, s vezérszerep a magyarnak a turáni népcsaládban tudományos és gazdasági téren”. 1916-os megfogalmazása szerint a turánizmusnak számára nem faji, hanem tájrajzi összetartást tartalmazó üzenete van. A társaság céljait elvilegesen a magyar kormány is támogatta.

Telekinek a turánizmust helyes mederben tartó igyekezete ellenére a turáni mozgalomhoz tartozó szerzőknek a Turánban megjelenő egyes írásaiban a magyar nagyhatalmi politika igényei is megfogalmazódtak: például Fodor Ferenc cikke szerint Magyarországnak kiterjedtebb tengerpartot kell szereznie, Cholnoky Jenő kifejtette a magyar határok politikai földrajzi alapú korrekcióját (2), Paikert Alajos nagyobb szabású elképzelése volt a „Germán - Turán Államszövetség” keretében Líbia és Olasz-Szómália megszerzése, Románia és Besszarábia annektálása (3) stb.

Fenti politikai indíttatású megnyilvánulások mellett voltak azonban ilyen érdekeket nélkülöző, a magyarság múltját, keleti gyökereit valósan feltárni kívánó tanulmányok, rokon népekkel történő kapcsolatfelvételek, tudóscserék, baráti társaság alakítások stb. is.

Japán vonatkozások

„A világháború, a forradalmak és a párizsi békek okozta tudati zavarodottságban a turánizmus új stimulust kapott. ...a pesszimista 'egyedül vagyunk' érzés vezette a társadalom különböző rétegeit a turánizmushoz, hogy Keleten keressenek barátokat, rokonokat, szövetsé-

geseket Magyarország számára, s így az ország kitörhessen elszigeteltségéből, s újra elfoglalhassa a nemzetek között az őt megillető helyet.” (4)

A Turáni Társaság, „Dévénytől Tokióig” terjedő kapcsolatok felvételének jelszavát tűzte zászlajára. Ennek megvalósítására *magasztos cél*-ként fogalmazták meg: „...magunknak és testvéreinknek szellemi, erkölcsi és anyagi előrehaladást biztosítani a világ művelt népei között. Kutatni és felvirágoztatni szeretettel és sikerrel Turánt, Európában és Ázsiában, múltban, jelenben és jövőben, barátokat és szövetségeseket szerezve magunk és az egész világ javára.” (5)

A társaság ennek szellemében kezdte meg a kapcsolatok kiépítését Japánnal. Japán ebben jó társnak bizonyult, annál is inkább, mert a korábbi kutatások alapján mindkét félnél elfogadott nézet volt, hogy a magyar és a japán nép rokonságban van. Az 1914-ben kitört világháborúban Japán Oroszország és az Egyesült Államok oldalán vett részt, ily módon hivatalosan szembekerülve a magyarokkal és németekkel. Azonban az ellenséges állapot ellenére is a japánok - a rokonságtól ösztönözve - segítségére voltak az orosz hadifogságból hazatérő magyar katonáknak. Mezey István „Japániak a magyar revízió szolgálatában” című értekezésében rámutatott annak hatalmas jelentőségére, hogy a japán nemzet a magyar revízió ügye iránt érdeklődik. Japán volt továbbá Olaszország mellett az a nagyhatalom, mely a Nemzetek Szövetségében a magyar érdekek mellett bátran kiállt, s mely a hágai nemzetközi bíróság előtt is szívéen viselte a magyar nemzet érdekeit.

A Turáni Társaság tevékenységében a magyar-japán kapcsolatok négy részre oszthatók. Ezek a következők: a Magyarországra érkező japán vendégek segítése, Japánnal foglalkozó ismeretterjesztő előadások rendezése, japán nyelvtanfolyamok szervezése, könyvek, folyóiratok, muzeális tárgyak cseréjének előmozdítása.

Japán példakép

A Japánnal foglalkozó írások hangneme döntően dicsérő, néha enyhén kritizáló. Az *elismerés nyilvánul meg*, amikor például a japán és magyar katonai erények azonosságát mutatják be. (6) Hangsúlyozzák, hogy Japán 48 év alatt

5 háborúban vett részt győztesen.

Kifejtik, hogy úgy működik Japánban a császár és a nemzet egysége, mint Magyarországon a szentkorona eszmerendszere. (7) Kiemelik a japán társadalomban az ősök tiszteletének gyakorlatát ill. általában a tekintélytiszteletet.

Eszményinek festik a japán életfelfogást: „A japáninak csak az szent, ami japáni.” (8) Megfogalmazzák a választottság magaslatát: „Japán a legújabb világtörténelem egyik kiválasztott nemzete, világhatalma.” Sokszor állítják példaként mondván, hogy Japántól tanulni lehet erkölcsi, lelki, szellemi életpéldát, ezért legyünk büszkéek a távoli testvérnépre.

Enyhe kritika

A japán témákat többnyire - joggal - az elismerés hangján fejtik ki a Turán hasábjain. Csak néha mutatkozik meg némi felülbírálás. Például a házépítésről megtudjuk, hogy a gyakori földrengések miatt nincsenek vastag falak, fából készül a tartószerkezet, de a gerendák csak derékszögben érintkeznek, pedig a földrengések ellen jobb lenne X alakú merevítés alkalmazása is. (9)

A kisplasztikák igen szépek, de a Daibucu csupán tömeghatású, nem szép alkotás.

Az írásuk Kínából származik, de a nyelvük más. Bonyolult írásmódot használnak, de csodálkozni való, mért nem tértek át az egyszerűen alkalmazható európai fonetikus írásra.

A japánok rendkívül tiszták, minden nap fürdenek, de az egész család ugyanabban a vízben teszi ezt. (Csak zárójelben jegyzem meg, hogy fél évszázada a magyar vidéken is egy tekő vízben fürödtek meg a család tagjai.)

A japán gyárakban tömegárukat gyártanak és a munkásokat kizsarolják, jobban, mint korábban a daimjók (földesurak). Régen a kézművesek sokkal szebb, értékesebb iparcikkeket készítettek, mint a gyáripar jelenleg.

Különleges hangszereik vannak, de hangjegyírásuk kezdetleges, ugyanis számok sorából áll és minden hangszere más és más. (10) Hangszereik hangolása nem tökéletes, mivel gyöngye az abszolút hangmagasság iránti érzékük.

A régmúlt fokozatosan feltárul

Japán kutatásaim során egyre több területen

mutatkozott *azonos jellegzetesség* a régmúltunkban és a jelenünkben egyaránt. Ha csak egy-két ilyen dolog lenne, az a véletlenből is adódhatna. Ennél azonban többről lehet szó és japán helyi tapasztalataim szerint ez a japánokat is foglalkoztatja: hogyan lehet az, hogy a világ rengeteg embere közül sok ezer kilométerre nyugatra, Európa szívében találunk - több tekintetben is - közös jellemzőkkel bíró népet? Ráadásul a magyaroknak a múltja — a hivatalos történelemszemlélet szerint - csupán ezer néhány száz év, a japánoké pedig több ezer. Akkor hát hogyan függhetnek össze dolgaink?

Az új kutatási irányok szerint *a magyarság elődei sokkal régebben léteztek már* és sokkal nagyobb tudással rendelkeztek, mint ahogy azt az utóbbi néhány száz évben a világ vezető hatalmainak elkötelezett történészek hirdetik.

Több tudósunk, mint például László Gyula, Erdélyi István, Badiny Jós Ferenc, Kiszely István stb. kutatási eredményei szerint a magyarság ősei nem 1100 évvel ezelőtt kerültek egyszerre a Kárpát-medencébe, hanem több évezredes ázsiai tartózkodásuk mellett itt is laknak már sok ezer éve, mint szkíták, hunok, avarok. Elődeink sokféle néven neveztek, de mindnyájan ugyanarról a töről származónak vallották magukat és ugyanannak az ősi nyelvnek a nyelvjárásait beszélték. Ennek bizonyítéka az i.e. 500 körül írt és az 1860-as években Iszfahanban megtalált *hun-örmény szótár*, mely aranyból készített gyémánt berakásos, félemler nagyságú gyönyörű foglalatú mű. Ez a lelet másfél évszázadig tabu téma volt a magyarság számára, hiszen ennek függvényében egészen más színben tűnik a hun-magyar jogfolytonosság és a magyarokra erőltetett finnugor nyelvi rokonság. Detre Csaba „Hun szavak, szövegek” című, világhálón olvasható tanulmányában teszi közzé a fent említett Iszfahani kódex hun nyelvet taglaló részét. Ebből megismerhetjük a teljes hun nyelvtant és szókinccset. Ez pedig egyszerre semmissé teszi a hunok „tudatlanságáról” hintett téves ideológiákat. A hun szövegekben a fonetikus betűkön túl szótagjeleket is használtak, ligatúraszerű összetételben. A szótár ezernyi hun szót tartalmaz, melyek zöme mai magyar nyelvünkön is érthető, kicsit régies, tájszólásos csengésű, a tőlünk elszakadt, nyelvújításon át nem esett csángók szavaira emlékeztető, hisz másfélezer évvel ezelőtt rögzítették az örményül beszélők, olvasók számára.

Vannak azonban más hiteles források is a hunokról, nevezetesen a *kínai krónikák*. Ezekből tudható például az, hogy: „Kr.e. 700-ban nemcsak a hún és kínai írás volt azonos, de nyelvükben is sok volt a közös vonás. Ha Kr.e. 1000-tól Kr.u. 200-ig lapozgatunk történelmükben, csodálattal látjuk, hogy az tele van a húnokra vonatkozó adatokkal. A kínai forrásokból kitűnik, hogy a húnok nemcsak testileg, de szellemileg is fölötte állottak a kínaiaknak.” (11) Kiszely professzor írja: „A hunok 'félreismerésének' oka, hogy történészeink nem ismerik a hunokról szóló forrásokat, azok a sinológusok viszont, akik ismerik, nem foglalkoznak a magyar őstörténettel.” (12) A 'miért'-et a professzor televíziós és folyóirat interjújában azzal magyarázta, hogy a kínai császári évkönyveknek a hunokról (hsziung-nukról) írott részeit „szemérmesen” soha le nem fordították magyarra, mert a magyarokat gyűjtögető, halászó népektől kellett származtatni. Ezt követelte a Monarchia, majd a kommunista idők ideológiája.

Őseink kultúrájának magas szintjét bizonyítja az *írásbeliségük*. Magyarországon ezer évvel ezelőtt vette át a római katolikus hitre tért I. István király a latin betűs írást. Előtte azonban már igen régóta használt rovásírásunk volt, amit az egyszerű emberek is használtak, többnyire falapokra vésvé, mindennapi munkaeszközökre, használati tárgyakra karcolva. Fennmaradtak arany kincsek, edények is rovásírásos feliratainkkal.

Találtak a Kárpát-medencében Tatárlakán i.e. 5000 körül készült égetett agyagmedált, melyen a rovásírás elődváltozata látható. (13)

Bár, a múlt században a sumér kérdés vizsgálatát is lejáratták, ennek ellenére észre kell venni, hogy a tatárlaki amulett szinte ugyanazokat a jeleket tartalmazza, mint a sumér képirás. (13) Ez az egyezés pedig azért volt lehetséges, mert a sumerek és a Kárpát-medenceiek - fentiek tanúsága és az újabb kori kutatási eredmények szerint is - hasonló nyelvet beszélő népek voltak. Marton Veronika és más sumerológusok szerint ennek sok nyelvi bizonyítéka ismert ma már. (14)

Az ellenséges támadások a Sumer, majd annak folytatóját, a Pártus Birodalmat szétdűlték, ahonnan lakói kelet felé kényszerültek. Így jutottak el egészen Belső-Ázsiába ahol *mint szkíták, hunok, ugorok, magyarok stb.* évszázadokon át éltek. Tudós papjaik kiművelt vezé-

reik, tanítóik révén mindig tudták azonban, hogy a Kárpát-medencében is laknak vér szerinti rokonaik. Ezek az elődeink nem primitív népségek voltak, hanem magas szintű kultúrával rendelkeztek, melyről - a fentiekben említettek szerint - a kínaiak is írtak történelmi feljegyzéseikben.

A National Geographic közölt cikket az arannyal gazdagon díszített szibériai *szkíta sírok feltárásáról*: „Az Arzsan-2 ruhadíszerei igen magas fokú szaktudásról tanúskodnak - állította Anatoli Nagler, a berlini Német Régészeti Intézet régésze. Kiváló kézművesek voltak ezek az emberek. S ez új megvilágításba helyezi a szkíták életét, cáfolva azt a közhelyet, hogy vad lovasok és harcosok, más népeket elpusztító nomádok voltak csupán. Magas szintet ért el kultúrájuk.' Valóban úgy tűnik tehát, hogy az Arzsan-2 területén talált leletegyüttes hatására másképpen kell gondolkodnunk a szkítákról...” (15)

Az évezredek viszontagságai során ősi népességünkben sokszor váltak le csoportok; egyes nemzetségek az adott területen maradtak, mások tovább vándoroltak. Mivel őseink a Kínai Birodalom miatt kelet felé nem terjeszkedhettek, az északi hideg Szibériába nem akartak menni, ezért nyugat felé haladtak, hogy újra visszakerüljenek ősi területükre a Kárpát-medencébe. Nagy valószínűséggel - jóval ezt megelőzően - valamikor valahol Ázsiában élhettünk együtt a japánok őseivel, akik azután a távolabbi kelet felé vették útjukat, mi pedig nyugati irányba mentünk.

Kulturális összefüggések

A japánok gyakran megkérdezik, hogy mi a *magyarság jellegzetes virága*. Ezt nehéz olyan egyértelműen megmondani, mint a japánok esetében a cseresznyevirágot. Persze náluk is van más virágtisztelet, mint például a krizantémé, amely a császárság egyik jelképe, és amelyből novemberben, minden nagyobb városban kiállítást is rendeznek a 2 centiméteres virágfejűtől a 15-20 centiméteres átmérőjű, mindenféle színű, élő kompozíciókig. A stilizált krizantémrajzolat, mely egyes épületeken, textíliákon és a japán pénzen is látható, a napfény kifejezője. Ugyanis a japán legendák szerint az i.e. 600-ban megkoronázott Dzsimmu Tennó államalapító a Napistennő unokája volt és a mai császári család

Dzsimmuig vezeti vissza őseit.

Nekünk nincs kinyilvánított *nemzeti virágunk* ill. több is van, mely gazdag hímzésmotívumainkból, fafaragásainkból, népi bútorfestészetünkéből kiviláglik. Ilyen például a tulipán, a szegfű, a rózsza. Eredetük az ősi múltban van, de jelentéstartalmuk - habár mai felhasználókban ez már nem tudatos - ma is időszerű. Igen találó a *tulipán* szerepe. E virág stilizált változatát, fontos mondanivalóval régi időkben is ábrázolták, szobrokon, ruházatokon, használati tárgyakon. „Az i.e. V. században az Altáj-hegység északi lábánál fekvő Pazyrik kurgán-temetkezéseiben bőven találunk tulipános ábrázolást bőrpalackon, rátétes nemezen és szőnyegen. Az i.e. VII. századból való a számunkra jelenleg ismert legkorábbi tulipánábrázolás egy dél-kaukázusi gazdag szkíta leletből (Ziwiye). Egy aranyból készült pecsétnyomón van öt olyan, vastagodó hasban végződő tulipán, amelynek a legközelebbi mása II. Endre XIII. századi pénzén látható. Hogy a tulipánnak a szkíta kultúrkörben kultikus szerepe volt, azt a pazyriki sírban a túlvilági jelenetet ábrázoló anyaistennő kezében tartott tulipános életfa tisztán mutatja. Ha azonban visszagondolunk a tisztaeszlar-bashalmi női karperecen és a koronázási paláston a hátrafelé tekintő madarak között központi helyet foglaló tulipánra, a pazyriki hasonlat alapján az „élet virágát” kell jelképeznie a széles körben ismert életfa szerepéhez hasonlóan.” (16)

„A magyar díszítőművészet tulipán-motívumát tekintve - írja Érdy Miklós - a szkíta kultúrkör hiedelemvilágáig visszamenő egyezés - amelynek az ázsiai türk népek (köztük a magyarok) is az örökösei - jelzi azt, hogy milyen környezetben és hol folyt le a magyarság korai története. Mindezek nem azt jelentik, hogy a tulipán őshazája a Kárpát-medence, hanem azt, hogy ezt a virágot a különféle jelentéseket hordozó jelképeivel együtt magunkkal hoztuk az őshazánkból, ami szükségszerűen egybeesett a tulipán géncentrumával, amely területre az ősi tulipánfajtáknak - vadtulipánoknak - ma is 50-55%-a esik.” (16) Ezért lehetetlen, hogy a magyar nép a tulipánt és a tulipánmotívumokat itt a Kárpát-medencében ismerte volna meg vagy valahonnan Európából vette volna át.

Az ősidőkben kiemelt istenség volt az Istenanya, akinek agyagszobrai a Kárpát-medencétől Japánig gyakran megtalálták az ősi sírokban. A történelemkutatás és a régészet fel-

fedezte, hogy az *őstársadalmakban egyoldalúan a nőiség volt kiemelt jelentőségű*. Japánban évek óta végeznek sikeres ásatásokat az ú.n. Dzsómon kultúra (i.e. 10.000 - i.e 300) maradványainak feltárására. A felszínre került leletek között gyakori a kövér alakú, nőt formáló agyagszobor. A tudósok szerint azokban az időkben a nő, az anya nagy tiszteletben állt, a termékenység, a továbbéléshez az életadás és az utód gondozása miatt kiemelt szerepet kapott. (Az idők folyamán az anya feladata azonban nem egyszerűen csak a testi gondozás volt, hanem a feltétlen odaadáson alapuló, szeretetteljes kötődés kialakítása, a lelki nevelés megvalósítása is.) Abban a társadalomban a férfias erő ill. az anyagiak másodlagos szerepet kaptak. A föld több részén kiásott igen nagy számú, női agyagszobrocskát a régészek "Mother Goddess"-nak, azaz anyaistennőnek ismerték fel. E termékenység istenvallás az anyajogú társadalom alapja.

A Dzsómon korszakból a legtöbb lelet *i.e. 3000 körüli idők*ből került napvilágra Japánban. Sok épségben talált sírban az ülőhelyzetű csontváz mellett gyakorta találtak női vagy női és férfi agyagszobrot ill. agyag lószobrot, kis bronztükröt stb.

Japánnak is vannak az ú.n. Dzsómon korszakból származó régészeti leletei között több ezer éves nagy szemű, termékenységet szimbolizáló *agyagistennő* szobrocskái. Nekünk magyaroknak is van istenanyánk, akit mi Boldogasszonynak hívunk, és akihez már 7000 évvel ezelőtt imádkoztak az előbb említett tatárlaki agyagtáblácska szövege szerint. Szemes szobrokat találtak a Kárpát-medencében is például Tordoson, melyeknek kora 7000 év és valamennyi szobron kiemelt szerepe van a szemnek (13). A szobrok jelentéstartalma: a figyelő, vigyázó istenanya két szeme mindig lát bennünket, ezért azzal a tudattal élünk, hogy minden cselekedetünkre fény derül. Ez a vigyázó két szem ábrázolás - az idők során bekövetkező vallásüldözések miatt - rejtett formában átment a mindennapi élet használati tárgyainak díszítésébe, például textíliák hímzésmotívumaiba, fafaragásokba stb.

Tévedés ne essék, a régi ember nem véletlenszerűen készítette művészi alkotásait. Minden ábrázolásnak megvolt az eszmei mondanivalója. A készítője a motívum kihímzésével, festésével vagy kifaragásával szinte beleitatta

lelkébe a motívum tanítását. Ugyanakkor az ábráknak azokra is van tanító hatása, akik ránéznek.

Őseink ismerték a lelkiismeret szerepét is. Fontos feladatuknak tartották a tiszta lelkiismerettel élést. Ennek megvalósítására rendszeresen vizsgálták lelkiismeretüket kisebb-nagyobb arany vagy bronz tükröt tartva maguk elé. (17) A Dzsómon korszakból -mint már említettem - sok sírt épségben találtak Japánban és ezekben gyakran voltak bronztükrök is. Igaz, hogy a japán hivatalos vélemény a nagyobb méretű bronztükröket a többi törzs fölötti Yamato hatalom jelképeként tekinti, de szerintem volt ezeknek a tükröknek más jelentéstartalma is, különben nem lett volna annyi sok sírba a halott mellé téve. Magyar Adorján híres kutatónk szerint nagyon fontos volt a még életben levők által e tükröknek a fényesen tartása, hogy tisztán láthassák magukat ill. a belőlük áradó sugárzó fényt. Sokok ősi sírunkban megtaláltak ezeket a lelkiismeret-tükröket.

1998-ban Japánban tartózkodva magam is láttam az újságban és a televízióban a Nara környéki Tenriben végzett sírfeltárás során talált nagyobb bronz tükröt. Hasonló nagy bronz tükröt néha ma is láthatunk a japán templomokban.

Linszky Lajos japánkutató: „A japán szigetek kialakulása és a kőkori kultúrák” című, világhálón keresztül megismert tanulmánya szerint Japánban is megtalálható a sírdombokba való temetkezés. „Az uralkodónak a síremléke, amelyet „misagi”-nak hívnak, hatalmas méreteket öltött. A kínai „Wei-feljegyzések” i.u. 247-ben felírták, hogy amikor Himeko, a wa-knak (japánok kínai neve) a királynője meghalt, egy hatalmas sírt emeltek föléje, ezer lépés átmérőjűt és ezer férfi, ezer nő követte őt a sírba. Oojin császárnak és Nintoku császárnak is hasonlóan nagy sírt készítettek. Ilyen fajta sírok főleg Ny- és Közép-Japánban találhatóak. A sírokban agyagedények, ékszerek, tükrök, embert, lovat formázó „haniva-babák” és fegyverek is voltak. A ruházat észak-ázsiai viselet, a fegyverzetek, nyilak szintén az ázsiai kontinensre jellemzők. A sisakok és lószerszámok mongol ill. kínai leletekhez hasonlóak és vasból, bronzból készültek. Nagyon sok bronz tükröt találtak.”

Érdy Miklós, aki a hun temetkezési szokások kutatója a Távolságtól a Kárpát-medencéig, módszeresen végigvizsgálta a feltárt hun sírokat: „Ezeknek a temetkezési szokásoknak a

gyökere a xiongnu és a protoxiongnu (előhun) világban található meg a távol-keleti füves pusztákon, és a szokás végigkövethető az eurázsiai steppe övezet teljes hosszában. A régészeti leletek alapján keleten a hunok (xiongnuk) és nyugaton a hunok temetkezési szokásai közti történeti folyamatosságot láthatjuk. Ahogy a hunok hatalmi központjukat a Kárpát-medencéig terjesztik ki, ezek a temetkezési szokások végig megfigyelhetők náluk.” (18)

Közös értelme van a székykapunak és a sintó szentélyeken kívül elhelyezett bejáratú kapunak a „tóri”-nak. Ezek a különleges építmények eredetileg tisztító célzatúak, vagyis aki átmegey alattuk, el kell, hogy hagyja rossz szándékát és megtisztulva a gonosz szellemek hatásától, léphet be az Isten házába vagy embertársa otthonába.

Érdekes jellegzetesség, hogy 9000 km távolságban élve Japántól, az európai népek közül nekünk van azonos jellemzőnk a vérösszetételben. Ezt Matsumoto Hideo oszakai kutató orvos mutatta ki ú.n. jelzőgőn vizsgálataival már több mint tíz évvel ezelőtt. Eszerint a japánokra jellemző immunglobulin változat a burját mongoloknál, Kelet-Turkesztánban az ujguroknál, Kína észak-nyugati részén a jugaroknál és Európában a magyaroknál fordul elő nagy számban. E népegek közötti biológiai, immunológiai hasonlóságot a valamikori együvé tartozás ill. egy töről származás okozhatta.

Ma már a hivatalos magyar kutatás is kimondja, hogy „a korábbi feltevésektől eltérően nem állunk genetikai rokonságban a finnekkel”. (19)

Nyelvi vonatkozásban is vannak hasonlóságaink a japánokkal. Ennek több vizsgálati területe van. Teljesség nélkül álljon itt néhány szemléltető részterület:

- Azonos hangzású és értelmű szavainkat már próbálták összegyűjteni. (20) Lássunk itt néhány példát:

Magyar	Japán
só	sió
jó	joi
víz	mizu*
hattyú	hakcsó
hull	furu**

* Japánban a mássalhangzó mindig magánhangzóval együtt van, például „z” helyett „zu”

hangzik

** Japánban „hu” helyett „fu”, „l” helyett „ru” van

- A határozói, jelzői képzők a magyarhoz hasonlóan a japánban is a főnév végéhez járulnak. Például:

Magyar	Japán
Iskolá ba megyek.	Gakkóni iku.

- Igeragozásban a jelen és a jövő idő képzése azonos. Ugyanolyan igealak fejezi ki a jelen és a jövő időt, csak a kiegészítő időhatározó utal a jövőre:

Magyar	Japán
Megyek	iku
holnap megyek	asita iku

- A kérdő „-e” képző szócska az ige végéhez téve fejezi ki a kérdést:

Magyar	Japán
Menjek-e?	ikimasóka?
Írja-e?	kakimaszka?

- A nyugati kultúrák gyakorlatával ellentétben a magyar és a japán személyek nevének sorrendje azonos: először a családnév áll, utána az utónév (keresztnev):

Magyar	Japán
Erdős Erika	Morita Eriko

- Keltezéseink sorrendje is egyforma: először az évszám, utána a hónap és a végén a nap áll.

Dalaink zenéjében is van hasonlóság. E résztémát - fokozott személyes kötődésem miatt - részletesebben tárgyalom.

Zenei eszmélés

Egy ideig Japánban éltem. Valószínűleg korábbi zenei tanulmányaim hatására is érzékenyebben ragadott meg a japán zene. Bár sok ezer kilométerre kerültem hazámtól, ez a zene mégsem volt idegen számomra. Foglalkoztatott ennek miertje.

Véletlen tapasztalataim, olvasmányaim, majd tudatos figyeléseim egyre közelebb vittek a magyarázathoz.

Japánban egyszer egy nemzetközi rendezvényen vettem részt, ahol megkérdezték, hogy milyen tapasztalataim vannak Japánról. Akkor ott elmondtam, hogy egymástól távol eső kultúráinkban nemcsak különbségek, hanem hasonlóságok is vannak. Megemlítettem néhány szokás-

beli, nyelvi azonosságot, mint pl. a névhasználat módját, a keltezés gyakorlatát, az étkezési köszöntést, bizonyos egyforma nyelvi kifejezéseket stb.-stb. A riporter akkor azt kérdezte, hogy „de ugye a japán zenei hangzás nagyon eltér a magyartól?” Elmondtam, hogy eredendően a japán és a magyar zene is ötfokú volt és az abból kifejlődött 7 fokúakban is található hasonlóság. Szemléltetésül a japánok híres, cseresznyevirágról szóló dalát a „Szakurá”-t és egy magyar dalt mutattam be a „Hopp ide tisztán” kezdetűt. Füllem hallhatólag észlelhető volt bennük a hasonlóság. (21)

Ilyen és hasonló felismerések alapján egyre inkább rá kellett jönnöm, hogy dallamvilágunk nem annyira eltérő, mint ahogy azt - nagy földrajzi távolságunk miatt - gondolná az ember.

Hivatalos zenei vélemények

Bartók Béla 1936-ban fogalmazta meg a magyar és egyes távoli ázsiai zenék rokonságát: „Már jó 25 éve tudjuk, hogy a legrégebb magyar népi dallamok legfőbb sajátága egy bizonyos pentaton rendszer és egy bizonyos, ún. ereszkedő dallamszerkezet. ....már akkor valamilyen ázsiai zenekultúra nyomait sejtettük a mi pentatóniánkban.” (22)

Kodály Zoltán is hasonlóan nyilatkozott: „A magyarság ma legszélső, idehajlott ága a nagy ázsiai zenekultúra évezredes fájának...” (23)

Az ő idejüktől kezdve folyt Magyarországon érdemben ilyen vonatkozású kutatás. Bartókon és Kodályon kívül két kiemelkedő zenetudósunk, Vikár László és Szabolcsi Bence a dallamvilágban, valamint híres néprajztudósunk Lükő Gábor a szövegekben vizsgálta az ázsiai rokonságot. Egy kínai kutató Du Yaxiong is behatóan foglalkozott zenei hasonlóságaink feltárással. (24) Mindegyik tudós egyetértett Kodály véleményével, hogy a régi stílusú népzene hazánkban és Ázsiában az *ötfokú hangsor és többnyire az alsó kvinten ismétlődő dallamszerkezet* jellemzi.

Magyar és japán citera

Japánban a televízió- és rádió-műsorokban, művelődési házakban, emléktárgy üzletekben gyakran lehet hallani hagyományos japán zenét. Egyszer eljutottam egy kotohangversenyre is. Engem nagyon megfogott a koto, vagy magya-

rosan a japán citera hangzása.

Mint utólagos kutatásaimból kiderült, *a citera igen régi hangszer*. Ősisége több ezer éves múltban gyökerezik. (25)

A magyar citerának többféle változata van. A zenész ismerőseim által használt fajtának 24 fém húrja van, melyből 7 húron játsszák a fő dallamot és az ú.n. 17 bordúrhúr a díszítésre szolgál. Régen faragott toll pengetővel, ujjal ill. nyomóval szólaltatták meg a magyar citerát, manapság viszont már egy gitárpengető segítségével játszanak rajta.

A *citera japán változata a koto*. Ez a hangszer kiri nevezetű ázsiai fából készül, melynek magyar neve császárfá. A hangszer hossza elérheti a két métert, de van ennél sokkal rövidebb is. Tetején 13 vagy 17 húr van kifeszítve. A 17 húros hosszabb hangszer, mélyebb hangja miatt az altkoto. Az én hangszerem 13 húros. A húrokat régen selyemből készítették, de mivel rövid időn belül elszakadtak, ezért ma már csak műanyag húrokat használunk. A húr alá lábakat támasztunk, melyek régen csontból ill. elefántcsontból készültek, ma azonban már ezek is műanyagból vannak. A hangolást ezeknek a lábaknak a tologatásával végezzük, amit minden egyes előadási darab előtt meg kell csinálni a dal fekvése szerint. Ezért műsoradás során sokszor kell hangolni. A hangszer megszólaltatásához műanyag pengetőket használunk, melyeket az első három ujjra húzzuk. A japán citera hangja - talán selyem ill. műanyag húrjai miatt is - a magyar citeránál lágyabb, inkább a hárfára emlékeztető.

Zenei hagyományápolás

Lányom megtanult koton játszani. Kotozása olyannyira eredményes volt, hogy Japánban is közreműködött koncerteken. Hazatérve, itthon is gyakran hívják japán rendezvényekre, televíziós műsorokba, mint hagyományos japán zenét művelő kotojátékost.

Eljött az idő, amikor japán tanárnője Morimoto Kjoko is ellátogatott Magyarországra. Ez jó alkalom volt, hogy japán és magyar előadóművészekkel magyar-japán citeraesteket rendezünk. Ilyen alkalmakkor mindig beszélünk a hangszerekről, a magyar citera és a koto közös ősi fajtájáról, az előadóművészekről, a magyar és a japán zene jellegzetességeiről, régmúltban gyökerező rokon vonásairól.

Ezek mindig különleges légkörű koncertek, melyen általában a következő, fontosnak érzett magyar-japán összefüggéseinket mondjuk el: Olyan hangszerek szólalnak meg, amelyeknek ősi példányai több ezer évvel ezelőtt Ázsia egyazon területén szolgálták az emberek lelki emelkedettségét, szórakozását. Ezen ősi hangszereket használó elődeink útjai azonban a történelem viharai során elváltak: ki keletre ment, ki pedig nyugatra. Több ezer kilométerre kerültünk egymástól és ma magyarokként, japánokként élünk a Föld két különböző részén. Azonban génjeinkben még most is hordozzuk rokonságunk jeleit. Ezen kívül nyelveink, zenéink ma is emlékeztetnek a valamikori együttlétre. A műsor fő eszköze a citera, melynek magyar és japán változatai szólalnak meg. Távoltságunk a japánoktól ilyenkor érezhetően összezsugorodik.

Tudatalatti vonzódás

Magyar hangulat- és gondolatvilággal japán zenét előadni ugyanolyan nehéz lehet, mint japán mozgáskultúrával magyar népzeneire táncolni. De hogy ez nem lehetetlen, sőt még a közérzetre is jótékony hatású, azt az bizonyítja, hogy Japánban évek óta több nagyvárosban is működik magyar táncsoport. Kintlétünkör mindig felkeresünk egyet-kettőt közülük.

Népeink tudata mélyén valahol működik egy ősi emlékezésen alapuló vonzódás egymás kultúrája iránt. Én ennek örülök és másokban is próbálom életre kelteni.

Zárszó

Turán a Perzsiától északra fekvő ázsiai területeket öleli fel. A témával foglalkozó sok kutatáson alapuló tanulmány tanúsága szerint a magyarok ősei a szkíták, hunok tartózkodtak ezeken a területeken. Ezen a földrészen ill. a Kárpát-medencében fellelt régészeti leleteik, írásos dokumentumaik, kulturális hagyományaik egyre meggyőzőbben mutatják egymással való összefüggéseiket. Ebből - az általam részletesebben tárgyalt - japán kapcsolatok a régészeti leletek, genetikai vizsgálatok, nyelvi, kulturális témákban látható hasonlóságok bemutatása által egyre jobban szembetűnővé válnak. Ezek nem délibábos beleképzések, hanem tények, amelyek az emberiség történetének fontos

részét képezik. Mindenkinek fontos tudni, hogy honnan jött, milyen hosszú, mennyire gazdag múlttal rendelkezik. Ezt minden ember, minden nép kutatja Japántól Ázsián keresztül Amerikáig. A kutatási eredményeket nem elhallgatni, nem titkolni kell, még kevésbé szabad aláfölrendeltségi viszonylatokká ferdíteni, hanem ismereteit az emberiség javára szükséges hasznosítani. Igaz múltunkat kibontva, fel kell ismernünk feladatunkat a világban. Ez nem több, minthogy sok szép és nehéz történelmi eseményen túljutva, abból tanulva, másokkal kartkarba öltve, becsületesen álljunk helyt a jövőben is.

Budapest, 2004. június

Források

1. Ablonczy Balázs: Útkeresés a Turáni Társaságban (Rubicon 2004/2. sz. 12. o.)
2. Chalnoky Jenő: A Turáni Társaság feladatai (Turán 1940/I. sz.)
3. Paikert Alajos: A Turáni Társaság tiszteletbeli elnökének beszéde (Turán 1943/2. sz. 69. o.)
4. Farkas Ildikó: A turánizmus (Magyar Tudomány 1993/7. sz. 864. o.)
5. Török László: A Turáni Társaság és a magyar-japáni kapcsolatok (Turán 1938/I. sz.)
6. Mezey István: A japán katona (Turán 1941/I. sz. 28-32. o.)
7. Benkő István: A 2600 éves japáni állam (Turán 1941/I. sz. 37-38. o.)
8. Máté Török Gyula: Japán (Turán 1942/I. sz. 136. o.)
9. Chalnoky Jenő: Japán földrajza (Turán 1941/I. sz. 16. o.)
10. Sonkoly István: A japán zene főbb vonásai (Turán 1941/I. sz. 46-48. o.)
11. Keöpe Viktor: Kínai krónikások feljegyzései a hunokról és magyarokról (Turán 1940/I. sz.)
12. Kiszely István: A magyarság őstörténete I. kötet (Püski Budapest, 1996. 163. o.)
13. Badiny Jós Ferenc: Igaz történelmünk vezérfonala Árpádig (Orient Press Budapest, 1996.)
14. Marton Veronika: A sumir kultúra története (Miskolci Bölcsész Egyesület 1998.)
15. Mike Edwards: Szibériai szkiták az arany mesterei (National Geographic 2003/június 123. o.)
16. Kiszely István: A magyarok eredete és ősi kultúrája (Püski Budapest, 2000. 1018. o.)
17. Magyar Adorján: A lelkiismeret aranytükre/ Adatok a magyar ősvallás erkölcstanából (Duna Könyvkiadó Svájc 1975.)
18. Érdy Miklós: Hun (xiongnu) lovastemetkezések és párhuzamaik magyar vonatkozásokkal (Turán 2001./február-március 38. o.)
19. Béres Judit: Népeiségünk genetikai rokonsága (Élet és Tudomány 2001/38. sz. 1206. o.)
20. Kazár Lajos: A japán és a magyar nyelv rokonok? (Daruszeg könyvek Japán Kutató Központ Pécs, 1997.)
20. Bakos Veronika: Távoli kapcsolatok/ Japán tapasztalatok a test-lélek-környezet javára (Magyart Kiadó Budapest, 2002.)
21. Bartók Béla: A népzeneről (Magvető Kiadó Budapest, 1981.)
22. Kodály Zoltán: A magyar népzene (Zeneműkiadó Budapest, 1976.)
24. Du Yaxiong: Rokon vonások a magyar és észak-kínai népzene között (Főnix Könyvek Debrecen, 1998.)
25. Csajághy György: A magyar népzene bölcsője Kelet (Alexandra Kiadó Pécs, 1998.)

Pintye Mihály

ŐSEINK, A FEHÉR ÉS FEKETE MAGYAROK

Őstörténetünk felderítése Bizáncban rekedt meg, mert Konstantin császár ránk vonatkozó tudósítását hitelesnek fogadták el. Nála járt követként 948-ban Árpád házi Tormás herceg és a törzsfőnek mondott Bulcsú. A nekik tulajdonított elbeszélés megkérdőjelezi az Árpád-ház legitimitását, sőt a kazár és kabar csúfneveket is viselő szabír (habiru-héber) zsidó csoportot helyezi előtérbe. A Bulcsúnak tulajdonított ferdítést tételesen megcáfolta tudományunk, de a fel-

vett fonalat a továbbiakban ejtette. Újabban Kréneisz Géza lépett egyet ezen az úton, kiváló tanulmányában. Adatoltan bemutatja a zsidók szabír-avar-kadis-türk megnevezéseit. Ehhez tenném a kazárok eredet mondáját a Kazariosz-Bolgariosz (türk) testvérpárról. Megalapozottan jelenthetjük ki, hogy a Konstantin emlegette türkök nem azonosak a honfoglaló magyarokkal. Kutatásunk a törökség múltjában keresett ezidáig, pedig a császár világosan mondja, a tür-

kök másik neve szavartoi aszfalo. A szavartoi nyilvánvalóan a szabír népnév. Az aszfalo magyarzatának sok variánsa van, mégis Kréneisz megoldását tartom elfogadhatónak, mert adtolta korábbi időből a kadis szabírok naftalita megnevezését. Utalás a területükön található szilárd jelentésű aszfalt kőolajszármazéokra. Abban mindenki egyetért, hogy Bulcsú szabír törzsfő volt, de arra senki nem gondolt, hogy saját népe történetét beszélte el, míg Tormás herceg a magyarokét. A tájékozatlan császár a két elbeszélő adatait összevegyítve adta elő, ezáltal lett türk a magyarból.

A magyarok fehér-fekete jelzője kozmikus vonatkozású méltóságnév. A kettős királyság királyainak égi származását jelzik. A Tarján a Nap fia, világosság megszemélyesítője, Fehér. A Gyula a Hold fia, sötétség megszemélyesítője, Fekete. A nyelvi-etnikai egységet képező magyarok két királyuk miatt, két részre oszlottak. Tarján népe a besenyő, fehér magyar. Gyula népe székely (szaka, szkíta) fekete magyar. A kozmikus jelzőket más népek úr-szolga értelemben vették át. A magyarokhoz csatlakozott vagy leigázott néprészek ilyen hangsúlyozású, függőséget jelentő fekete jelzőt kaptak.

A magyar honfoglalást megelőző évszázadokban a szabírok Belső-Ázsiában türk politikai keretbe tartozva, azokkal együtt kerültek hun

fennhatóság alá. Nem adatolható időpontban fellázadtak. Ez volt a kangar-türk, helyesen besenyő-szabír háború. A szétvert szabírok nyugat felé távoztak. Egy részük a Kaukázus déli oldalán naftalita néven áll meg. Másik részük (avar) Pannóniába megy. A maradék türk keretben élnek. Ezek évszázaddal később kihasználták, hogy az összehangolt ázsiai türk, perzsa, indiai támadás nyugat felé szorította a besenyőket. A szabírok szövetségre léptek a besenyőkkel és elfoglaltak az onogur bolgár államot. Három év múlva a besenyők Etelközbe vonultak, a szabírok megalapították a Kazár államot.

Az avarok és kabarok között jöttek Pannóniába az onogur türkök és velük egy szabír csoport, akik a Csallóközben zsidó jelképekkel temetkeztek. A krónikai állítás: itt az ő nyelvükön beszélőket találtak a honfoglalók, szabírokra vonatkozó adatnak tekinthetjük.

Irodalom

Kréneisz Géza: Zuár és testvére Cadusa, Eleink 2004/1.
Györffy György: Honfoglaló vezérek, Keletkutatás 1992 ősz

KOMLÓSSY ZSUZSANNA

Attila hunjai a magyar krónikák tükrében, avagy mi magyarok a hunok örököseinek tekinthetjük-e népünket?

I. Bevezetés

*"Nincs semmi új a Nap alatt"
"Ha van is olyan dolog, amiről azt mondják, hogy új,
az is megvolt már régen, megvolt már jóval előttünk."
(A prédikátor könyve)*

Miért választottam a fenti bibliai idézet ennek a fejezetnek a jelölőjévé? Azért, mert azokat a gondolatokat, amelyeket e néhány oldalon szándékomban áll kifejtetni, már előttem sokan megfogalmazták. Mégis úgy gondolom, hogy ma, 2003-ban, amikor Attila hun király

születésének 1600-ik évfordulója van, ismét illendő felelevenítenünk a régiek által ránk hagyományozott tudást. A másik ok, ami arra késztetett, hogy összeszedjem - nemcsak a korábbi, de az elmúlt években is megjelent idevonatkozó kutatások tanúságait - az az, hogy a mai magyar oktatás nem szentel - nemhogy elegendő, de - semmilyen figyelmet Attilának és a hun kérdésnek a középiskolai tanulmányok során. Ez a kerek évforduló adja alkalmát, hogy mélyebben elgondolkozzunk arról, mit is tudunk Attiláról? Nekünk magyaroknak, a mondai hagyományon kívül van-e valami egyéb alapunk is ar-

ra, hogy Attila örököseinek tartjuk magunkat? Azok, akik magától értetődőnek tekintik a szkíta-hun-magyar folytonosságot, azok szemében cinikusnak tűnhet e fenti kérdésselvetés. Minket viszont semmi nem ment fel ez esetben az alól a felelősség alól, hogy ténylegesen miért nem kíséreljük meg ezt a kérdést a tudomány módszereivel tisztázni, s a hagyományt ébren tartani és tovább adni az utánunk jövőknek. Hiszen valamikor ez a hagyomány nagyon is élő hagyomány volt.

1836-ból Bucsánszky Alajos történelemkönyve még tárgyalja a magyar őstörténelem részeként a szkíta-hun-avar-magyar folytonosságot. Nagy költőink-íróink mindig is hűek maradtak ehhez a felfogáshoz, Anonymus, Kézai Simon, Kálti Márk, Thuróczy János, Oláh Miklós, Szenci Molnár Albert, Körösi Csoma Sándor, Vörösmarty, Jókai, Arany, Petőfi, Ady, Wass Albert egy-egy munkájában van erre utalás, és az alább idézett József Attila sorok is a költő ilyen irányú hitvallására engednek következtetni.

Sajnos, az ösgeisztát, ami valószínű, hogy létezett - mivel mindegyik későbbi krónikánkon érződik, hogy a szerzője abból meríthetett – elpusztult, vagy elpusztították.

Később Mátyás Corvináinak nagy része jutott ugyanerre a sorsra.

Mátyás király udvarában külön kultusza volt Attilának, melyet nagy királyunk tudatosan élesztett fel. Horváth János írja az Irodalmi műveltség megoszlása című munkájában¹: *Nos, Callimachus, Lengyelországnak 1483 körül Mátyásnál követe, egy művében azt írja, hogy Mátyás, Dsem birtokában tervezett keleti hadjáratával a keletrómai császárság elnyerésére törekedett, „régii magyar királyok példájára”.*

Ez az Árpádok bizánci kapcsolataira való célzás s azok közt talán II. Endrére, akinek 1217-i vállalkozásával az igazi célja nem a szentföld, hanem a bizánci császárság volt. Mátyás királynak már a megválasztása is a nemzeti hagyományokhoz (az Árpádokéhoz) való visszatérést jelentette. Történelmi hivatkozásai közt azonban (az Árpádok bizánci kapcsolatai, Zsigmond német- római-császársága) legérdekesebb mégis az, hogy az Anjouk és Zsigmond Szent László-kultuszának mellőzésével az Atti-

la-ideált újíttotta fel. Mindez a humanista történetírásban is feltűnő nyomokat hagyott. Thuróczy krónikájának Drági Tamáshoz, a király bizalmasához intézett ajánlása mutatja, hogy az udvarban a hunok története s Attila személye nagy érdeklődés tárgya volt. Maga Thuróczy „secundus Attilának” nevezte Mátyást. A Corvinában nem hiányoztak a hunok történetével foglalkozó könyvek s említett krónikásunk használta is azokat. Bonfininak adott megbízásában Mátyás külön kiemelte a huntörténet megírását, s Bonfini azzal még a király életében elkészült.

A székelyek néphagyományukban a mai napig őrzik annak tudatát, hogy ők Csaba királyfi itt maradt hunjai, a mai napig várják vissza a hős királyfit. Csaba királyfiról a XII. századból maradt fenn egy szólás Kézainál a Magyarok Cselekedeteiben, amely így szól, ha egy székely elválk barátjától, akit, attól tart, hogy soha többé nem lát viszont, akkor ezt mondja neki: *„Akkor térsz vissza, mikor majd Csaba visszatér Görögországból”*²

Középiskolás, gimnazista történelem tankönyveket újraolvassva komoly zavar tapasztalható a magyar őstörténet tanítását illetően. A történelmi események nem alkotnak logikus történeti összefüggésrendszert, az ott ismertetett elméletek egymásnak ellentmondanak. A középiskolai történelemtankönyv ismeretanyagának áttanulmányozása készítetett engem arra, hogy néhány gondolatban összefoglaljam, amit Attiláról és hunjairól a mai tudományos álláspontok alapján tudni lehet. Szerettem volna röviden, de a legfontosabb érveket összegyűjtve - családom fiataljai számára - a szkíta-hun-magyar folytonosság gondolatkörét megfogalmazni. Azt tapasztaltam ugyanis, hogy még azt sem tanítják meg a mai ifjúságnak, amit meg lehetne tanítani, még akkor is, ha vannak még olyan „fehér foltok”, ahol további kutatásokra lenne szükség. Nagyon fontos lenne a magyar őskronikákat memoriterként tanítani, nem beszélve az évszázadok alatt alkotott magyar irodalom gyöngyszemeiről, melyek szintén megemlékeznek a hunokról, és a magyarok többszöri bejövételéről a Kárpát-medencébe. Az elmúlt évtizedek alatt két nemzedéknél nem szerepelt az oktatásban a magyarok szkíta-hun-avar száрма-

¹ Horváth János: Magyar Szemle Társaság, Budapest, 1944. 113. oldal

² Kézai Simon: A magyarok cselekedetei, 21. fejezet, Osiris-Budapest, 1999. 102. oldal

zásának ismertetése, és ezek a fiatalok, ha ma hallanak Attiláról, nevét többnyire nem kötik össze a magyar őstörténettel. Erről persze nem a diákok tehetnek, hiszen Attila és birodalma, harcai, népe története, mondái nincsenek benne az ún. kötelező tananyagban a történelemkönyvekben, de még csak az apró betűs ajánlott irodalomban sem.

A későbbiek folyamán vizsgálom néhány krónika szövegét, a legújabb régészeti és nyelvészeti kutatásokat, ezekből próbálok valami egységet, képet kialakítani, amely nagyvonalakban átfogó képet ad a hun-magyar kérdésről.

Úgy van ez valahogy a magyar őstörténettel, mint ahogy József Attila is írja Curriculum vitae³-jében: „*Nem csupán azért érdekeltek a hun királyról szóló mesék, mert az én nevem Attila, hanem azért is, mert Öcsödön nevelőszüleim Pistának hívtak. A szomszédokkal való tanácskozás után fülem hallatára megállapították, hogy Attila név nincsen. Ez nagyon megdöbbenett, úgy éreztem, hogy létezésemet vonják kétségbe. Az Attila királyról szóló mesék fölfedezése, azt hiszem döntően hatott ettől kezdve minden törekvésemre, végső soron talán ez az élményem vezetett el az irodalomhoz, ez az élmény tett gondolkodóvá, olyan emberré, aki meghallgatja mások véleményét, de magában fölülvizsgálja; azzá, aki hallgat a Pista névre, míg be nem igazolódik az, amit ő maga gondol, hogy Attilának hívják.*”

Jelen dolgozat szerzője diák korában érezte azt az űrt, ami a hivatalos történelemtanításban jelen volt a finnugor elmélet tanítása és már abban az időben úttörő munkát felvállaló kutató, László Gyula késő-avar-kora-magyar kérdéskörként megfogalmazott munkája nyomán érezni lehetett. A finnugor-magyar rokonság elméletét oktatták az iskolákban, és ez az elmélet nem alkotott logikus egységet az egyéb hagyományainkkal, történeti, régészeti leleteinkkel, nyelvészeti eredményeinkkel. Mára már úgy érzem elég sok adat, kutatási eredmény, tudományos munka gyűlt össze, amivel alátámasztható az attilai örökség ezidáig csak mondainak, a mesék világába utasított hagyománya. 1990-ben megtörtént a rendszerváltás politikai téren, de a fejekben és a Magyar Tudományos Akadémián ez a váltás nem történt meg. Ugyanazt a tananyagot tanítják ma is, amit annak idején hiva-

talossá tettek az Akadémia nem a magyar nemzet érdekeit képviselő, nem magyar szellemeiségű tudósai, először a Habsburg érdekek mentén, később a szovjet diktatúra okán. Itt lenne az ideje, hogy amikor már politikailag nem akadályoz minket semmi, visszalépjünk jogos örökségünkbe, és ne hagyjuk, hogy zavaros elméletekkel félrevezessenek bennünket. Innentől fogva már mi is felelősek vagyunk azért, hogy hogyan bánunk örökségünkkel. És ha egy nemzet nem kapaszkodik erősen a gyökereivel, az nem lesz életképes. A mai fiatal nemzedéknek valószínűleg már teljesen új dolognak tűnik föl a szkíta-hun-pártus-avar-magyar folytonosság kérdése, mivel csak a finnugor rokonság elméletéről tanultak. Ezért jelen dolgozat céljaul tűzte ki, hogy röviden ismertesse az erre vonatkozó elméleteket és történelmi forrásmunkákat olyan közérthető formában, amely segíti a középiskolai történelem tanítást-tanulást.

Mivel a szerző nem történész, nem foglalkozik új elméletek felállításával, ehhez idejétudása kevés, de nem tévesztette szem elől azt a célját, hogy az ide vonatkozó legfrissebb történelmi munkák ismertetését elvégezze, olyan módon, hogy az segítséget adjon a középiskolai tanításban-tanulásban.

II. A jelenlegi hivatalos magyar őstörténetkép

Nézzük most meg, mi áll jelenleg egyik tipikusnak tekinthető gimnáziumi történelem tankönyvünkben, az ifjúság számára a magyar őstörténetről: „*A vitát, mely döntően a finnugor vagy török származás között folyik, politikai felhangok is befolyásolták. A finnugor rokonságot vallók részéről az Európához tartozás, az őseurópaiság, a török rokonság hívei részéről a dicső és komoly történelmi múlttal rendelkező keleti népekhez való tartozás tudata játszott szerepet.*”⁴ És később így folytatódik az idézet: „*Talán nem is kell szembe állítani a két nézetet, hiszen a magyarság sok más néphez hasonlóan (pl. franciák: gallok, latinok, germánok; angolok: kelták, germánok stb.) többgyökerű, s kultúránk magában hordozza mindegyik összetevőjét (finnugor nyelv, keleti zene stb.) Nyelvünk*

³ Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest, 1971. 479. o.

⁴ Száray Miklós: Történelem I. A középiskolák számára, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 3. kiadás, 1998.

finnugor származása uralkodó nézet a tudományban. A következőkben vizsgáljuk meg a finnugor népek történetét, majd kölcsönhatásukat a török népekkel.” Az ezután következő ábra, főleg nyelvészeti kutatásokon alapuló családfát közöl, mely az urali népek családjába helyezi a magyarságot. Ma már tudjuk, hogy ez a nyelvi rokonság egy kitaláció, kb. 500 szón alapul, de ez az ún. nyelvészeti azonosság csak egyik vetülete a kérdésnek. Ezután folytatólagosan néhány sort közölnek a sztyepei életről, megemlíti a tankönyv, hogy 370 körül a hunok a Kárpát-medencében voltak, de Attiláról, nagy királyukról nem tesz említést, már csak olyan formában, hogy 453-ban bekövetkezett halála után a birodalom szétesett. De, hogy milyen birodalom, és miért esett szét azt nem tudják meg az ifjú, magyar tizenévesek! Sőt azt sem, hogy nekünk ehhez a kultúrához igen is közünk van. Tehát a történelmi kapcsolatot nem ismeri el a szkíta-hun-avar-magyar kultúra között. Későbbiekben ki fogom fejteni, hogy mik azok az alappillérek, amelyeken ez a szkíta-hun-avar-magyar folytonosság nyugszik.

Ne merüljünk bele túlságosan a jelenlegi magyar történelemkönyvek vizsgálatába, hiszen tudjuk, hogy ezek úgyszólván az osztrák-magyar monarchia idején gerjesztett magyar-ellenes, majd másfél évszázados akadémiai vita, még csak nem is kompromisszumos eredményeként született álláspontot tükrözik, inkább Kodály szavaival élve: „*csak tiszta forrásból*” merítsünk. Nézzük meg, hogy a hivatalos akadémiai történettudománnyal szemben mit írnak történelmi krónikáink.

III. Anonymus: Gesta Hungarorum

Egyik legfontosabb krónikánk, Anonymus: Gesta Hungarorumja, melyet sajnos forrásként egyáltalán nem tanítanak a középiskolai oktatásban.

Ebben a műben a szerző több helyen hivatkozik Attilára, leírja hogy Árpádék Attila öröke nyomán jöttek be a magyarokkal a Kárpát-hazába, tehát jogos örökségüket vették vissza. Ez a krónikánk azért fontos, mert amúgy is kevés írott forrásunk van őstörténetünkről, Fehér M. Jenő kutatásaiból tudjuk, hogy a kereszténység fölvétele áldozattal járt. Megsemmisítették az addigi legkorábbi krónikáinkat, melyeket rovásírással róttak, és a gyógyító táltosoktól, ha nem

is végezték ki őket egy-két eset kivételével, mivel a lakosság mindig melléjük állt, amiért ingyen gyógyítottak minden betegséget „Isten szerelméért”, de minden esetben elvették botjaikat, amelyeken valószínűleg gyógynövényből készítenő receptek és talán egyéb ismeretek is fel voltak róva. Mindazonáltal a szájhagyomány útján terjedő őstörténelmünket még sokáig nem tudták elpusztítani.⁵

Ideidézzük tehát P. mestert, a „*néhai jóemlékű, dicsőséges Bélának, Magyarország királyának jegyzője*”-t, ki azzal indítja a Gestát, hogy amint Bélának⁶ megírta „*a trójai történetet és a görögök háborúit*”, „*ugyanúgy írjam meg neked Magyarország királyainak és nemeseinek származását is: hogy a hét fejedelmi személy, aki a hét magyar nevet viseli, miképpen jött ki a szittyia földről, vagy milyen az a szitytyaföld, miképpen született Álmos, s mi okból nyeri az Álmos nevet Magyarország első vezére, akitől a magyarok királyai erednek, vagy mennyi országot és királyt vettek maguk alá, vagy ezt a szittyia földről kijött népet mi okból hívják az idegenek beszédében hungárusoknak, a maga nyelvén meg magyarinak.*” Semmi kétség, a Gesta tudunkra adja a szittyia eredetet, idézett helyen P. mester ezt kétszeresen is hangsúlyozza, hogy a szittyia föld, ahonnan a magyarok királyai erednek, és a szittyia föld, ahonnan kijöttek. Idézzük tovább a Gestát: „*Szcítjának első királya Magóg volt, Jáfet fia, és az a nemzet Magóg királyról nyerte a magyar nevet. Ennek a királynak az ivadékából sarjadt az igen nevezetes és roppant hatalmú Attila király. Ő az Úr megtestesülésének 454-ik⁷ esztendejében a szitytya földről kiszállva hatalmas sereggel Pannónia földjére jött, és a rómaiakat elkergetve az országot birtokba vette. Királyi székhelyet állított magának a Duna mellett a hévizek fölött: minden régi épületet, amit ott talált, megújított, és az egészet igen erős fallal vette körül. Ezt magyar nyelven most Budavárnak mondják, a németek pedig Ecilburnak hívják.*”

⁵ Fehér M. Jenő: Középkori magyar inkvizíció, reprint kiadás, Gede Testvérek Bt., Budapest, 1999.

⁶ Hogy melyik Béla királyról van szó, az most itt nem döntő. Történelemtudósok is vitatkoznak rajta.

⁷ Itt az évszám valószínűleg nem pontos. Egyébként a krónikák évszámaival külön nem foglalkozunk, elfogadva „A kitalált középkor” elmélete által elfogadott kb. 300 év eltérést.

Tovább olvasva a krónikát, leírja Álmos vezér, Árpád apja megválasztását, akit még Szkítiában választanak meg vezérlő fejedelmüknek a honfoglaláshoz. Ebben a fejezetben újra megemlíti P. mester, „*hogy majd Pannónia földjét keresik fel. Erről ugyanis szállongó hírből⁸ azt hallották, hogy az Attila király földje, akinek ivadékaiból Álmos vezér, Árpád apja származott.*” Ezenkívül a további, alább idézett fejezetekben emlékezik meg a mester a Gesta Ungarorumban Attiláról:

- 8. fejezet: Oroszország; „*mivel hallották, hogy Álmos vezér, Ügyek fia, Attila király nemzetségéből származik,*”
- 9. fejezet: Béke a vezér és az oroszok között; „*Ugyanis Attila király halála után a rómaiak Pannónia földjét legelőknak hívták azért, mivel a nyájaik Pannónia földjén legeltek. És joggal mondhatták Pannónia földjéről, hogy az a rómaiak legelője, hiszen most is a rómaiak legelnek Magyarország javaiból.*”
- 12. fejezet: Miképpen jöttek be Pannóniába?; „*A föld lakosai, a szlovének pedig megérkezésükről értesülve, szörnyen megijedtek, és önként meghódoltak Álmos vezérnek, mivel hallották, hogy Álmos vezér Attila király nemzetségéből származik.*” „*Egyszersmind magasztalták neki a föld termékenységét, és elbeszélték, hogy Attila király halála után Nagy Kán, Salán vezér őse, aki Bulgáriából jött, a görögök császárának tanácsára és segítségével miképpen foglalta el azt a földet.*”
- 14. fejezet: „*Árpád vezér meghallgatván a dölyfös Salán vezér követségét, nem gőggel, hanem tisztelegéssel válaszolta neki a következőket: Az én ősapámé, a nagy hatalmú Attila királyé volt a Duna-Tisza közén elterülő föld egészen a bolgárok határáig, ami most az uratoké.*”
- 19. fejezet: A bihari vezér „*Néhány nap múlva Árpád vezér nemesei tanácsa szerint követeket küldött Bihar várába Mén-Marót vezérhez, és azt kérte tőle, hogy ősapjának, Attila királynak a jussából engedje át neki a Szamos folyótól a nyíri határig és a meszesi kapuig terjedő földet.*”
- 35. fejezet: Nyitra városa „*szlovének és csehek a csehek hercegének segítségével szembe szállanak velük. Tudniillik Attila király halála után azt a földet, amely a Vág és a Garam kö-*

zött a Dunától egészen a Morva folyóig terül el, a csehek hercege foglalta el, és egyetlen hercegséggé tette.”

Tehát a bevezetőben a krónikás megemlíti, hogy a magyarok Szkítiából jöttek ki, és hogy Álmos és Árpád egyenes ági leszármazottja Attilának, ezen a bevezetőn kívül még 6 másik fejezetben említi meg azt a tényt, hogy a magyarok, Attila király örökös jogán, mint ősi jussukat foglalják vissza a Kárpát-hazát, hogy ez történelmi tény lehetett, az abból tűnik ki leginkább, hogy akkor a Kárpát-medencét időlegesen és részben elfoglaló népek, néprészek ezt el is fogadták, ezért vagy önként meghódoltak, és elismerték, hogy a föld jogos gazdája hazaérkezett, vagy harcok árán kerültek vissza honfoglalóink birtokába az ősi földek.

IV. Kézai Simon: A magyarok cselekedetei

III., helyesen IV. László (a rövid ideig gyermekként király III. Lászlót Kézai kihagyja uralkodóink sorából) udvari papjaként mutatkozik be a szerző a krónika elején. Feltételezik, hogy alsóbb nemesi osztályból származott, tanulmányokat folytatott Itáliában, Franciaországban. Munkájához valószínűleg felhasználta az azóta elveszett őskrónikákat is. A kézirat 1282 és 1285 között keletkezhetett, ugyanis említés van benne az 1282. szeptemberében vagy októberében a kunok ellen megvívott ütközetről, de nem említi a mű az 1285. évi tatárok feletti magyar-országi győzelmet, így e két időpont meglehetősen pontosan behatárolja a krónika írásának időpontját.

Kézai Simon krónikájának kézírata nem maradt ránk sajnos. Előkerült azonban egy középkori másolat és a többi XVIII. századi másolatok erről a műről készültek; Hevenesi Gábor, az 1700-as évek magyarországi történelmi forráskutatásának megteremtője készített másolatot a Kézai Krónikájáról, a kismartoni Eszterházy könyvtárból előkerült kódex egy példányáról.⁹

⁸ Itt a "szállongó hír" alatt szájhagyomány útján továbbhagyományozott őstörténetet kell érteni.

⁹ 1701. május 16-án másolatot készített róla, amelyet az Eötvös Loránd Tudományegyetem Egyetemi Könyvtára őriz (Collectio Hevenesiana, vol. LXX), s másolójáról e kéziratra "H"-szíglával hivatkoznak. Kézai Simon: A magyarok cselekedetei, Osiris, Budapest, 1999. -Veszprémy László Utószava a műhöz.

Erről a másolatról a jezsuita Pray György - aki a hazai történetírás jeles megalapítója is készít másolatot¹⁰, amiről Cornides Dániel készített további munkát, amelyet aztán gróf Teleki József vásárolt meg, és ma a marosvásárhelyi Teleki Könyvtárban őrzik. Az Eszterházy-féle másolat a minorita ferencesekhez került, Kósa Jenőhöz, majd innen Pozsonyba, ahol Horányi Elek ismét megjelentette. Az MTA könyvtárába került 1838-ban a Batthyány grófok rohonci könyvtárából előkerült kódexmásolat, aminek az eredetije később eltűnt. Így tehát azok a művek, amelyek ránk maradtak, sajnos nem eredetiek, hanem másolatok, de ez nem von le semmit a krónika értékéből.

Itt most azokat a részeket szeretném kiemelni a krónikából amelyek a hunkori-hon(viszsa)foglaláskori kapcsolatokat tükrözik, szerkezeti felépítés szerint:

PROLÓGUS

- „A győzhetetlen és hatalmas harmadik László úrnak, Magyarország legdicsebb királyának Kézai Simon mester, az ő hű papja”
- „Nem követem Osoriust, mert ő az Ottó császár iránti kedvezésből, akit különböző ütközetekben a magyarok többször megsegyenítettek, könyveiben sok nem hiteles dolgot koholva”

KEZDŐDNEK A HUNOK VISELT DOLGAI

- „Jáfet törzséből származó Ménrót... Havilah földjére költözött... és ott két fiút nemzett a feleségével, Enethtel, nevezetesen Hunort és Magort, akiktől a hunok vagyis a hunga-rusok erednek.”
- „Történt pedig, hogy egy nap vadászni igyekeztek Meóthisz ingoványaiba, amikor is a pusztaságban egy gímszarvas jelent meg előttük; ....öt éven át egyfolytában ott maradtak...az alának fejedelmének Dulának két lányát... egyiket Hunor, másikat Magor vette feleségül.”

¹⁰ Szintén az Egyetemi Könyvtár gyűjteményében maradt ránk (Collectio Praiana. vol. XXIX) Másolójáról e kéziratra "P" szíglával hivatkoznak. Erről a Pray-féle másolatról készült a Cornides Dánielnek tulajdonított másolat, ti. Pray saját másolatát már 1773-ban Cornides rendelkezésére bocsátotta, mielőtt Cornides az eredetit láthatta volna.

- „Kémekeket küldtek tehát innen Szkítiába, ...azzal a szándékkal, hogy az lesz a hazájuk... Griffmadár fészkel benne, valamint - ez köztudott - a legelfalc nevű madarak, melyeket magyarul kerecsennek hívnak, költik benne kicsinyeiket.”

KEZDŐDIK A MÁSODIK KÖNYV

- A visszatérésről
  - „Miatán tehát előadtuk a hunok eredetét, szerencsés kimenetelű és balszerencsés csatákat, valamint azt, hányszor változtatták meg lakhelyüket, most lássuk, mikor térnek vissza ismét Pannóniába;...”
  - „Így hát hadával együtt ez az Árpád hatolt át legelőször a rutén havasokon, és elsőként vert tábornak az Ung folyó mellett, mivel az ő nemzetsége Szkítia többi törzse viszonylatában azt az előjogot élvezte, hogy előrenyomulás közben a sereg élén halad, visszavonuláskor pedig a legutolsó.”
- A jövevény nemesekről

A krónikának ezzel a részével már nem foglalkozunk, mivel az nem tartalmaz utalásokat a hun kapcsolatokra.

Kálti Márk: Képes Krónika (Fény által festett történelem)¹¹

A Képes Krónika szerzőjét Kálti Márkkal szokták azonosítani. Márk az 1330-as években szerezte meg a Veszprém megyében található Káltot, 1336-1337 között Erzsébet királyné udvari papja 1352-ben a királyi levéltár őre, fehérvári kanonok, később örkanonok.

Pap Gábor és Szántai Lajos¹² kutatásai alapján el kell fogadnunk, hogy a krónika a királyi család sarja Nagy Lajos király számára készült, így semmi okunk feltételezni, hogy nem a valóságot tükrözi. Vegyük most sorra a krónika hun vonatkozásait!

A MAGYAROK ELSŐ EREDETÉRŐL A SZENTÍRÁS SZERINT

- A krónikaíró az első fejezetben ezzel a címmel a Vízözöntől indítja a Magyarok Cseleke-

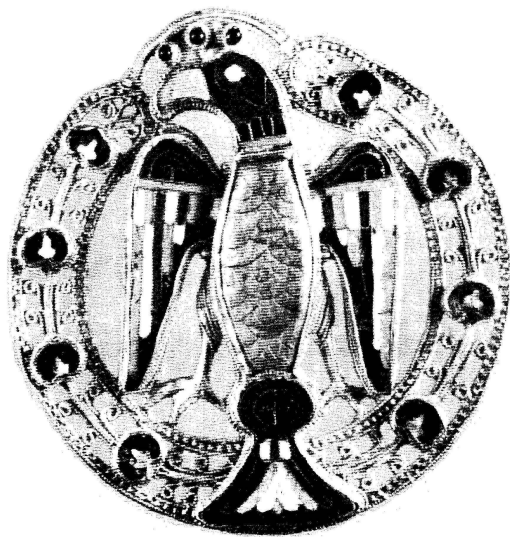
¹¹ Szántai Lajos kutatásai által találóan alkalmazott cím

¹² Kálti Márk: Képes Krónika c. kötetben megjelenő tanulmányok, Nemzeti Kincseinkért Egyesület, Budapest, 2003.

deteit. Azután így folytatódik a történet: „*Mint a Teremtés Könyve tizedik fejezetéhez írja a történetírás tanítómestere: -Ezek Noé fiainak nemzetségei - : három fiától, nevezetesen Sém-től, Kámtól és Jáfettól a vízözön után hetvenkét nemzetség származott.*” Ezután a krónikaíró kétféle variációt is leír a magyarok eredetére, egyik levezetés szerint Kám fia Kus, Kus fia Nimród, aki Hunor és Magor őse. A másik variáció szerint Jáfet fia Magógtól származnak, aki Evilat földjére ment és itt nemzette Enéhtől Hunort és Magort.

A MAGYAROK ELTERJEDÉSE ELSŐ LESZÁRMAZÁSUK SZERINT SCYTHIA KELETI RÉSZÉN

- Ez a következő fejezet címe. Ez beszédes cím, nem kell különösebben magyarázni, itt együtt szerepel a szkíta föld megnevezése a magyarokkal. A Meotiszi ingoványból Szkítiába kerülnek szarvasünöt üzve. És ahol a magyar őstörténeti műveltségben a „csodaszarvas” előkerül, ott kell lennie kerecsensólyomnak, más néven turulnak is! „*És ott költik fiókáikat azok a vadászsólymok, melyeket magyarul kerecsennek hívnak.*”

Hun kori turult ábrázoló Gizella-fibula

A MAGYAROK ELSŐ BEJÖVETELE PANNÓNIABA

- A következő fejezet címe, a hét vezér segédletével. „*a Scythiában lakozó hunok megsokasodtak, egybegyűltek, és kapitányokat rendeltek maguk közül... azután elhatározták, hogy bevo-*

nulnak a nyugati tájakra. Kiválasztottak száznyolc nemzetségből tízszer százezer harcost... A többi hant pedig Scythiában hagyták, hogy ottalmazzák az ellenségtől székeiket és országukat.” Továbbá szerepel ebben a krónikában is a bíróválasztás és a hunok harcbahívása szokásának megörökítése.

ATYLA MAGYAR KIRÁLYÁ VÁLASZTÁSÁRÓL ÉS EGYEDURALMI GYŐZELMÉRŐL

- Című fejezetből megtudjuk, hogy: „*Az Úr megtestesülése utáni négyszázegyedik, a magyarok Pannóniába történt bejövetelétől számított huszonnyolcadik esztendőben a magyarok, vagyis a hunok, ...egyező akarattal Atyla-t, Bendekuz fiát, aki eddig csak egy volt a kapitányok közül, királynak emelték maguk fölé.*” „*Athyla király pajzsán címert viselt, ami koronás fejű turulhoz hasonlított. Ezt a címert viselték a magyarok a seregben mind közönségesen, míg magukat a közösség által kormányozták, egészen Toxun fia Geyche jedelem idejéig.*”

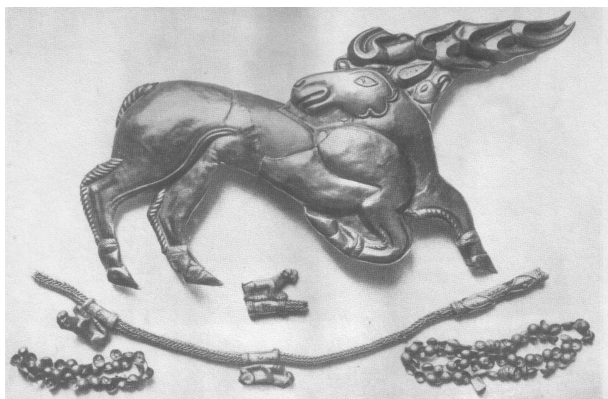
VÉGE A MAGYAROK ELSŐ KRÓNIKÁJÁNAK

- Folytatódik a történet, elkülönítve, új fejezet kezdődik, íme így: „*Az Úr megtestesülésétől számított hatszázhetvenkettedik évben, száznegy évvel Atyla magyar király halála után, III. Constantinus császár és Zakariás pápa idejében, miként az a rómaiak krónikájában meg van írva, a magyarok másodszor jöttek ki Scythiából...*”

Összefoglalva itt a két krónika kiemelt részeit, történelmi tényként kezelik a magyarok Noé utáni nemzetségétől való származtatását, Szkítiából való többszöri kijövetelüket, s a Kárpát-medence elfoglalásáról, mint jogos örökségről beszélnek. A krónikákban megjelenik a csodaszarvas és turul motívum is, ami szintén ázsiai kultúrörökségre mutat. Nem beszélve arról, hogy ennek régészeti tárgyi leletei (lásd zöldhalompusztai aranyzarvas lelet és a honfoglaláskori tarsolylemezek dúsan burjánzó indái-palmettái) valamint népművészeti párhuzamai a magyar művészetben a mai napig nyomon követhetők.

A Thuróczi-féle krónikával külön itt nem foglalkozom, mivel mint a Képes Krónika előzők

oldalán is írva van, Thuróczi, aki Corvin Mátyás uralkodása alatt élt, a Képes Krónikából merítette a magyarok viselt dolgairól írt krónikájának nagy részét.

Zöldhalompusztai csodaszarvas lelet
Fettich Nándor nyomán

Zöldhalompusztai csodaszarvas kinagyított részlete,
füle mögött a turullal

V. Tárihi Üngürüsz némely utalása Attilára

A 90-es években érettségiző magyar ifjúság nem hallhatott még a Tárihi Üngürüsről, hiszen ez egy új felfedezés. De nézzük meg, hogy mit tudunk erről a páratlan őstörténeti krónikáról. Annyit mindenesetre tudunk, hogy Mahmúd Terdzsüman, aki Szulejmán szultán tolmácsa volt, 1543-ban bukkant rá erre az eredetileg latin nyelven írott munkára a székesfehérvári levéltárban a város török kézre kerülésekor. Ezt a latin nyelvű munkát fordította le Terdzsüman török nyelvre és ajánlotta munkáját Szulejmán szultánnak. A TŰ-t aztán a múlt század ötvenes éveiben Vámbéry Ármin hozta haza törökországi útjáról és ismertette a művet 1860-ban az Magyar Akadémiai Értesítőben, majd 1861-ben Budenz József is megjelentetett egy rövid ismertetést a Magyar Akadémiai Értesítőben ¹³.

Egészen 1961-ig, Hazai György cikkéig ¹⁴, majd Grandpierre K. Endre cikkéig ¹⁵ semmi hír erről a török forrásról. Idézzünk most néhány részletet a TŰ-ből.

„A régi időkben a Madzsar törzs nemzetsége Nemród gyermekeitől származott. Nemródnak volt egy Ankhisza nevű felesége, s ettől a feleségétől két fia született. Az egyiket Magornak, a másikat Hunornak hívták.” Idáig a magyar őstörténet indítása megegyezik a Gesta Hungarorumban leírtakkal. Azután a szerző kitér Kattar kán, ¹⁶ a nyugati hun törzsszövetség fejedelmének Pannóniabeli hódítására. És honnan indult ki ez a törzsszövetség, mit mond a TŰ, idézzük most: „De Kattar fővezér Dzsidijsa tartományából azzal a szándékkal indult el, hogy Pannonijsa tartományába menjen.”

Később: „De ezenközben Kattar fővezér Hunor népével behatolt Panonijába, rátört néhány helyre, és kifosztotta. A terve az volt, hogy a Tuna partján fekvő Tolna néven ismert városnál említett folyón átkel. „Végezetül az Igazság, aki legyen felmagasztalva, alkalmat adott Hunor népének, hogy elérjék a királyok seregének középpontját, zászlajukat és lobogóikat elragadták, s ebben a harcban Szikambrijsa királyát, Metrinuszt keresték. Alkalmat találván, késelelem nélkül megölték.”... „Erről a helyről Szikambrijsa ellen indult, és egy nap megérkezett... Szikambrijsa trónjára ült...”

Továbbiakban a TŰ elmeséli a már többféle forrásból is ismert Attila történetét, itt most ezzel mi nem foglalkozunk, inkább azokat az utalásokat gyűjtjük össze a krónikákból, ami Attilára és hunjaira, mint a magyar népek őseinek kapcsolataira vonatkozik. „A hírmondók így beszéltek: Hunor nemzetségéből két testvér volt közöttük, az egyiket Attilusznak, a másikat Budának hívták. Attilusz jó természetű, bátor, éles eszű és okos ember volt, s szerfölött alkalmasnak látták őt a királyságra, és igyekezettel arra törekedtek, hogy Attiluszt a trónra juttassák.”

Ezután következik Attila királlyá koronázása történetének elmondása, a két székhely, Atil és Budin megalapítása, „szlovén” tarto-

¹⁴ AOH XIII. 1-2. 71-84. oldal: Notes sur le Tarih-i Ungurus de Terdzuman Mahmud

¹⁵ Kortárs, 1979. 12. A csodaszarvas-monda új változatai egy latinból törökre fordított magyar ösgeztában

¹⁶ Uptar, a nyugati hun törzsszövetség fejedelme? – i.sz. 430.

¹³ Akadémiai Értesítő, II. kötet, 3.sz. 261-292. oldal

mány elleni háború, de mielőtt a „*nimcse, cseh, firenk tartományok*” ellen háborút indít, „*az egyik táborhelyen tanácsot tartott, és fejedelmi sátrában díszes trónusát felékesítette, fejére tette a szultánátus koronáját, trónjára lépett és leült. Jobb és bal oldalán arany, ezüst és acél karosszékeken Üngürüsz fejedelmei, hősei és főurai ültek, s némelyikük karba tett kézzel szolgálatára készen állt.*” Ezután Attila Róma és Velence elleni háborúit, majd Attila halála, s a két testvér Aladár és Csaba seregének végső ütközete, mely Aladár seregének győzelmével ért véget, mely ugyan idegen segítséget is kapott. S mivel az idegenek nem Aladárt választották uralkodójukká, ezért őt Erdély tartományával kárpótolták, azóta hívják őket székelyeknek. Mi történt mindeközben Csabával, a másik Attila-fival? A Tű szerint először „*Konsztantinijébe*” megy rokonokhoz, „*De Kaba rokonsága Kabának állandóan emlegette, hogy Dzsidijsa tartományában volt atyjaiknak azelőtt hazája, és az ott levő rokonság után vágyódott.*”... „*Éjjel-nappal vándorolva –táborozva nagy távolságot győzött le népével. Közben egy év is eltelt felettük. Végül is Sziidija tartományához közel eső helyre érve megtelepedtek. A krónikás elbeszélése szerint abban az időben Sziidija tartományának volt egy uralkodója, aki Hunor fiainak a nemzetségéből származott. Atilusz király nővérének a fia volt, Bendekusznak hívták, s így Kabának rokona volt.*” S így végződik az Attila-fi Csaba királyfi népének visszaköltözése Székelyföldre, a Tű szerint.

És kicsit folytassuk még az oknyomozást a hagyományban, hiszen láttuk már, hogy a Geszta Hungarorumban is a krónikás mindig összeköti a két eseményt, folyamatosságot ír le, az attilai betelepülés, és a későbbi honfoglalás között. És ezt a szálát nyomom követhetjük a Tű-ben is. Nézzük csak, hogy is írja tovább népünk történetét. „*Kaba gyermekei és hozzátartozói azon a vidéken megsokasodtak, és jó hírnevet szereztek maguknak. Emiatt Sziidija népe nem jó szemmel nézte őket, és így beszéltek: „Ezeknek az atyjaik és öregatyjaik Üngürüsz országában hősiességgel éltek, de ők gyávaságuk következtében a mi tartományunkon kívül nem találtak más helyet, ahol maradhattak.”... „Kaba nemzetségéből abban a tartományban volt hét bégzáde, akiket az időben kapudánoknak neveztek. Ezeknek volt egy vezérük, aki Kabának egyenes leszármazottja volt, Árpádnak*

hívták.”... „*Egy nap a hét kapudán közül hatan önként...Árpád színe elé jöttek: Az egész teremtet világon őseink és nemzetségünk hősiességgel szerepeltek a történelem alakításán, úgyhogy még ma is szól erről széles e világon a hősi ének. Hova lett szemérmünk és lelkesedésünk ha egy ilyen félreeső helyen lévő népnek az ostoba szavai szívünket keserítik?*”...„*azon a helyen szövetséget kötöttek, hogy onnan felkerednek, és visszafoglalják azt az országot, melyet őseik karddal megszereztek,*”...„*Sziidija uralkodójától engedélyt kaptak,*”... „*Atilusz király halála után háromszáz év elmúltával,*”... „*csapatonként elindultak.*” ... „*Mivel régen, abban az időben, amikor Kattar fővezér elindult, ő is arrafelé vette a menetirányt, harcba bocsátkozott a tatár kánnal, s kardjának csapásával azt az országot elfoglalta. Árpád fővezér is ezen az útvonalon indult útnak*”

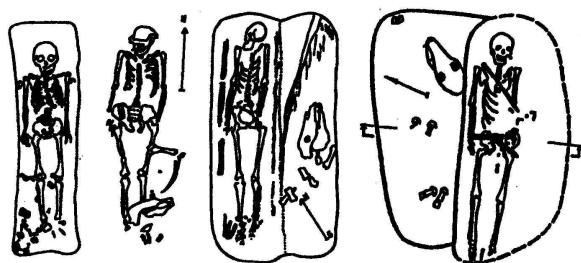
Ezután a Tű-ben leírják, hogy levelet küldtek a kánnak, s ősi joguknak tartván Kárpát-medencei területeket, azt most visszafoglalni indulnak ismét és kérik a tatár kán engedélyét, hogy országukon átvonulhassanak. Tehát itt ismét felsejlik az őstörténetünkben már jól ismert motívum, mely különféle történelmi hagyományunkban mindig jelen volt, hogy az ősi tulajdonos jogán ismét visszafoglaljuk „*ősapánk, Kattar fővezér*” által elfoglalt „*Üngürüsz országát*”.

Dr. Detre Csaba hun nyelvemléke

2004. január 6-án volt található egy anyag a www.kitalaltkozepekor.hu internetes honlapon, mely a maga nemében páratlan anyagot közölt. Dr. Detre Csaba Hun szavak, szövegek című munkája jelent ott meg, egy Iszfaháni kódex nyomán, mely Kr. u. 500 körül keletkezett, és úgy néz ki, hogy nyelvtani szerkezetet tekintve és a felsorolt szavak egyezőségét tekintve is komoly nyelvi egyezőségről van szó. A finnugor rokonság tekintetében sem ennyi szóegyeztést, sem nyelvtani megfeleléseket nem tudtak kimutatni. Továbbá meg kell még emlékezni egy görög szövegek alapján ún. Krétoi kódexben, Kr. u. 700 körüli időből származó nyelvemlékről, amely a Kárpát-medencében és környékén élő „szküthákról” szól. Izgatottan várjuk Dr. Detre Csaba megjelenésre váró könyvét!

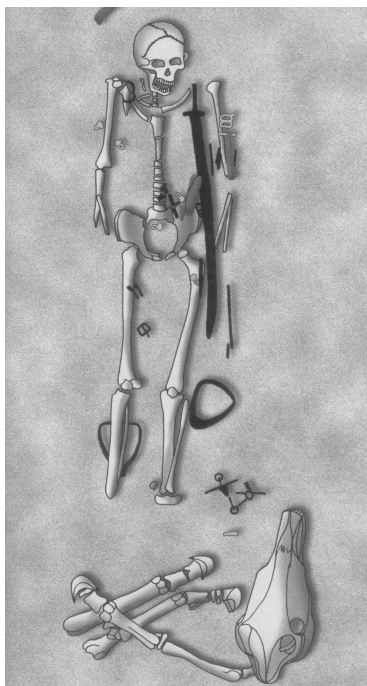
**Dr. Érdy Miklós könyve
a hun lovastemetkezésről.**

Meg kell említeni az újabb kutatási eredmények között az Egyesült Államokban élő orientalista kutatót, aki magyarul is megjelent tanulmányában elemzi a Kr. e. 8. századtól a Kr. u. 5. századig a különböző típusú hun lovastemetkezéseket és ezeknek párhuzamait a honfoglalás kori magyar lovastemetkezésekkel. Egyedülálló ezeknek általa egy közös térképre való ún. rétegzett felvitele, amelynek vizsgálatkor egyből kitűnik, hogy a hun birodalom Ázsia területére eső részétől a Kárpát-medencéig nyomon követhető ez a fajta temetkezési mód, a Kárpát-medencén túl már nem jellemző.

Korai-hun ázsiai lovastemetkezés

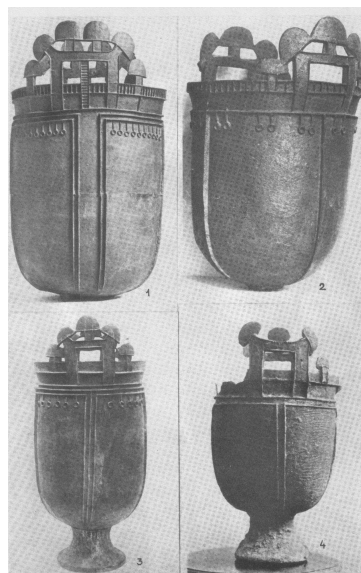
Jellemző még a temetkezések – mind a magyar honfoglalás kori, mind pedig az ázsiai hun temetkezések esetében – a sírban talált kerek aljú edények megléte is.

Karosi honfoglaláskori lovastemetkezés

További jelentős munkája a hun kori üstök régészeti feldolgozása, topográfiai és tipológiai osztályozása. Az üstökre is elmondható mindaz, amit a lovastemetkezések alkalmával már elmondunk, hogy topográfiai feldolgozásuk után kiderült, hogy a Kárpát-medence a nyugati határ, attól nyugatabbra már nem fellelhető edényforma a csak hunokra és magyarokra jellemző, valószínűleg valamilyen szakrális célt szolgáltak ezek az üstök.

Az alábbiakban bemutatunk mind az ázsiai hun és a magyar honfoglaláskorból felhozott régészeti mintákat az összehasonlíthatóság kedvéért. Ezek a tárgyi bizonyítékok, amelyeket Dr. Érdy Miklós nagy precizitással dolgozott fel tanulmányaiban, azt hiszem önmagukért beszélnek, és szólnak a hun-magyar folytonosság mellett.

- 1. Törteli hun üst
- 2. Kapos-völgyi hun üst
- 3. Dessai hun lelet
- 4. Ivanovszki hun üst

**Dr. Bárdi László professzor kutatásai,
Pécsi Tudományegyetem**

Jelenkori tudósaink közül kiemelkedik Bárdi professzor az ázsiai hunokkal kapcsolatos kutatásaival. Itt az ő szíves közlése alapján (2004. ápr. 27. MOM Művelődési Központban tartott előadás) csak két dolgot szeretnék kiemelni, ami alapján ő „civilizációs rokonságról” beszél az ázsiai hunok és a magyarok között.

Mindkét bizonyíték tárgyi jellegű, a régészet köréből, melyek közül az egyik a jelenlegi Kína területéről előkerült ivócsanak és ennek Kárpát-medencei későbbi párja, nagy térbeli és

időbeli távolságból köszön vissza; a nagyszentmiklósi kincs ivócsanakja. De idézném erről a professzor urat ¹⁷: „Az ivócsészének - bár a régies csanak szó jobban érzékelteti, hogy kissé hosszúkás, enyhén csónak alakú edénykéről van szó! – a formája, pontosabban a szerkezete lényegében megegyezik a kárpát-medencebeli párhuzamával, de annak érezhetően archaikusabb változatában... Az edényke peremén körbefutó szalagdíz - teljesen hasonló jellegű, bár a korai egyszerűbb mértani díszítőelemek a későbbiekben díszesebb növényi motívummá fejlődtek, arányaikban teljesen megfelelnek egymásnak - az ivórész egyharmadát teszi ki... A most megismert távol-keleti változaton a sordísz - különösebb belemagyarítás nélkül is - felismerhető a hold és a nap sematikus ábrázolása; ...Az átellenes oldalán azonban éppúgy megtalálható egy állatfej, mint a hivatkozott nagyszentmiklósi műtárgyon, s az szintén szembe fordul az ivó személlyel.”

Kora-hun ivócsanak Dr. Bárdi Lajos nyomán

A nagyszentmiklósi ivócsanakok

A másik bizonyíték, amit a professzor úr közölt a fenn említett cikkében, szintén a régészet köréből felhoz, 900 körül élt Chen kínai hercegnő és meg nem nevezett nomád férje sírjából került elő, Belső-Mongóliából, Chefengtől észak-keletre. A holttestek derekára csatolt méltóságjelző öv került elő, ami szintén párhuzamot mutat a magyar honfoglaláskori leletekkel. Idézem a fenn említett cikkből: „A holttestek derekára csatolt övekre ugyanis pontosan ugyanolyan öv-veretek, s az azokról lelőgő kis fém-veretek, valamint szíjvég-vereteket erősítettek fel, amelyeneket híres magyarországi ősmagyar sírokban is nagy számban találtak (többek között Rakamazon, Karos-Eperjesszögön, Tisza-bezdéden, de különösen Tiszaeszlár-Basahalom ásatásain).”

Bakay Kornél
Őstörténetünk régészeti forrásai
I-II. köt. c. művét

még nem ismerem. Azért iratkoztam be a MBE Nagy Lajos Király Magánegyetemére, hogy általa újabb ismeretekre tehessek szert.¹⁸

Összefoglalás

Jelen dolgozatomban kiemeltem történelmi krónikáink azon elemeit, amelyek egy irányba, az ázsiai „szittyá” hun örökség irányába mutatnak. Továbbá megemlítettem hun nyelvemléket, és a legújabb régészeti kutatásokat is. Nem tértem itt ki, de köztudott, hogy néphagyományunk, és Kodály Zoltán kutatásai alapján zenei örökségünk is ázsiai eredetre utal. Mindezeket egybevetve, mivel a logika törvényei szerint ezek a tények mind egy irányba mutatnak, egymásnak nem mondanak ellent, ezért jelen dolgozat írója olvasmányai alapján és hite szerint is, a magyar nép eredetének ázsiai öröksége a meghatározó, a szkíta-hun-avar-magyar folytonosságot vallja. Ezt kell tovább kutatni, és amit már tudunk a fiatalságnak továbbadni.

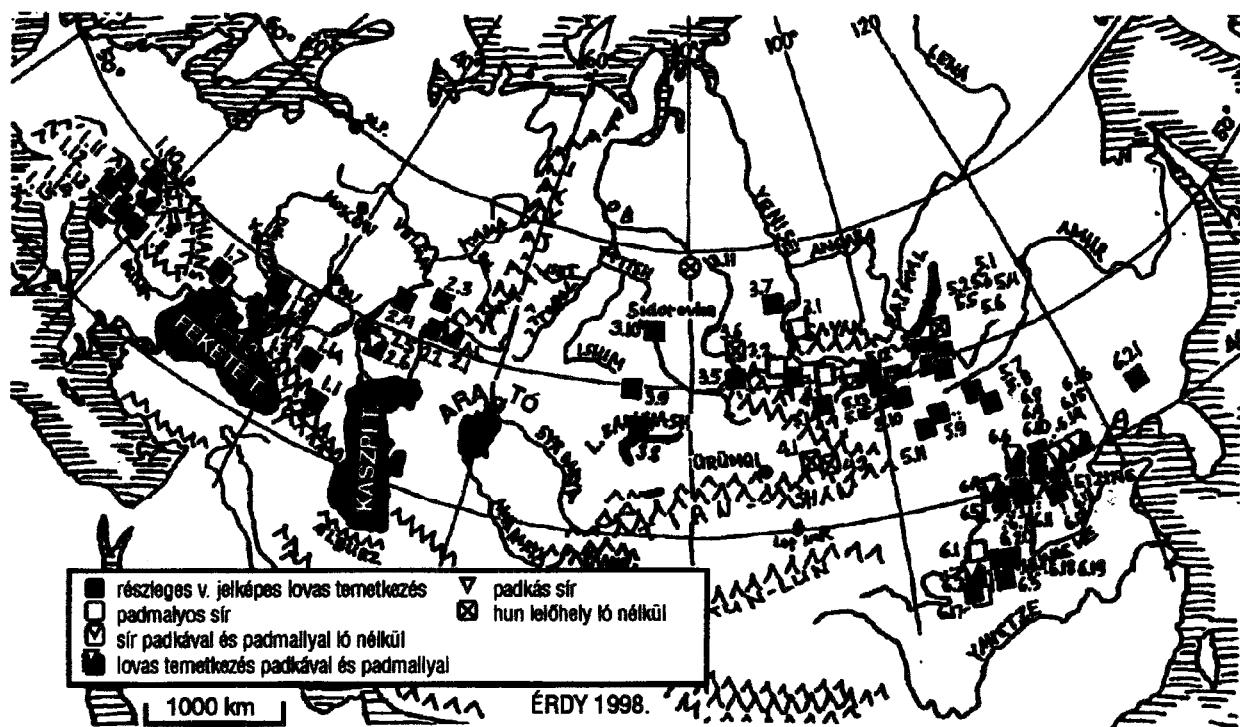
2003. Kikelet hava - 2004. Áldás hava 30.
Kömlössy Zsuzsanna

¹⁷ Bárdi László: Néhány figyelemreméltó régészeti párhuzam Belső-Ázsiában, Turán, (XXXIII.) VI. évfolyam, 2. szám 2003. március-április

¹⁸ MBE. Miskolc, 1998-2000.

Irodalomjegyzék

1. A magyarok története (Tárh-i Üngürüz, Magyar Tárihi), A jegyzeteket és az utószókat írta: Dr. Blaskovics József, Szerkesztette: Geönczeöl Gyula, II. Nagy Szittya Történelmi Világkongresszus Cleveland, Ohio, 1988. május
2. Anonymus: A magyarok cselekedetei, Milleniumi Magyar Történelem, Osiris, Budapest, 1999.
3. Attila és hunjai, Szerkesztette: Németh Gyula, Az Akadémia Kiadó Reprint Sorozata, Bp., 1986.
4. Bakay Kornél: Őstörténetünk régészeti forrásai I.-II. köt. MBE. Miskolc, 1998-2000.
5. Bárdi László: Néhány figyelemreméltó régészeti párhuzam Belső-Ázsiában, Turán, (XXXIII.) 2. szám 2003. március-április
6. Érdy Miklós: A hun lovastemetkezések, Magyarországért, édes hazánkért Kiadó, 2001.
7. Fehér M. Jenő: Középkori magyar inkvizíció, Reprint Kiadás, Gede Testvérek Bt., 1999.
8. Heribert Illig: Kitalált középkor, a történelem legnagyobb időhamisítása, Allprint, 2002.
9. Heribert Illig - Klaus Weissgerber: Magyarok a kitalált középkorban, Allprint Kiadó, 2003.
10. Kálti Márk: Képes Krónika, Nemzeti Kincseinkért Egyesület, Budapest, 2003.
11. Kézai Simon: A magyarok cselekedetei, Milleniumi Magyar Történelem, Osiris, Budapest, 1999.
12. Kiszely István: A magyarság őstörténete (Mit adott a magyarság a világnak), Püski Kiadó, Budapest, 1996.
13. László Gyula - Rácz István: A nagyszentmiklósi kincs, Corvina Kiadó, Budapest, 1977.
14. Magyar Történelmi Szöveggyűjtemény, 1000-1526, Szerkesztette: Bertényi Iván, Osiris Kiadó, Budapest, 2000.
15. Oláh Miklós: Hungária - Athila, Milleniumi Magyar Történelem, Osiris, Budapest, 2000.
17. Révész László: Emlékezetek utatok kezdetére..., Timp Kiadó, 1999.
17. Szenczi Molnár Albert: Válogatott Művei, Magvető, 1976.
18. Thuróczy János: A magyarok krónikája, Milleniumi Magyar Történelem, Osiris, Budapest, 2001.

Hun lovas temetkezési térkép Dr. Érdy Miklós nyomán

Tomory Zsuzsa

SZERVES MAGYAR NYELVTUDOMÁNY

AZ IGE

Amint látjuk, a **hang terjedésének előfeltétele az anyag jelenléte**. Ezen anyaghoz kötött előfeltétel miatt a **hangot** is a jelképek **birodalmába sorolom** éppen úgy, mint a későbbi, már az anyag szilárdabb halmazállapotát hordozó anyagi jelképeket: edényeket, szobrokat, írásjegyeket, melyek egyúttal a gondolatközlés eszközei. Mindezek a jelképek magukban hordozzák **az anyag fő tulajdonságait: alakítható, befogad, emlékezik és terem**. Ezen tulajdonságok avatták az anyagot az anyaság kifejezőjévé is, amint ezt **anya** és **anyag** szavunk közeli rokonsága is kifejezi éppen úgy, mint a gabona-termelők SZ-M mássalhangzós szótárából átvett latin közvetítésű **mater** és **materia** szavak. Anyanyelv szavunk tehát ezt a tudatot őrzi, s nem az anya és apajogú társadalmi eszméket vallók napi erőharcának pillanatnyi végeredménye. Társadalmi vonalra terelve e gondolatsort, valóban az asszonyok munkája őrizte mindig a múltat, a hagyományt, s dalaikon, meséiken, imáikon, hímzéseiken át adják tovább az őstudást gyermekeiknek.

Ahhoz, hogy anyag születhessék, szükségünk van **Teremtőre**, s **teremtett világára**, melyben önmagát fejezi ki, **tudatra**, melynek ősrétegeiben meghúzódik ez a Világegyetem méretű ébredés, **értelemre**, ami továbbítani és a teremtés szolgálatába is tudja állítani ezen ismeretet. Mint mindennek, a beszéd, illetve a jelkép kialakulásnak is ez a menete, hiszen a természettudományi valót őseink gyönyörű képekben fejezték ki. Néhány példával világítom meg ezeket:

Ősi eredetű, de még ma is ismert karácsonyosaink, imáink a teremtés menetéről pontosan beszámolnak. A teremtés első szereplője a Kakas: „...**Kokas szólamlék: Máriát káték: 'Kejj fő', kejj fő' szép Szűz Mária...**”¹ Akkor, amikor tudós uraink nem tudták eldönteni, mi volt előbb: a tyúk-e, vagy a tojás? Népünk ősem-

lékezete egy „egyszerű paraszt” megfogalmazásában a következő választ adta: „**A kokas**”. Kokas szólamlása ébresztette Csipkerózsika álmából az Ős-anyagot, Ősanyánkat, a **világot (fényt) és világokat szülő Nagyboldogasszonyunkat**, ki az elkeresztényesített időkben Máriával azonosult. A Teremtő önnön lénye mélyéből hozta elő a hang zengésének előfeltételét, a benne rejlő anyagot éppen úgy, mint ahogy minden leheletünkkel mi is önyanyagunkat szórjuk szét hangunkkal együtt e világban. A kakas *hangja robbanásszerű* erővel tör a világba. Az utána következő hangok a már megállapodott teremtés lágy hullámaint közvetítik **Égúr Ákosa**² dalán át. A kakas későbbi szóhasználatban a hajnal, s a tűz hírnöke is. Tehát a kakas szólama az első hajnalt jelenti be: hajnalhasadás szakítja meg az addig végtelen nyugalomban, örök változatlanóságban élő Teremtőt, s nyomán fény fakad. Maga a hasadás szó erőt tételez fel, s ez az erő hozta felszínre az első anyaggal megjelenő első hangot is.

Őseink azt is felfogták, hogy midőn hajnalban az első fény megjelenik: a hajnal kacag, s ez része a „magas mennyég hangosságának”. Nem nehéz arra a következtetésre jutni, hogy Jó Istenünk első, anyagban való megnyilvánulása a kacagás volt, az életöröm legmagasabb megnyilvánulása. Kacag szavunk ősjelentése fénnel is kapcsolatos volt Magyar Adorján kutatása szerint.

Napjainkban az északi fény hangjának felvételével kapcsolatban az első sikeres kísérlet megtörtént. Eigil Ungstrup dán tudós rádióantennája segítségével fel tudta venni az északi fény hangját, amit sziszegő hangnak nevezett.

Ősemlékeink szerint őseink annak is tudatában voltak, hogy minden hullámmozgás hangot is közvetít, s tudatukban az egész világmindenség kacagott, csengett, **szólt**.

Az amerikai Discovery Magazin 1997. novemberi számában megjelent „A nagy robbanás

¹ Erdélyi Zsuzsa Hegyet hágék, lőtöt lépék 372, 377. old.

² A teremtés megszemélyesítője Csodaszarvasunk, akit magyar szótárral Ákosnak, Ékesnek hívtak őseink.

visszhangja”³ című cikk a következőket mondja: „A nagy robbanás alkalmával kétféle fény született. Az első a robbanás pillanatával keletkezett, a második a mai napokban lévő fény, nem sokkal az ősködök rendeződése idején...” Majd: „A világ egy nagyon fényes és zajos hely a másodlagos fény és sugárzása miatt...” S „A teremtés anyagának hullámozása aligha több, mint hanghullámok a hatalmas, terjedő plazmában.” Itt ismét ámulattal kell néznünk nyelvünk és hagyományaink világára, mely magas mennyég hangosságáról, kacagó⁴ hajnalhasadásról beszél, korokkal megelőzve a mai tudományt.

Isten szólása nyelvünkben az **Ige** szóhoz kötődik: alany és állítmány egyben ez a szó, a teremtés folyamán még nem különült el erőanyag szerepkörébe.

Az **Ég** szóval és hullámmozgással kapcsolatban elengedhetetlenül fontos megemlíteni az **Ég** tengere és az **Óperenciás** tenger közötti különbséget.

Ég szavunk értelmileg a határtalan világmindenséget és Istent fejezi ki. Az ég tengere kifejezés elmondja őseink azon tudatát, hogy a világmindenség hullámokkal terhes: az **Élet** hullámai — ezeket napjainkban csak külön-külön tulajdonságaik szerint vesszük számba, mint fény, hő, mágnesesség, villamosság, gondolat, érzélem, hogy néhányat említsek — hömpölyögnek és végzik alkotó, világfenntartó tevékenységüket. Az ősteremtés idején őseink tudatvilágának részévé vált azon ismeret, hogy a világot fenntartó erőny, mint alkotója: egy. Ezt az egy erőnyt nevezték Isten fiának, Fiaskának, Fényes Istennek, Szép Istennek, Boldog Istennek, a személyes ismeret ezernyi becéző szavával. Ezen világteremtő erőny a fény szárnyán közénk érkező **Élet**. Az **Ős** változatlanságban élő **ÉG** ura örök változásban fejezi ki önnön lényegét az **Élet** közvetítésével. Örök változatlanság — örök mozgás, hideg és hő, tűz és víz, teremtésben egymásba simuló ellentétpárjai az eszközei. Az **Élet** megjelenési közege a **Fény**, ami szintén teljes egyensúlyban foglalja magában — a később más-más szerepeket kapó — erőt és anyagot.

³ Echo of the Big Bang, by Gary Taubes, Discovery November 1997.

⁴ Kacag szavunk valaha fényeset is jelentett, amint az megmaradt kacagány, fényes öltözetet jelentő szavunkban.

Óperenciás tengerünk már a teremtésben résztvevő anyaggal kapcsolatos, s a földünket burkoló vízpárát jelenti, melyről őseink tudták, hogy pereg, forog. Forog a föld mind e földi, mind légbeli „tengerével” együtt. Őseink tudták, hogy a földet vízpára veszi körül, hogy a kettő együtt forog, s ezt a tudást is nyelvük szerkezetébe építették. Világtól és élő nyelvüinktől elzárkózó, szolgálalkú „tudósaink” csak az Ober-Enns gondolatát tudták e szóval kapcsolatban megszűlni. Ballagi Mór szerint „határozatlan hely, mely igen-igen messze van innen; még az óperenciás tengeren is túl volt.”⁵ Nyelvünket oly gondosan kutató Ballagi sem volt már tisztában ezzel a fogalommal, s az Óperenciás tengert messze lévő vidéknek tekintette; nem tudta, hogy Óperenciás tengerünk földünket jelenti légkörével együtt. Nem e tenger volt távol, hanem az ezen túl utazók útjai vezettek távoli vidékekre, ezzel elárulva azt is, hogy őseink tudatvilágától nem volt távol a mai tudománynak hitt űrutazás, ami Óperenciás tengerünkön is túl visz. Ezeket az utakat gépek nélkül, őstudatuk segítségével tudták megtenni.

Ezen szükséges kitérő után vizsgálat alá kell vennünk azon állításomat, mely szerint az emberi tudat a teremtés kezdetétől magába szívja a történeteket, s ezt később, az anyagba ágyazott világban nyelvünk részévé is tette. Hogyan lehetséges ez? A választ csak mindenkori tudásunk határáig tudjuk megválaszolni nyelvünk segítségével. Jelenleg a quantum fizika új ismeretei segítik felismerni nyelvünkbe épített tudás mélységét, kiterjedését, s igen: hatalmát. Néhány példát hozok most fel a mai tudás és a magyar nyelvészet szerves kapcsolatára, s idézem Kezdeteink című írásom XII. fejezetét:

AZ ÉLET nyelvünkben és a quantum fizikában

„.....A Tündérkor⁶ embere otthon volt az

⁵ Ballagi Mór: A magyar nyelv teljes szótára.

Őskiadás: Pest, Heckenast Gusztáv nyomdájában.

Új kiadás: Nap Kiadó Bt. 1998. Sebestyén Ilona gondozásában

⁶ A teremtés folyamatában résztvevő fénylényeket, fényösöket nevezem hangtani és értelmi vonatkozások alapján Tündéréknek, működésük korát az Aranykorral (ősnyelvünkben arany = fénylő) kezdődő Tündérkornak. (L.: Kezdeteink)

egyetemes tudat és tudás birodalmában. Ismerte, értette a világmindenség mozgató erőit, s önmagát is ezek szolgálatába állítva, életét az egyetlen részének tudta.

A Teremtés összuleiként ismerték fel a mindenek felett álló, láthatatlan **Őserőt**, kit csillogborította fekete palástban, s az **Ősanyagot**, kit hófehér ruhában ábrázoltak jelképesen. Kettejük szűz ölelésének gyümölcse, a fény mezében megjelenő **Élet**. Az Élet kettős természetének tudatát átvitték szótárunkba is:

Ar — az erő és atyaság

Any — az anyag és anyaság ős-szava

AR és **ANY** összevonásával keletkező **ARANY** szavunk valaha a fényt jelentette, egyszülöttüket.

Ha valaki itt önkényes nyelvhasználattal vádolna meg, figyelmébe ajánlom korunk tudósainak az Életre és Fényre vonatkozó ős-ismerteink fentiekkel való összehasonlítását, amit most csak igen röviden a következőképpen kísérek meg. Az idézőjelek közötti szöveg a vonatkozó mű részleteinek fordítása.

Az anyag

„...A tudósok ma számos olyan kísérletet végezhetnek, melyek végeredménye feltárja az anyag igen változatos tulajdonságait. Ezen tulajdonságok némelyike arra enged következtetni, hogy az anyag folyamatos, hullámmozgásszerű tulajdonságokkal rendelkezik. Mások viszont azt mutatják, hogy az anyag ...részecskékből álló és hullámmozgású. Jelen tudásunkkal csak az anyag kettős természetét tudjuk elfogadni, s az ezzel járó bizonytalanságot.”⁷ (Quantum mechanics.)

Az erő és mozgás

„Sokféle erő létezik, de maga az „erő” név minden olyan fizikai történésre alkalmazható, ami a test mozgását okozza (vagy okozni kísérel), vagy annak belső feszültségét.”⁸

Magyar nyelvünk éles különbséget tesz erő és erőny között. Az erőt egyetlen hatásának, s teremtés előttinek tudja.

Az erőny (energia)

„A test munkavégző képességét erőnynek nevezzük.”⁹

Magyar tudatunk egyetlen, **egyetemes** erőnyt ismer, aki az Élet. Minden ma ismert, s különböző nevekkkel ellátott erőny (fizikai, kémiai, stb.) ennek csak része. Erőny szavunk a munkát végző erő szót az **ny** hang segítségével már az anyaghoz kapcsolja.

A fény

„A fény egy elektromágneses hullám. Oscillációi a fény terjedési irányára merőlegesek, s így a fény a keresztirányú hullám példája (a hanghullámok hosszanti hullámok.) ...Midőn a fény kapcsolatba kerül az anyaggal, a sugarából véges mennyiségű köteg, vagy quantum szívódik fel, s ezt legjobban a „hullám-csomag” kifejezés érzékelteti. Ezen fény-quantumokat hívjuk photonoknak. Miután a photonokra úgy is gondolhatunk, mint fényrészecskékre, a fényt kettős természetűnek is tarthatjuk: részecskének és hullámoknak.”¹⁰

Magyar fényjelképünk az egyenlőszárú kereszt. Régebben az első tűzcsiholó szerszám: az egymáshoz dörzsölt két bot képének tartották. Fentiek szerint azonban e jelkép még sokkal ősbibb tudathoz vezet: a fény terjedését, s annak egymásra merőleges voltát fejezi ki. A fenti nyelvi összefüggések viszont a legtökéletesebben fejezik ki a fény kettős természetét, úgy, ahogy azt mai fizikusok is tartják. Őseink ezen tudása viszont a mai fejlett természet-tudomány születése előtt ezredekkel, nyelvünk születése pillanatában már jelen volt, s ismét a Tündérkor, Aranykor, illetve Fénykor emléke.

Óstársadalmunkban az őstudat fényének, s e világi fénynek is a megörzői a Gyulák voltak. A Gyula méltóság jelképe történelmi időkben vesszőkötegek voltak. Ezek jelentése viszont ősbibb szinten a fenti „energia kötegeket” jelképezte. (Karácsony című művemben kitértem arra, hogy a Gyula jelvénye feltétlenül napsugárral, fénnel kapcsolatos eredetre mutat.)

⁷ Cambridge Encyclopedia of Astronomy, Crown Publishers, Inc. New York 1978, 473. old.

⁸ Cambridge Encyclopedia of Astronomy, Crown Publishers, Inc. New York 1978, 475. old.

⁹ Cambridge Encyclopedia of Astronomy, Crown Publishers, Inc. New York 1978, 475. old.

¹⁰ Cambridge Encyclopedia of Astronomy, Crown Publishers, Inc. New York 1978, 480. old.

Az étellel kapcsolatosan

„A fehérje molekula tulajdonságai nem vezethetők le csupán kémiai tulajdonságain keresztül; tulajdonságai feltétlen függvényei a háromdimenziós felépítésüknek.” „...Éppen ezért egy biológiát megelőző természeti kiválasztódás működését kell feltételezniünk, ami a fontos fehérjék egy kis csoportját támogatja.”¹¹

Magyar eredettörténetünk értelmében, ahogy azt máig fennmaradt mondáinkon keresztül megismerhettük, Isténfia Élet hivatása kezdetén a teremtés előtti Világegyetem mélységeibe szállt, onnan felhozta a mindenség szunnyadó szemecskéit, s az Ég Ura ezeket elszórta a teremtett világban. Aszerint, hogy hova hullanak ezen szunnyadó szemecskék, válnak növényé, hallá, állattá, s végső soron majd emberré. Itt is találkozunk tehát ezen „biológia előtti kiválasztódási folyamattal”. A tény, hogy az élet e földi megjelenési alakja feltétlenül a három dimenzióra épülő szerkezetén alapul, eddig nem is sejtett távlatokat nyit a „három a magyar igazság” mondásunk, különösen akkor, ha figyelembe vesszük, hogy *igazság* szavunk az *ég* és így fény szavunkkal is azonos. Mai tudósok szerint addig, amíg egy fehérje biológiailag aktív, tehát él, ilyen hármassal felépítés szerint működik.

„Az a mód, ahogyan a fehérje molekulák készültek, felveti azon alapvető kérdést, hogy mi jött előbb: a fehérje, vagy a sejtsav, ami magában foglalja a fehérje felépítésének rendszerét?”

Magyar Adorján említette, nem lehet véletlen az, hogy valamennyi őstörzsünk tisztelt és életjelképű növényének savanyú a gyümölcse: a magyaré a meggy, a szemeréé a som stb. Felvetette a kérdést, hogy vajon lehet-e összefüggést látnunk ezek és a sejtsav között? Egy másutt idézett kelta legenda az élet fájának „savanyú gyümölcseről” beszél. Az életvíze gondolat is gyakran az életfával van kapcsolatban. Szerintem mind a meggy, mind a som, mind a kelta „valamiféle savanyú gyümölcs” a sejtszerkezet hajdani ismeretének jelképe, s egyúttal feloldja a fent felvetett, látszólag megoldhatatlan talányt is.

„A természeti kiválasztódás folyamata az élet elindulásakor kezdődött. A „genetic code” legérdekesebb része az, hogy mindenütt jelen van e földön... Megdöbbentő tény, hogy ez a code minden földi életformában azonos. Igen valószínű, s ebből folyó magyarázat az, hogy az Élet egy ősi rendszerből keletkezett... Az egy őstől való származás elmélete magyarázhatja csak meg nemcsak a genetic code létezését, de más egyéb különleges tulajdonságai is ezen elképzelés keretébe tartoznak.”

Magyar hagyományunk szerint az Egy, egyetemes Isten, az Ős-Tevő őse mindennek, ami van. Egyszülöttje, ugyancsak egy, egyetemesen jelen lévő erőny: a fény mezében megjelenő Élet, népünk Arany Istene.

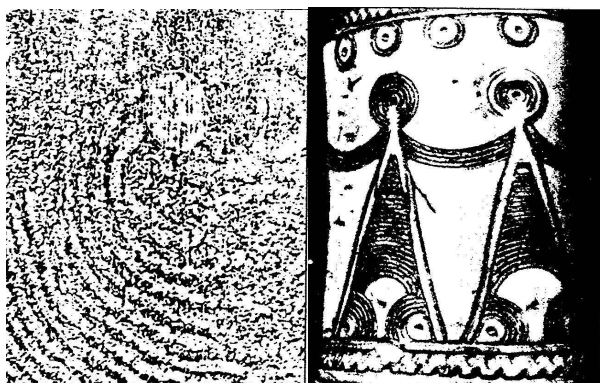
„Még egy másik, különálló bizonyíték is alátámasztja az egy őstől való származás elméletét. Ez az aminosavak optikai tevékenységével kapcsolatos. Laboratóriumban, bármely összetett aminosav csak két alakban jelenhet meg, s ezek egymás tükörképei. Ezeket az alakokat jobbkezünek (*dextro*), vagy balkezünek (*laevo*) mondjuk, a kesztyűk mintájára, miután mindkettő teljesen azonos egymással, csak éppen tükörképei egymásnak. (Ez nem csak szójáték, hanem a balkezü molecula az electromágneses hullámmal egyik oldalánál kering, míg a jobbkezü ellenkező irányban. S így a milyen-oldalúság polarizált fényvel mérhető.) Nincsen semmi ok arra nézve, hogy e kétféle molekula ne létezhetne egymás mellett: laboratóriumban mindkettő előállítható teljesen azonos mennyiségben. Ez áll a Miller-Orgel féle kísérletre is. A világunkban létező balkezüsségi jelenség viszont magyarázatot ad arra, hogy az élet egy időben és egy helyen keletkezett.”

Gyakrabban kitértem azon tényre, hogy népünk művészete mindenkor vetületes világnézetét tárja szemeink elé. Ősi tudatuk része volt az is, hogy az anyag-erőny lényegében egy, s a kettő egymásba átalakítható; e tudását nyelve szerkezetébe is beleépítette. Jelen korunk fent idézett vetületes világgépének mostani felismerése ismét őseink tudását igazolja.

1. kép: A kép baloldali ábrája: endoplasmic reticulum, ahol a legtöbb fehérje készül. A fehérje milyenségét a RNA határozza meg. A készülő fehérjék műhelyének rajza szinte magán hordja a „Teremtő ujjlenyomatát”, s ezen túl az

¹¹ Cambridge Encyclopedia of Astronomy, Crown Publishers, Inc. New York 1978, 392-393. old.

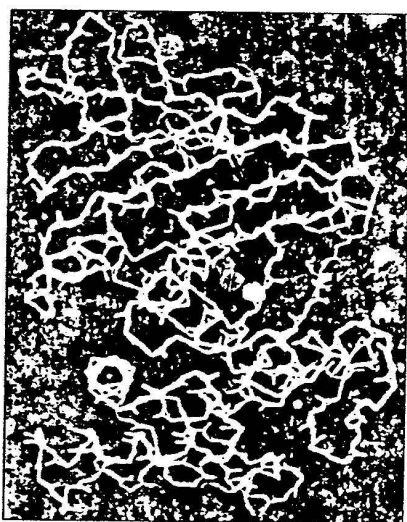
ősi magyar mintákra is emlékeztet. Hasonlítsuk össze a mellette lévő szarumunka díszével.

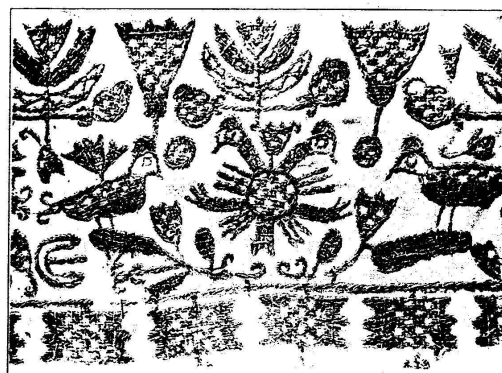
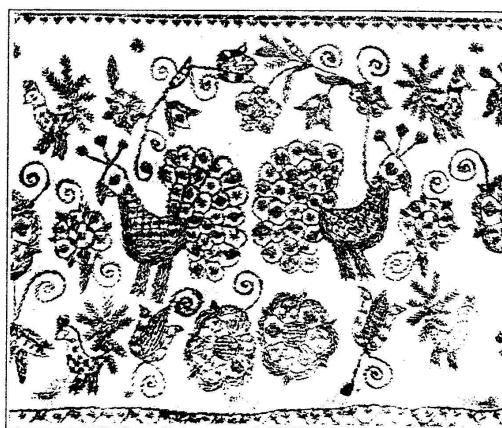
1. kép

A következő kép magyarázata:

„Jellegzetes fehérje molekula. Az aminosav lánc többszörösen önmagába hajtogatva gömb alakot vesz fel, helyet hagyva a felveendő molekulák számára. E szerint az anyag itt is, s az egész mindenségben mag, illetve gömb alakúra idomul: ennek tudatát őrizte meg magyar mag mintánk.

2. kép: A vetületes világszemléletet bizonyítja. Az alsó kép kettős-fejű „napmadara” a fény kettős tulajdonságával kapcsolatos. A nap közepe a csak napjainkban felfedezett és fényképezett, négyzetű elektromágneses vonalakat mutatja. Az ebből kinövő virág jelent egyaránt világot, de az élet e földi megjelenési alakjai közül is egyet. E kép dönti el a fent felvetett kérdést, mi volt előbb, a tyúk-e, vagy a tojás, a sejt, vagy a sejt?

2. kép: Vetületes napmadaraink¹²

3. kép: Ismét vetületes világszemléletünk egy szép példája. Itt ismét hangsúlyoznom kell, hogy nincsen olyan népművészeti tárgyunk, amely nem volna vetületes.

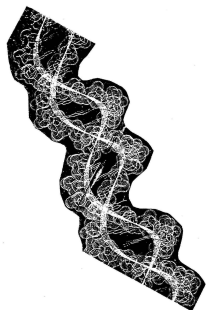

3. kép: Az ősködből kiinduló vetületes világszemléletünk¹³

¹² Hoffer Tamás és Fél Edit, Magyar Népművészet Corvina kiadó, 1975. 3. kiadás 602. old.

¹³ Hoffer Tamás és Fél Edit, Magyar Népművészet Corvina kiadó, 1975. 3. kiadás 271. old.

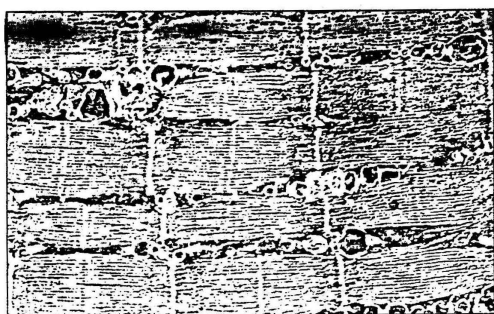
4. kép: A DNA molekula képe. Regéink szerint az élet fonalát Tündérek fonják, némely változata szerint gyöngyökkel is fűzik. Ha a fonál elszakad, a gyöngyök elgurulnak: megszűnik annak az embernek az élete, akié e fonál.

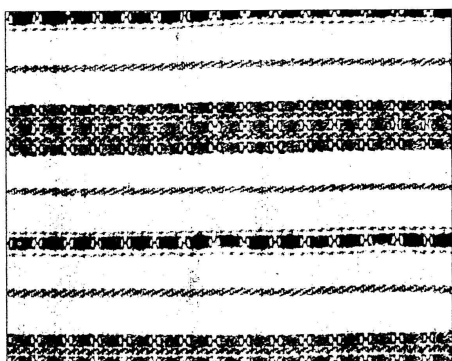
4. kép: Tündérek fonta gyöngyös életszálunk, s a DNA molekula

5. kép: Az izomszövetet alkotó fehérjék felnagyított képe. Hasonlítsuk össze a

6. kép ősi ritmusú szötteásával, melyből a tündérek „katonákat” szőnek.

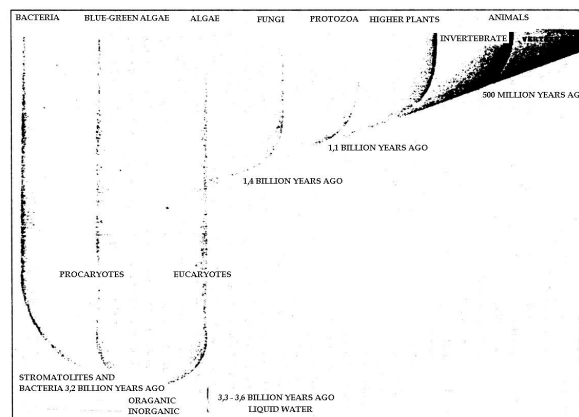
5. kép: Az izomszövet felnagyított képe

6. kép: Házi szötteink mintája, melyből „katonák” születnek¹⁴

7. kép: Az Élet e földi megjelenésének vázlatja. A tudomány mai állása szerint a gerincesek

500 millió évvel ezelőtt jelentek meg e földön. Kárpát-medencénk nyomon követhető Tündérkora 25-30 millió évvel ezelőtti képet fest.

7. kép: A földi élet kialakulásának vázlatja

A korábbiakból a következőket tudjuk meg: Őseink tisztában voltak az anyag kettős természetével, mely szerint az anyag részecskékből áll és folyamatos hullámmozgás tulajdonságával is rendelkezik. Őseink ezen tudását a fenti részletezett, nyelvbe épített Erő — Anyag gondolati és szóegységi kapcsolatain át ismerjük fel. A szó és anyag, vagy ha úgy akarom: **A nyelv és a teremtés szerves egysége már a kezdeti pillanatokban is jelen volt.** Ez a tény ismerteti meg velünk, s ékesen bizonyítja is magyar nyelvünk ősnyelv voltát.

Tisztában voltak az erő és erőny közötti különbséggel, mint ahogy a fizika ma már szintén megkülönbözteti a kettőt. Az erő egy folyamatot, feszültséget elindítani tudó képessége¹⁵ az erőny munkavégzést jelent.

A fény terjedését a mai tudósok keresztirányú hullámnak tudják. De ezt őseink is tudták, hiszen a fényt egyenlőszárú keresztrel jelképezték. Később, a már jobban az anyag felé hajló társadalmak az egyenlőszárú keresztet első tüzcsholó szerszámaink kereszthelyzetével azonosították. Mindkettő igaz, az Igazság egyetemes érvényű tulajdonsága szerint. Ugyanakkor őseink az Igazságot fénynek tekintették, az „*igazság fényében*” kifejezésünk szerint, s az *Éggel*, Istennel, a teremtésben megjelenő tüsszel hőt gerjesztő égési folyamattal is azonosították, s ezt a **teremtés pillanatát rögzítő egy magán és egy mássalhangzós szótárunkon belül fejez-**

¹⁴ Hoffer Tamás és Fél Edit, Magyar Népművészet Corvina kiadó, 1975. 3. kiadás 557. old.

¹⁵ Molnos Angéla *Magyarító könyvecske* Debrecen, 1999 (1.: potencia címszó alatt).

ték ki. Őseink egyenlőszárú napkeresztje tehát ennek a keresztirányban terjedő fénynek volt a jelképe, majd ezen fényt számunkra közvetítő égitesté, a napé. Ősanyáink keresztzemes kézimunkái is azt a tudatot őrizték meg számunkra, hogy a világ világ. A világ fény. A fényszületés pillanatát rögzítették tehát anyagban (kézimunkában) kifejezve. Ez a kifejezési rendszer különösen erős a valahai avar-magyar birodalom területén máig is. Itt is tehát **szerves kapcsolat áll fenn a tudat és jelkép között.**

A ma Jézus keresztfájával azonosított határszéli, útszéli *keresztfa* valaha a naptól nyert, onnan pattant fényszikra jelképe volt, s a kereszténység előtt már sokezer évvel használták.¹⁶ Waddell Tas napistenséggel és feltámadással hozza kapcsolatba a keresztfát a kora trójai és kora sumir ábrázolásokon.

A mai tudomány a fehérje kialakulásokkal kapcsolatban egy „*biológiát megelőző*” kor kiválasztódási folyamatáról beszél, ahol a fehérje molekulák tulajdonságai háromdimenziós felépítésük függvényei.

Ez a biológiát megelőző kiválasztódás pedig a tudat világában indult el, s rögzítődött a mába.

A teremtés ős-idoma a gömb alak. Az anyag felé forduló teremtés tudatában ez az idom vált a tökéletesség, a befejezettség fogalmává, ez a kárpát-medencei ember ős-jelképe, a **mag** is. Korábban láttuk, hogy az alakuló fehérje molekula igyekezik gömb alakot felvenni. Mai napig is mondjuk, jelen életünk eseményeivel kapcsolatban: „*Majd csak kikerekedik belőle valami...*” ezen ős-alakulás ős-élményének hatására.

A **gömb**, illetve **mag** alak köré húzódó endoplasmic reticulum ujjenyomatos képe ismétlődik népművészetünkben máig is. Ezen gömb, illetve mag alakhoz kapcsolódó ős-hang a lágy **G** hang, ami beszélni tanuló gyermekeink gögicselésében, gügyögésében emlékeztet az ős elindulásra. A G-hanghoz, s mag szavunkhoz kap-

¹⁶ L. A. Waddell, The Phoenician Origin of Britons, Scots and Anglo-Saxons (A britek, skótok és angolszászok föníciai eredete), The Christian Book Club of America, Hawthorne California, "1924, 324. old. "True Cross in elongated form (which is seen in a in the Figure to spring from the rayed Sun), [...] it is significant that these early Trojan Sumerians prayed to God and to his angel-som Tas or Tasia, to resurrect them through the „Wood” Cross of which they figure the effigy or their amulets”

csolódó környezet kerek hátú dombok, gurdón gurduló, gurgulyázó¹⁷ patakok, kerek gyümölcsök, gumókból sarjadó gyöngyvirág világa. Magyar népvünk szerint mi is ennek a világnak vagyunk a szülöttei, s **Mag-Úr** gyermekei. **Ismét szerves kapcsolatban áll a tudat, a kép. a hang, az anyag világa.**

Idegen neveltetésű és elkötelezettségű nyelvészeink népvünköt a „Mansi” névvel igyekeznek egy nevezőre hozni, ezzel — mint az indoeurópai alapokon nyugvó nyelvészet is — önmaga hangzóhasonulási törvényeivel kerül ellenkezésbe: a G hang a természetes hasonulás törvényei szerint soha nem alakul N-é. Ahhoz, hogy a magyar és mansi népvnek kapcsolatát feltárhassuk, két különböző – az m-g és m-n szócsoporthú – nyelvterület gondolatvilágával kell előbb megismerkednünk.

Fontos az aminosavak optikai tevékenységével kapcsolatos azon megállapítás, hogy bármely összetett aminosav csak két alakban jelenhet meg, s ezek egymás **tükröképei**. Ez a természettani jelenség fejeződik ki **szómegfordítási törvényünkben**, mely egyrészt egy *azonos folyamat más-más oldalát világítja meg a teremtés elemi szintjén*, vagy pedig az *erőny és anyag egymásba alakíthatóságát* fejezi ki.

Az első esetben, az azonos folyamat más-más oldalát megvilágító **szókészletünkben** ilyenek a *gamó, gömb és mag* szavak, ahol a *gamó* a *maggá* válás útján lévő egyenes *görbületét* fejezi ki (amint azt a fehérje molekula kialakulásánál láttuk), a *gömb* a folyamat befejezését, s a gömb fordítottja a mag e folyamat állandósulását jelenti.

Ezen tükröképes világnézet élő példája népművészetünk minden ágában jelentkező tükröképes ábrázolásmód, a tojásmintáktól a népi hímezésekig, ahol különösen számottevőnek, s ősemlekednek tartom a kétféjű, egytestű napmardarak képét.

De nemcsak az aminosavak tükröképes tevékenységét öröközték meg őseink, s napjaink magyarjai, hanem az izomsejtek tagozódásával egyeztetették szötteseik szálvetését. A tündérek fonta gyöngyös életszálunk és a DNA molekula képeinek azonossága nem igényel további magyarázatot. **Ismét a tudat és a jelkép egymást fedi.”**

Ősi emlékeket dajkáló imádságaink a te-

¹⁷ Ballagi Mór: a Magyar nyelv teljes szótára 472. old.

remtés rendjét is felidézük, napjainkig:

*Mert van nekem az Úrjézus Krisztus,
Fejem fölött párnafa, letelepődött,
Ága szülte bimbóját,
Bimbó szülte virágját,
Virágja szülte Szent Annát,
Szent Anna szülte Szűz Máriát,
Szűz Mária szülte szent fiát...*¹⁸

A keresztény használatú Úrjézus Krisztus nevét az ősi Ég szóval behelyettesítve a következő kezdethez jutunk: Az Ég ága szülte bimbóját, ez pedig virágját, tehát a világot (fényt); az Ősanyag (Szent Anna) vajúdása szüli a világegyetem anyagi részét, napokat, naprendszeret, s ezzel földünket (Szűz Máriát) is. Mindezek felett – mint párnafán a ház szerkezete – nyugszik örök fenségében az Isten: Az Ég ágának bimbója ismét az alakuló Világegyetem kerekded alakját idézi, virágja a kibomló fényt. Ugyanezen világképet tárják elénk a további imák is.¹⁹

Őstudatunk szerint tehát a hímség első mozzanata hozta felszínre a teremtés hullámainak alapját, az anyagot, s ezt az első mozzanatot hanghoz kötötte. Az Ige, a kakas kukorékolása, **a teremtés kacagása, szólása, csengése voltak az első elindulás hangjai.** Itt meg kell emlétenem tágas szóbokorral rendelkező, mély értelmű **dal** szavunkat is. Mindszenti Dániel²⁰, a XIX. század magyarságának nagy tanítója a zenét tartotta az emberiség közös nyelvének. Idézve: „A’ mi eredetét nézi, én azt tartom: a’ muzsika természetű erő míve, következőleg a muzsikai tehetség az emberrel születik, ’s ennél fogva mióta emberi nem é’ földön tanyázik, azóta mindig meg van benne é’ tehetség. Majd Kodály Zoltán: „Mi lehetett a hajtóerő, amely minden akadály ellenére, máig egyenes úton hol röptette, hol vonszolta ennek az életnek a szekerét? Egy reménytelen, viszonzatlan szerelem. A néphez,

¹⁸ Erdélyi Zsuzsa Hegyet hágék, lőtöt lépék, archaikus magyar imádságok. Magvető kiadó, Budapest, 1976, 384. old.

¹⁹ Erdélyi Zsuzsa Hegyet hágék, lőtöt lépék, archaikus magyar imádságok. Magvető kiadó, Budapest, 1976, (95, 408, 279. old.)

L: Karácsony című tanulmányomat további magyarázattal.

²⁰ Kodály Zoltán visszatekintés, Összegyűjtött iratok, beszédek, nyilatkozatok.

Zeneműkiadó Vállalat, Budapest, 1964. II. 161. old.

melynek ezeréves látható története, és talán még jobban nyelvében, dalában élő TÖBBEZER ÉVES LÁTHATATLAN ÉLETE ellenállhatatlanul vonz magához.”²¹ S tovább menve: „A lélek alaprétegét nem lehet kétféle anyagból lerakni. Anyanyelve csak egy lehet az embernek, zeneileg is...” Tehát ő is a lélek alaprétegében, az őstudatban ismeri fel emberi elindulásunk minden mozzanatát, beleértve a nyelvet is. S ezek a mozzanatok szervesen kapcsolódnak egymáshoz, zenében, nyelvben egyaránt. Később látni fogjuk, hogy ez a szerves kapcsolat hogyan hat ki az ember egyéniségére, hivatástudatára, szépségeszményére, társadalmi rendszerére, egész életére.

Kétmássalhangzós **dal** szavunk a Teremtés anyaggal való korai kapcsolatát jelzi, azt az időt, amikor az anyag még lágy hullámokban árad beteljesülése felé. Más szóval: **Isten dala maga a teremtés, a teremtett világ. Dalos Isten dolga dal: dalt dall²², s dallama a dalos világ rendje.** Dalával **dalmahodik** a világ. **Dal** szavunkkal rokon **dél** szavunk is, ami a nap legfényesebb szakát jelenti, tehát a napfényvel kapcsolatos, a **deli** fényesen öltözött katona; szép, egyenes termetű egyén. Teremtőnket tehát **deli, dalos** és **dolgos** Istennek nevezi nyelvünk. E kétmássalhangzós, kezdeti világ és Istene közötti küldött dalos Ágasunk, Csodaszarvasunk, ki dalával oszlatja a sötétséget és tanítja az emberiséget. Meg is őrizte ennek a csodás korai világnak a képét **dalhon** szavunk, amit a mai ember már csak a képzelet szülte mesevilágba sorol. Itt zárójelben megjegyzem, hogy az ember nem tud semmit sem elképzelni, kigondolni, aminek alapjai tudatvilágában nincsenek meg. Minél nagyobb alkotó tehetséggel megáldott valaki, annál érzékenyebb képessége van a világmindenségben lelhető ismeretek felfogására, s annál tökéletesebb az e világot áldó alkotása. Mai mérőeszközök például megbizonyították, hogy Mozart zenéjének bizonyos részei túlmennek három dimenziós világunk keretein, s a méhek tánca és alkotásai a hatodik dimenzióban nyerik el való értelmüket. Ebbe a

²¹ Kodály Zoltán visszatekintés, Összegyűjtött iratok, beszédek, nyilatkozatok.

Zeneműkiadó Vállalat, Budapest, 1964. I. 97-98. old.

²² Dall: Dalt énekel. Dallam: a hangok rendje, összhangja. Dalmahodik: kikerekedik.

Ballagi Mór: A magyar nyelv teljes szótára, 204. 208. o.

dalos világba tartozik a *fényes és színpompás delice*, a szépen zengő *dalimadár*, s a *dalmahodás* (kikerekedés). Dalos Isten e földi küldötte a *Táltos*²³, ki *dallal* tanítja az embereket, nem kötáblákba vésett tilalmakkal. Ő tartotta ébren az emberek lelkében a dalos teremtés minden csodáját, s dalát a teremtés szolgálatába állította.

A teremtés hangokban való kifejezése

Magyar Adorján meglátása szerint nyelvünk a teremtésnek hangokban való kifejezése, s oly tökéletes, hogy nem lehet emberi elme alkotása, hanem a természet nagy erői alkották, mint hópelyheket és kristályokat.

A mai „hivatalos” nyelvtudomány szerint nincsen értelmük, s tetszés szerint cserélgethetjük őket. Egy másik irány azt mondja, hogy bár a hangoknak nincsen értelmük, de mégis valami okból valami rendszer szabályozza a hangváltozásokat.

Ezeket az állításokat éppen olyan oktalanak tartom, mint azt mondani, hogy az egyes számoknak nincsen semmi értelme, s csak a számtani művelet elvégzése során nyernek értelmet.

Akkor, amikor az egyes hangok értelmét keressük, vissza kell térnünk a nyelvalkotás kezdetéhez, s megvizsgálni, vannak-e ma is értelmet viselő egyhangú szavaink? Az indoeurópai alapokon álló nyelvészet egyértelműen nem talált ilyeneket, sem pedig érzelmet kifejező ősszavakat, amint már korábban láttuk.

Saját hangállományunkat megvizsgálva önként adódnak magánhangzóink, melyek az ősi dal és első gyermeki szótárunk alaphangjait képezik. Ezek a hangok érzelmeinket fejezték ki a lehető legtöményebben. Ezek a magánhangzók alkották első nyelvünket, **az érzelmi ősnylvet**. Indoeurópai nyelvészek nem tudtak érzelmeket kifejező ősszavakat találni. Itt figyelmükbe ajánlok most csak néhányat *bú*, *víg*, *aggó* (*busongó*), *hőköl*, *haboz*, *gyászol*, *dédelget*. Ezek a szavak mind nyelvünk összavai közé tartoznak. De, ezen túlmenően ott van első, érzelmi ősnyelvünk, melynek csupa érzés szótára az egy magánhangzós összavak világába tartozik.

Magánhangzóink ősjelentése

Érzelmi ősnyelvünk szavai egyetlen magánhangzóból állottak:

Ó — a teremtésre táruuló ámulat hangja; ez vált később az „Ó”-ság, nagy régiség egy magánhangzóból álló szavává. **Indoeurópai nyelvekben nem található ilyen egy magánhangzóból álló, ősiséget jelentő szó**, s ez nyelvünk ősiségének egyik fontos bizonyítéka. Később ez a fogalom vált a JÓ-ság kifejezőjévé is.

Ő — Istenünket jelölte. **Ő** vált Ő-S-sé, a lényünk mélyéből induló, Teremtőre emlékező magánhangzón át. Mai szótárunkkal az **Ő-S-t ISTEN-ES-nek** mondanák. Minél régebbi őseinkről emlékezünk, annál közelebb kerülünk Istenhez, őseink Őséhez.

A — Az alvó anyag nyugtatgató hangja altatja kicsinyeinket ma is: *a...a...a...*, s a hozzá tapadó ősemlék nyomán vált idővel az agg képzetévé. Az agg szó két hangja az őssanyag és meleg ötvöződése. Az őssanyag, Nagyboldogasszonyunk Turulunk szárnya alatt, mint **AGG** nő jelenik meg szittyáink jelképrendszerében. **Avétt**, **avas** szavaink idejét múlta régiségről beszélnek, s későbbi utódműveltségünk, a latin ebből képezte a maga teremtés szavát (ago) és őss fogalmát (avus).

Á — A fénnnyel érintkező ámulat és az anyag ébredésének hangja. Későbbi fejleménye az **Ár**, **Árad** hullámmozgással kapcsolatos szó.

E — Nyílt és zárt kiejtése lehetséges, s e különbség a teremtés előtt még el nem különült erő-anyag állapot kifejezését teszi lehetővé. Csodálkozást, meglepetést jelentő hang: *ej*, *ejha*. Egyúttal közelre mutató szócska. Gyermeknyelven **edi** édességet jelentő szó. **Egy** szavunk az **Ég** anyagi tükörképe, s a hímség, teremtőerő jelképe. Az **egy** szó hangtani rokona az **edi** (édes) szónak. S valóban, ma is mondjuk: **Édes Istenem! Egy Istenünk tehát Édes Isten volt. E-sz** változata befogadást jelent, tehát az anyagosság, anyaság hangja. Egres — hosszúkás, többmagú gyümölcs, ugyancsak nőiségi jelkép.

É — az é — él — élet hangja Istenünk **ÉLŐ** nevére emlékezik. Élet és lélek azonossága mutat **Ő** feléje, Isten felé. Éles hangú al- és felhangú hangzókkal megfér egy szóban (véka). Étet-

²³ Sumir vándorműveltségünk nyelvében a tal-tal dalt jelent.

etet, léssen-leszen látszólag helyettesíti az e-hangot, viszont lényeges értelmi változás következhet be e csere alkalmával: étet szavunk valaki tudta nélkül szájába csempészett ételről van szó, tehát *tudatkülönbség* jelentkezik az E és az É hang ösjelentésénél.

I — a kicsiség ici-pici hangja, s a hideg, mely alacsony fajhőjű vízcseppekben ível a kék ég felé. **Ig** szavunk, az igaz szó alapja fényt jelentett, mint ahogy azt ma is használjuk az „*igazság fényében*” kifejezésünkben. Mai csillagtudósok tudják, azt, hogy a világ teljes anyagmennyisége végtelen paránnyá zsugorodva volt jelen „a nagy robbanás” előtt. A világkezdeti nagy robbanáskor hő szabadult fel, s ez a hő mai napig is mérhetően jelen van a világűrben. Korábban beszéltünk arról, hogy a robbanással egyidőben született az első hang, az **IGE**. A lélekzetvételt egy tágulási folyamat előzi meg, maga a hang, robbanásszerűen hagyja el a test kereteit, anyagot, párát és hőt hoz felszínre. **I** hangunk *piciséget* jelent és *hideget*; **G** hangunk a *meleg* és gömb alak lágy vonalainak a hangja. Parányi hideg pontból induló ősrobbanás meleget szabadított fel **IGE** szavunk bizonyossága szerint. Tudósaink a világméretű ősparányról nem említették, hogy az csak egy igen hideg állapot következménye lehet. Nyelvünk viszont ezt tisztán tudtukra adja. A nagy robbanást pedig nyelvünk úgy könyveli el, hogy megszólalt az Isten.

Korábban beszéltünk arról, hogy az egy magán és egy mássalhangzós szavak állítmány és alany szerepét egyaránt betöltik.

I hangunk éles és lágyabb változatai ugyan ezt a kettősséget hordozzák magukban, s lágy kiejtése az **E** hangunk rokona (csillag-csellig), s kapcsolatban van **Ű** hangunkkal is (idő-üdő).

Így az **E**-sz hang befogadása megismétlődik az **I**-sz hang hasonló szerepével, csak a befogadott anyag minősége változik: az **E** *szilárd*, az **I** *folyékony anyag befogadására képes*.

I hangunk is kettős állapotot fejez ki. Hideget és fehéren izzó hőt jelent. Rokon hangja az

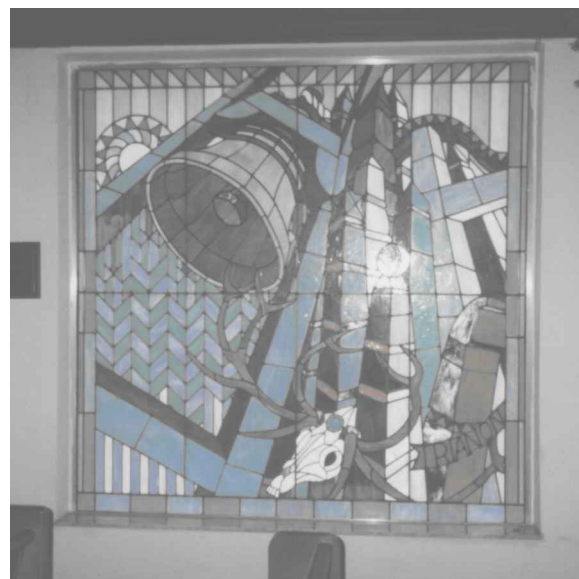
Ü — a mozdulatlanság (*üil*), s a mozgás egyesül benne (*üg-et*). **Ük** szavunk még a két hangú ős-szavak világából tekint reánk, az elkülönülést még nem ismerő egységet vetítve elénk. **Űr** szavunk az ősanyag szerepét hozza előtérbe, az anyag befogadóképességét, s az ezzel járó **szí-**

vó- (negatív) erőt. **Ügy** szavunk a lehetőség szava, **I** szavunkkal együtt az **IDŐ**, illetve **ÜDŐ** kezdetét jelöli. **Üde** szavunk az österemtés első pillanatait örökíti meg: új a világ, kellemes a levegő, a környezet, **Üd** szavunk ünnepet (üdöl / ünnepel) **Üdv** szavunk a mennyei boldogság kifejezője.

U — Hangunk, lényünk legmélyéről támadva adja kendőzetlen önmagunkat, s **udu**-k²⁴ mélye lakásunk. Kiss Dénes nagyszerű tanulmánya részletezi az **U**-ból születő hangutánzó szavunkat: a kutya **U-gatását**. Szerepe kettős, ez a hang is lehet tiszta és vegyes. Az egymássalhangzós, érzelemlifejező összó, a **bú**, a teremtés és mélység hangjait kapcsolja össze. A kétmássalhangzós, egy szótagú szavak u-ja nem változik (huz, húz; lug, lúg). További fejlődése során már változhat az o-val (boglya-buglya), vagy az a-val (baba-bábu). **Űr** szavunk a teremtés mélységeiből szól, s tölti be az **Űr-t**.

Magánhangzóink kettős szerepűek, kivéve első szavunkat: az **Ó** ámulatában még erő és anyag együttesen csodálta a teremtést.

Magánhangzós nyelvünk tehát még tisztán őrzi és fejezi ki Istentudatunkat. Ezek szerint Istenét **Jó**-nak, **Ős**-nek, **Egy**-nek, **Édes**-nek, **Élő**-nek, **Igé**-nek, **Igaz**-nak, **Űr**-nak, **Őr**-nek tudta, s ezeket a neveket a világteremtés hajnala óta ma is csorbítatlan tisztaságban használja a magyar.

Feltámadás

²⁴ L: Ballagi Mór: A magyar nyelv teljes szótára odu címszó alatt, 678. old.

Varga Szilvia
ŐSI ÉRTÉKÜNK
A SZALONNAI NAPNAK SZENTELT TEMPLOM

Fotó: Tibold Makk László

Borsod – Abaúj - Zemplén megyében, Szendrőtől északra a Szár- hegy déli nyúlványánál, a Bódva patak partján fekszik Szalonna község. A település központjában egy kis dombra épült temploma, ami ősműveltségünket bizonyító hatalmas építészeti, régészeti, művészettörténeti érték.

A terület birtokosai:

Anonymus 13. századi írása szerint Árpád vezér itt nagy földet adott Ócsádnak, Órsúr apjának.

E szerint a helység Zolouna, Zolona, Zelenna alakban említették. A Zelenna ószláv eredetű név, az adatok szerint a honfoglalás előtt a Felső- Tisza vidékén szláv lakosság élt, akiket a bolgár kagán telepített be ide. A templomra utaló első okleveles emlékünk az 1332-es tized-

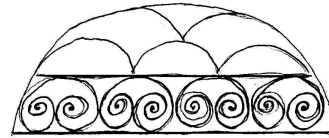
jegyzékben maradt fenn. 4. Béla király idejében emelkedett ispáni rangra Jolsvai Tekus, aki a 12. században jelentős területeket kapott, és a 14. századig birtokos volt Szalonnán. Később leszármazottai Szalonnai Lóránd és fia István lett birtokos a helységben. Szalonnai István Padovában tanult, művelt, művészetpártoló ember volt, az ő nevéhez fűződik a Martonyi pálos kolostor alapítása is. A család kihalása után, a 14. században Gömör megyében az Ákos nembéli Bebek család szerez jelentős birtokokat. Miskolcot és kömyékét 1544-ben a török végigpusztította. Szalonna később a szendrői uradalom része lett, ami 1659-ben Wesselényi Ferenc nádoré volt. Bebek György birtokain a 14. században Kálvin tanai terjedtek el, falvaikban református lelkészeket alkalmaztak. Így Szalonnán 1589-ben alakult meg a protestáns gyülekezet.

A templom építéstörténetéről:

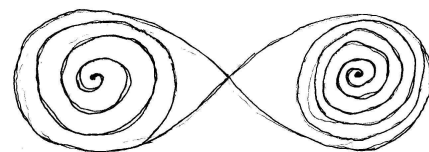
Az eredeti körtemplom a 12. században épült, kora középkori román stílusban. Az egyhajós keleti irányú középkori templom átalakított formában maradt ránk. Jelenlegi formája a köríves szentéllyel épült körtemplom /rotunda/ bővítéséből származik. A körtemplom szentélye egészében áll, hajóját a nyugati oldalon a bővítés során elbontották. A körtemplomból kialakított szentélyt félköríves diadalív választja el a kissé deformált négyzet alaprajzú hajótól. A körtemplom téglából épült, s tájolása is eltér a kőből hozzáépített hajótól. A körtemplom is kőalapra épült, majd téglával folytatódik és fölül gömbölyű idomtéglával zárul. Az épületen, több helyen faragott kő elemeket használtak, így például a lábzetindításnál, a párkányfríznél és a bejáratnál is. A belső tagozat téglából épült, s a későbbi átalakításnál, a mai járószint alatt, a rotunda lebontott hajófala is előkerült. A körtemplomban, a hajó és a szentély találkozási pontjánál egy papi ülőfülke is található. Ablakai lépcsőzetes bélletűek, amik a lizénák közti falmezőben helyezkednek el. Ez az ablaktípus Magyarországon ritkán található meg, a 8-9. században bolgár, román, macedón területen és a bizánci befolyás alatt álló vidékeken viszont nyomon követhető a használata. A körtemplom bejárata a bővítés áldozatául esett. A bővített hajó nyugati bejáratában a rotunda egyes elemeit használták fel.

A bejárat csigás kővésete: A Nap útja

A mai bejárat ajtóba beépítve gyönyörű kővéset látható, négy sorban elhelyezkedő csodaszép csigamotívummal. Ezek a csigavonalak a Nap útját ábrázolják az évkörben. Ez a kővéset a Nap útjának mintája, a Nap útjának térképe. A Nap útját két tudós vizsgálta és mérte le, Rohs professzor Dél-Amerikában és Béli Sándor mérnök az 1930-as évek végén. Botok illetve kövek segítségével mérték le a Nap reggeli és esti vetületét, és ahol az árnyék találkozott azt a helyet megjelölték. Egy éven át rendszeresen végezték ezt a műveletet s a végeredmény a lemniszkatának a formája lett: egy hatalmas nagy fekvő nyolcas.

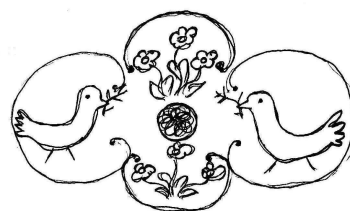
A nyári időszakban a csigavonal sűrűbb formában rajzolódott ki, a téli időszakban kicsit lazább csigaformák jelentek meg. A Nap útja tehát tudományosan is bizonyítva, egy sokszoros spirál, azaz egy csigavonal. Ha ez a forma kicsi, inkább kezdeményszerű, akkor csíranak nevezzük, mint tavasszal a föld alól kibújó kis növényeket. A kalocsai asszonyok hímzéseiken ezt karikónak hívják. A Nap útja tehát a nyári és téli napforduló idején csiga-vonalat ír le.

12. 21.
téli napforduló

06. 21.
nyári napforduló

Az alacskai templomban van egy ábra, benne szemmel láthatóan szintén a Nap útja van megfestve. A kép közepén a Nap, s két szélén egy-egy madár, ami szájában zöld ágat tart. Az ábra alakja a fekvőnyolcasnak felel meg, ami a végtelen jele a lemniszkatában. A madár a két oldalon a megújulást, az új élet hozatalát jelképezi. Fontos a két nap-éj egyenlőség kora is, ilyesformán az alacskai templomban virágcsokrot helyezett az alkotó helyére az együttesbe. A Nap útját követik a nagy egyéniségek életformái is. A fogantatásuk, a születésük, a haláluk minden körülmények között a Nap útjának egy-egy fontos fordulópontjára esik. Így e kardinális pontokra esik Jézus Krisztus fogantatása, születése, halála és feltámadása. Ezen, fontos pontokra az évben nagy ünnepeket iktatnak be. Így a Húsvétot a tavaszi nap-éj egyenlőséget követő holdtölte utáni első vasárnap ünnepejük.

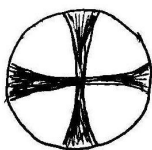

Az alacskai templom ábrája

Ezek a csigavonalak a szalonnai templom az példázzák, hogy ez a templom a Nap háza emberi formában, oda tér meg a Nap, és oda térnek meg a hősök. A négy csigavonal a négy kardinális pontot jelenti az évkörben, a tavaszi nap-éj egyenlőséget, a nyári napfordulót, az őszi nap-éj egyenlőséget és a téli napfordulót jelzi, illetve ennek a négy időegységnek a folyamat-ábráját mutatja nekünk.

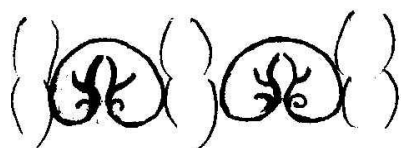
A belső szentély falképei:

A körtemplom belső szentélyében maradtak fenn a legkorábbi falképek, amik az első vakolatra lettek felfestve. A megmaradt részleten bizonyos távolságban ismétlődve látjuk a körben az egyenlő szárú keresztet, azaz a körkeresztet. A földrajztudományban ez a Föld jele, a régiek UDU-nak azaz időnek, időjelnek mondták. Ahol az idő lényeges szerepet játszott az istenség vonatkozásában, ott mindenhol szerepelt. Ugyanez a jel kíséri végig a gömri festőiskola minden egyes templomát /Martonvásár, Feldebrő/. A szalonnai körtemplom szentélyében meghatározott távolságban helyezték el ezeket a kereszteteket. Képei messziről nézve nagyon érdekesek: kárpithatásúak. A felső vonalvezetésben láthatjuk a körkeresztet, mintha a kárpitot tartanák. Ez a kárpithatású megjelenítés a nagyon régi stílus sajátja. Színei: kék, vörös, okker és barna. Az időjel mellett sorba futó, ismétlődő motívum, amihez hasonlót a koronázási jogar filigrándíszé mintáz.

A régi körtemplom szentélyének díszítő motívumai hasonlóak a koronázási jogar filigrán díszéhez. (A kép lovas Zsuzsa: A magyar koronázási jelvények MNM kiad. 1986. c. könyvéből való)

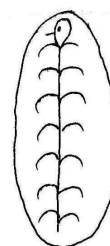
A rotundában, a mai szentélyben papi ülőfülke található. Vakolatán rajzos - indás növényi töredék látható. Ez nem más, mint egy növényesedett madarábrázolás, melynek ősibb másait megtalálhatjuk egy susai leleten, Majkon, egy Fadd melletti dunántúli kolostorban, sőt a jel szerepel a nikolsburgi abc-ben is, melyből kiolvasható a PÁRTUS szó.

SZALONNA díszé

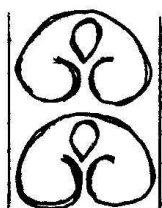
SUSA

MAJK

SZALONNA

A KORONÁZÁSI JOGAR díszé

A NIKOLSBURGI ABC

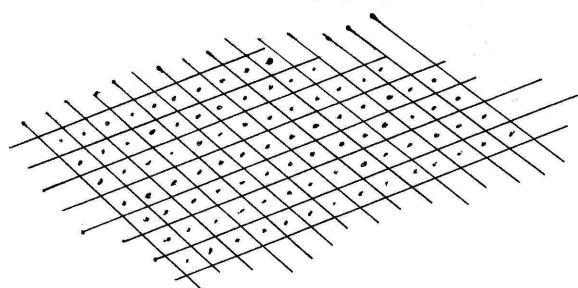
Antiochiai Szent Margit legendája, a régi templom freskója:

A templom építését követő időkben /a 13. század utolsó harmada/ került a falra, névadójának a szíriai eredetű antiochiai Szent Margitnak legendáját bemutató csodálatos freskó. A templomhoz közel eső területeken lévő - boldvai, karcsai, süvétei - körtemplomok is antiochiai Szent Margitnak lettek szentelve. A legenda szerint az apja egy olyan emberhez akarta adni a lányát, aki nem volt keresztény, így Margit elhárított minden közeledést és elbujdokolt. Az apja, aki patrícus volt a törvény erejével elfogatta a lányát, aki aztán megtetszett a bírónak is. Margit ellenállt a bírónak is, így a fejét vették. Állítólag szüzességi fogadalmat is tett, amit nem akart megszegni. A szentek életének legfontosabb karakterét a népmesék is jellemzik. A Grimm- mese és a magyar népmesék is feldolgozták a történetet. A mese egy királykisasszonyról szól, akinek szintén földig érő aranyhaja volt, mint antiochiai Szent Margitnak. Amikor a királykisasszony anyja meghal, a király kijelenti, hogy ő csak olyan nőt vesz el feleségül, akinek pontosan olyan szép aranyhaja van, mint az ő feleségének volt. Olyan azonban a világon csak egy van, a lányának. A királykisasszony akárcsak Szent Margit ebbe nem nyugodott bele. A vadászoktól összegyűjtött ezer kis állat bundájából varratott magának egy hatalmas bundát, ami a fejét is eltakarta, s ebben észrevétlenül elmenekült az udvarból. Elhelyezkedett a szomszéd király konyháján mosogató cselédnek. A gyűrűjét beletette a király poharába, s mivel az olyan szép míves gyűrű volt, hogy a király rögtön gondolta, ez nem lehet akárkié, addig kerestette míg megtalálta a gyűrű tulajdonosát és feleségül vette a királykisasszonyt.

Antiochiai Szent Margit tisztelete nálunk ismert már a 11-12. században. Kálmán király öccsének Álmosnak kedvelt szentje lehetett, mert tiszteletére alapította a meszesi, margitai, és dömösi bencés kolostorokat. 3. Béla király uralkodása és az azt követő időkben tisztelete megmaradt. Ezt erősíti, hogy a király első felesége antiochiai Anna a hazájából hozta magával a szent kultuszát. A későbbiekben történeti adat bizonyítja hogy 2. Endre magával hozta a mártír fej ereklyéit zarándokútjáról. A körtemplom közepén áll az eredeti korabeli kőből készült úr-

asztal, melynek közepén négyzetes mélyedés található, talán az ereklyetartó helyét biztosította. A kő asztallap alá tekintve a nyugati kapuzatba beépített csigavonalak párja látható kicsinyített formában.

A szentélyből induló kép kárpitjellege csodálatosan folytatódik a cselekmény kezdeténél. Ennek a kárpitnak van egy jellegzetes szövési mintája, technikája. Ez egy rendkívül fontos minta, hiszen a turini lepel felnagyított szövetmintája ugyanezt a motívumot adja. Különösen nagy festményeken, ahol szenteket ábrázolnak, vagy jó embereket, azokat ilyen lepel mintával jellemezzük. Mint a szentség, a jóság szimbóluma vesz részt ebben a történetben is. Mivel ezt a freskót is ezzel a mintával indítják, a jóságnak van szerepe e legendában.

A freskón lévő ruhaviseletek:

A freskó korára az alakok ruházatából, viseletéből is következtethetünk. Az alakokon bő selyemköpeny van, ami hol térdig érő, hol földig érő, vagy térdig érő buggyos selyemnadrágot viselnek. Ilyen jellegű ruhaviselettel találkozhatunk a koronázási paláston, és Munkácsy Mihály Krisztus Pilátus előtt és az Ecce Homo képein. A palást egyik részletén a várfalak között ilyen térdnadrágos, selyembugyogós alak harcol. Itt ez az ábrázolás már olyan régi, hogy már úgy varrták rá, mint régi magyar történeti emléket. A régi magyar pásztorok is nagyon finom gyolcsból készült gatyát viseltek a bő gatyájuk alatt, és tudvalevőleg alsóneműt is a magyarok viseltek először. A palást és a freskó motívumkincse más ponton is egyezést mutat. A palást alsó vonulatán, nyilván más jelentéssel, de ugyanolyan formai alakkal madárpárt láthatunk. A madár megnevezése: pávafarkú galamb /Huszka József: A magyar turáni ornamentika története című könyve nyomán/. A paláston a galambok között a kereszténység első mártírjait

látjuk kerek medalionokban. Ez a szalonnai templom diadalívén lévő próféta képekkel hasonló ábrázolást mutat.

Visszatérve a Szent Margit freskóhoz, az egész freskó folyamatára, tehát folyamatos egymásutániságban ábrázolja a cselekményt. A freskón gyönyörű színes ábrázolásokat láthatunk. Színei: kék, vörös, okker, barna, fekete. Az első kép rendkívül töredékes, az alakokat csak ruhájuk színéről azonosíthatjuk. Így megállapítható hogy itt a szent látható másodmagával. A történet folytatásában Margit feje körül glória látható, előtte a Szentlelket megjelenítő madár, és a dingir jel. Bal kezét üdvözlésre emeli, jobb keze áldást osztó formában van. Éppen egy fekete hajú, kecskeszakállas, emberfejű állat testű ördögi figurát tapos el, vagy lép át. Ez a gonosz alak fekete színfoltjával különösen kiemelkedik a képen. Az ördögi figura szimbolizálja a gonoszt, a kísértést, a bűnöket, az ösztönvilágot és a testi örömeket. De antiochiai Szent Margit átlép ezen a figurán, eltapossa, nem érhet fel hozzá. Saját akarata ellenére nem kényszerítheti sem, az apja sem a törvény a bűnbe. Margitot kék köntösben, aranyszínű földig érő ruhában látjuk, hosszú szoknyája is szüziességére utal. Övnelkülisége is utal szentségére, hisz ő már átlényegült formában van jelen. A történetben többször megjelenik egy csillag, mindig Margit szentségére jóságára utalva. Ez a csillag a dingir jel, tündérjel vagy istenjel. Hiszen ő itt már szentként, isten/i/ként, a legfőbb jót jelképezve jelenik meg a történetben. Belőle nem a pápák csináltak szentet, hanem az ég. Ez a jel rendszeresen szerepel régi írásokban bizonyos nevek felett. Akinek ez a csillag szerepel a neve felett, felveheti még a következő neveket is: dingirtündér, IL-EL, ES- AS. Ezek az istenség nevének kiejtési módjai. Vagy úgy is nevezhetők, ahogy a kórósi templom orgona alatti tábláján olvashatjuk: EZ, AZ. Tehát ennek a nőnek vagy annak a férfinak a szentségét jelenti a csillag. A Labat szótárban ez a 13-as jel. A következő kép felső fele elpusztult, ez Margitot ábrázolja, mellette másik alak térdig érő ruhában. A jelenet felett korábban hatalmas gótikus ablak állt, mára már visszaállították a kis bélietes ablakokat, de sajnos a javítás helyén eltűnt a freskó felső harmada. A két alak lába alatt szintén egy jelképet látunk: egy kígyófarkú vagy hurkos farkú sárkány alakjában. A hurkos farkú sárkány a bak idősza, s a Megváltó Jézus születését

ígéri a legsötétebb, s legkilátástalanabb időszakban, s főhősünknek is megváltást, feloldozást ad. A Bibliában is megjelenik a Genezisben a bűnbeesés után.

A következő képen egy alak kék köntösben, bő térdig érő gatyában áll. A későbbiekben, mint bíró vagy maga a törvény jelenik meg. A további mozzanat antiochiai Szent Margit elfogatását ábrázolja. A ruhájától megfosztott szentet, két katona fogja közre. Jól látható az egyik gonosz arckifejezése is. A felső töredékes képmezőben mintha két pap, vagy előljáró ülne. Egyiken szögletes fejfedő, talán zsidó pap lehet. A freskón sokhelyütt nevek töredéke látszik. Feltételezem, hogy a történet első felén is épp úgy szerepeltek névjelzések, mint a második felén az látszik. Az első megmaradt névtöredék e két pap fejénél van. Ez egy... NIA felirat. Ez vagy a nevükre, vagy a szerepükre utalhatott. A következőkben a bíró királyként ül trónusán, s ítélkezik. Feje fölött kiolvashatatlan felirat, előtte PERFECT vagy PERTECF-nek olvasható írás, ami az ítész teljes, egész, tökéletes hatalmára utal. A bíró előtt jól láthatóan MARIJA felirattal Szűz Mária jelenik meg, s Margit lelki üdvéért, további sorsáért jár közben. Fejénél jól olvasható a MAR..JA megnevezés. Fején ül a Szentlelket ábrázoló galamb, lehozva azt Margit védelmére, megóvására, magasabb minőséggé, szentté emelésére. A cselekmény egyre sűrűsödik. A galamb és Mária fejénél megjelenik az egyenlőszerű kereszt, az ősi mágusjel. Jelentései még: mag, magur, magar, magyar. Ez a jel egyértelműen a magyarok jelenlétére utal. Több helyen ábrázolják antiochiai Szent Margit mellett, így egyértelműen mutat a mártír lányra. Margit térdre rogyva a bíró előtt széttárt kezekkel, mellette MARGO felirat, ékírászerű szögletes betűformákkal. Később fentről érkezik, hatalmas lesújtó karddal az ítélet végrehajtója. Névfelirata:

MAL...HU., azaz MALTHUS ami a WIA MÁLA = ROSSZ ÚT kifejezésből rossz embert jelent. Mellette pap áll, kezében egy papír, egy írás, ami talán egy útlevel antiochiai Szent Margit tetteiről, az ő tisztaságáról, becsületességéről, ártatlan szüziességéről ad bizonyosságot. A pap névtöredéke: TEO..., ebből lehet TEOFIL vagy TEOFILUS. A pap ez után egy felfelé intő, mutató kézmozdulattal adja meg az utat a mennyország felé. Az alsó részen az ártatlan lány testét látjuk, ami a következő pillanatban

már dicsfényrel a fején, arany ruhában emelkedik a fény felé, a mennyországba. A dingir jel immár nem csak a lány feje mellett, hanem a megdicsőült lelken rajta is megjelenik. Antiochiai Szent Margit nem csak az égben, de a földön is szentté vált, mártírrá lett, megadva az erkölcsi magatartás legfelső formáját a templomba belépő emberek számára. A freskó alsó része igen töredékes, itt két sorban hosszabb szöveg található, ami talán Szent Margit mennybemeneteléről számol be nekünk. ...GIDÉM... vagy PAGI...GIDÉHL...

Az itt talált névfeliratok betűtípusai rokoníthatók a Szt. Korona felső keresztpántján lévő apostol nevek betűtípusaival. Azonos alakúak: az M, P, R, C, I, T, és a H betűk. Hasonlóak: az A, U, és O betűk.

A betűk végei mindkét esetben kiszélesednek, bizonyos betűket mindkét helyen nagybetűvel írnak, míg másokat mindkét helyen kisbetűvel. Így pl. a H-t mindkét helyen kisbetűvel írják. A Thomas és a Petrus nevekben megtaláljuk a Margo, és Perfect vagy Pertecf feliratokban szereplő M, A, R, E, P betűk másait. Kitűnik hogy az M, P, R, betűk teljesen azonosan íródnak, míg az A, és O betűk szögletesebbek.

THOMAS PETRVS
MARGO PERFECT MARJA

A Malthus és Paulus névben azonos írásúak az M és az L, H betűk, és hasonlóak az A és U betűk.

PAVLVS MALTHVS

A Teo felirat betűi megegyeznek a Szt. Koronán talált Thomas és Petrus nevekben lévőekkel. De kitűnik az is, hogy egy-egy betűt a freskón is és a koronán is olykor más alakban írnak. Így a freskó O betűi s a korona T, U, O betűi különbözőek. A Teo névtöredék után egy szögletes írásjel vehető ki □, aminek megfelelőjét nem találtam.

Teo □_R□_

Még egy hasonlóság az arc megformálásában jelentkezik. Az arc karakterét ugyanolyan vonalakkal formázták ki, mint a koronázási paláston lévőket. E sok hasonlóság a Szt. Korona és kiegészítői illetve az antiochiai Szent Margitot ábrázoló freskó között nem lehet véletlen. S talán utalhat azokra a magunkkal hozott őskeresztény értékekre, amit képi programjával a Szt. Korona is képvisel.

A freskó fonatos keretben van ábrázolva, hun - avar kori zsinórdíszre emlékeztetve ez a motívum is ősmagyarságunkhoz vezet. A falkép készítését az elemzők a 13. század utolsó harmadára teszik, de ábrázolásmódja, a ruhaviselet, a * dingir és a † mágusjelek egy sokkal régebbi múlttól mesélnek. Eredetileg a régi körtemplomban a falfestés folytatódott a később lebontott nyugati falon.

A körtemplom:

A körtemplom eredete az antik építészetből való. A kör a teljességet, a Napot, a mindenséget, a körtemplom a Mindenható védő szeretetteljes ölet, ölelését szimbolizálja. A leginkább alkalmas alakzat szakrális tér létrehozására. Ezt az őseink jobban tudták mint manapság. Formáját átvette az őskeresztény építészet és terjesztette tovább a középkorban. A 8-9. században Európában és a Bizánci birodalom területén elterjedt építési megoldás volt. Szalonnán az Őrsúr nemzetség leszármazottjai a 12. században építették fel saját templomukat. Ennek formája körtemplom, a magyar kereszténység legősibb emléképe.

A templom bővítése:

A kicsinek bizonyuló templomot a 13. században a birtokos család úgy bővítette, hogy a rotunda hajójának egyharmadát elbontották és nyugati irányban hajót építettek hozzá. Az építkezés jelentősen bővítette a templom befogadóképességét, de művészi kvalitásában messze elmarad a körtemplom igényes építményétől. A 14-15. században Szalonnai István és fiainak birtoklása idején szintén végeztek átalakításokat a templomon. Ekkor készült a körtemplom szentjének felmagasítása, a belső gótikus boltzat, és a szentély déli oldalán nagyméretű gótikus mérműves ablakot emeltek s a körtemplomhoz északon sekrestyét építettek. A sekres-

tye 1802-ig működött. Régen a templomkert temetőként is szolgált így itt sok csontot találtak.

A diadalív profétái:

A 15. század elején a templombelsőt színes falképekkel díszítették. Ezek egy részét 1426-ban Szepesi András készítette, így a diadalív béli képeit is. A diadalíven Isten báránya és a proféták vannak megfestve, domináló zöld, vörös, okker, fekete színekkel. A feliratok alapján sorban következnek: Enoch, Ábrahám, Dávid, Isten báránya /a legmagasabb ponton/, Jeremiás, Dániel, és Éliás /Illés/. A patriarchák a diadalíven kis medalionokban vannak megfestve, s ezek mindegyike a kezében tartja a nevét. A legfigyelemreméltóbb a középső kép, a bárány. Glóriával körbe vett fejfelé áll, s zászlót visz. Azt is jelentheti: Én vagyok az Isten bárány képében, gyertek utánam, kövessetek engem. A bárány feje hátra fordul, teljesen kitekeredve. Ez a hátra tekintő fej a csodaszarvas legendánkban szerepel még. Amikor a menekülő szarvas visszatekint, s megkérdi: Miért üldözöl engem? A természetellenes testtartást a művész megjelenítésében mégis természetesnek találjuk, hisz régen minden nap látták az eget az emberek, minden nap látomásuk volt, s látomászerűen belenéztek az égbe, s minden nap elmondták az imádságot:

*„...Nyitva látom a mennyország kapuját,
ott látok egy kápolnát.
Kívülről aranyos, belülről irgalmas
Ott sír ott sír keservesen Mária...”*

A szentély belsejében hasonló módon a tizenkét apostolt festették meg, de ezek a képek elpusztultak, illetve Mykovszky Viktor egyik rajzában maradt fenn egy részlete. Ő volt az, aki 1900-ban először készített felmérést, képeket, és rajzokat a templomról, és Pörge Gábor 1906-ban készült másolatai örökítették meg a szentély falképeit, a szószéket /1801/ és az 1777-ből származó famennyezetet. Ezt, azóta lebontották, létezéséről, hollétéről nem tudni. A török háborúk idején leromosodott templomot már a református egyházközség építette újjá. A 17. században színes kazettás famennyezetet kapott a templom, amit a 18. században elbontottak, a 20. században pedig deszkafödémekkel váltottak

fel.

A nyugati karzaton 1777-ből megmaradt farkarzat áll, népi ihletésű fás, ligetes motívumokkal. A ligetes képek színei: okker, zöld, barna, vörös. A képek a templomot körülvevő szépséges tájat, annak fáit, bokrait idézik. A lelkünkben is őrzünk ilyen szép helyeket s valahol a paradicsomi állapotokat juttatja eszünkbe. A magyar embernek a fa mindig nagyon fontos volt. A fa az élet, a gyökér, a kötődés, ami a földtől a mennybe visz, s az ágak a rokonságot idézik. A képeken a fák dűledeznek, hajlanak hasonlóképpen a rovásíráshoz.

A képek között a falon ikerkígyó ábrázolást láthatunk. Ezek az ikerkígyók magyar kigyók. Ebből az időből vették a képsort, s utal rá, hogy paradicsomi helynek tartották Magyarországot. Az összefonódó két kígyót megtaláltam Gudea lagasi páteszi korából Kr. e. 2350-ből, sőt rákadhatunk az Atilla kincsen, és avar leleteken is. /Huszka J. könyvéből/

A szalonnai templom további jellegzetességei:

A templomtól északra emelkedik a fa harangtorony, amely 1786-ban épült. Helyreállításakor a templommal együtt zsindefedést kapott. A szószék 1801-ből való gyönyörű népi ihletésű alkotás. Színeiben megidézi a diadalív szentjeit s a karzat fás ligeteit.

Még egy érdekesség, hogy a templom várfallal van körülvéve. A 18. századi romos kőfal tatarozásra került, s a belőle másodlagosan előkerült gótikus kapukeret összeállítva, új pillérbe helyezve főbejáratként funkcionál. Erdélyben voltak ilyenek régen a vártemplomok, aminek védelmi szerepe volt. Néhol úgy építették ki a falat, mintha fészkek sorozata volna, így az egész család védve lehetett veszély esetén. A várfalszerű kökerítés, s ennek építési technikája ősrégi. Már a szkíták is így építkeztek. Ennek menete: semmilyen alapot nem készítettek, hanem megcsinálták a zsálat, beleszórták a követ, majd oltatlan meszet szórtak bele, erre pedig vizet locsoltak. Ebből egy rendkívül kemény, szinte szétbontathatlan építmény lett, mivel a kövek szinte összeforrtak.

A föld alatti folyosó:

Az ősi körtemplom eredeti bejáratától egy

föld alatti járat vezetett a Martonyi Pálos monostorhoz. A járat üregét megtalálták az újkori műút építése közben is. Ez a föld alatti folyosó elképzelhető, hogy nem csak menekülési útvonalként szolgálhatott, hanem akár különböző szakrális beavatások helyszíne is lehetett. A szerzetesek, a barátok /BAR-ATA-MU = fény Atya fia = Atyám fia/ a barlangban végzik a munkájukat. Azért vonulnak a sötétségbe, a barlangba hogy aztán a szerzetesek a belső fénnel tisztán lássanak. Hiszen a szakralitáshoz belső látásra van szükség. Egyiptomban a piramisok alatt is barlangok vannak, s a buddhista beavatási szertartások is úgy történnek, hogy minél mélyebbre jut el a föld alatt a beavatott, annál nagyobb szakrális szintre ér el.

A templom állagmegóvása:

A templomot folyamatosan restaurálják. A 2002-es évben is történt felújítás. A munkálatok főleg a nagyarányú vizesedés megszüntetésére irányultak. A templom köré két méter mélységben csöveket fektettek, hogy elvezessék a talajból felszivárgó vizet. Más irányú szigetelés és zsindecsere is történt. A beruházás kb. tízmillió forintba került. Mindezek ellenére a templom vizesedése nem szűnt meg. Ennek megoldása viszont rendkívül fontos lenne, hiszen a középkori freskóra zöld gombás felület rakódott, amihez külön gombaszakértőt hívtak,

és speciális gombaölővel tisztították meg a felületet. A freskó kőportól való megtisztítása és teljes körű restaurálása még várat magára.

A szalonnai templom egyik legféltettebb építészeti kincsünk közé tartozik. Freskóinak képei technikai az ősműtba vezetnek vissza, ősmagyarágunkat támasztják alá. A Napnak szentelt templom ez, ahová az ájtatos ember feltöltödni, energiát gyűjteni, megtisztulni tér, a fáradt vándor pedig megpihenhet oltalmat nyújtó ölében, a szentélyben.

Alázattal vigyázzunk hát értékeinkre.

Készült: /2002. januárjában, és kibővíve 2004. júliusában lett/

Felhasznált irodalom

Tájak - Korok - Múzeumok Kiskönyvtára 562. sz. /1998/
Dr. Gyárfás Ágnes előadásai
Rostás László előadása
Huszka József: A magyar turáni ornamentika története
Bp. 1996.

A templomról készült színes képek és CD lemezek a MBE Nagy Lajos Király Magánegyetemen a szerkesztőségben megtekinthetők.

Fotó: Tibold Makk László

Oláh Imre

A MAGYAR LÉLEKHIT KELETI ELEMEL

A régmúlt „aranyvilág” emlékeit számos őskultúra őrzi. De ezzel azt is mondhatnánk, hogy saját hagyományainkban megannyi derengő emléke rejlik az emberiség aranykorának, amelyhez hasonló ritkán akad másnak a földtekén. Mégis alig-alig veszünk tudomást a való dolgok felől, inkább hagyjuk, hogy mások elorozzák tőlünk. Pedig úgy tűnik, hogy ezen őskultúra eszmeiségét a saját néphiedelmeink mitológiai eredőjét, nem is emberek, hanem az emberi szellem képességeit felettébb túlszárnyaló „magasabbrendű” lények alkották.⁽¹⁾ És ami elmondhatatlan s örök, azt a formák közegén keresztül, közvetítő jelképekben hagyományozták ránk. Azok a régiek nem a racionális gondolkodás módszerével próbálták megközelíteni a dolgoknak lényegét, hanem a *közvetlen átélés* révén. Ismervén az embernek a Teljesség felé való vágyódását, tudván tudták azt, hogy aki híven követi a számára felfogható „*Igazság jelképes útmutatását*”, az előbbre halad a szellemi fejlődésben. Bár a jelképrendszerek úgyahogy fennmaradtak, ám a velejáró „*lényegi igazságok*” magasabbrendű értelmét réges-rég elfeledtük, és az istenség eredeti eszméje is elenyészett.

A kezdetnek kezdete óta már „*jelképek erdejében*” növekedett s eszmélt a világra az ember. (Grandpierre Endre) Máiglan is beszédek ezek a jelképek, képi beszédek, hiszen az istenség ismervének időtlen titkait, örök igazságot rejtenek magukban. S aki annyit-amennyit képes felfogni ősi jelképeink igazi értelméből, az ezalatt közelebb jut egy kis lépéssel a nagy igazsághoz. Sőt mi több: a Világegyetem arculatának archaikus titkához.

Kutatóink előtt már régente ismert az a gondolat, hogy az igazi dolgok leghívebb őrzője a hagyomány. Azt is sejtették, hogy Mezopotámia kultikus, ábrázoló jellegű alkotásainak, vallásos eszmeiségének, hiedelemrendszerének nyoma maradt hagyományos népművészetünkben, képi világunkban. Huszka József a Századok (1892. év, 7. sz.) folyóiratban megjelent *Adalékok a Magyarság őstörténetének ornamentikájához* c.

tanulmányában veti fel először ezt a témát. Két évre rá, a nagy erdélyi régész, Torma Zsófia, intuitív női megérzéssel megint utal arra, hogy „... *a sumér-akkád hiteltelt feltüntető jelvények megvannak most majdnem hatezer év után is csodálatosan... népeink etnológiájában, életében és szokásaiban.*” Ám akkor nem gondoltak arra, hogy magok a sumér-akkádok csak kései örökösei voltak ennek az előttük már réges-rég letűnt egyetemes értékű kultúrának, amelynek gyökerei az időtlen múltba, az aranykorba nyúlnak vissza.

A mezopotámi kapcsolatokat már azóta több jeles kutató vizsgálta. Újabban pl. Gyárfás Ágnes a református templomokban látható festészetéről szólván jut arra a meggyőződésre, hogy voltaképp azokból népünk őshitének archaikus elemei tárulnak elénk. Sőt, ennél is tovább ment, mivel úgy érzi, hogy ezek az ősi szimbólumok, képek, velejükben „*dokumentatív értékűek. Olvasatuk fényt áraszt a magyarság világképére, hitéletére, nemzeti karakterére. Talán még a kozmikus eredet titkába is beavat.*”

Ez valóban így van! De mondjuk ki bátran - hisz itt van az ideje -, hogy azok képszerű módon egy *kozmosz léptékű* tudásba, ősi és, alapvető titkokba, a világ igazán nagy dolgaiba avatnak be bennünket. Mert hát még abból az időkből származnak, mikor az ember még egynek tudta és érezte magát- a Világegyetemmél, és emberi rendeltetésében, céljában azonosította magát a kozmosz valósággal; Minden mítosz, eredetmonda, hagyomány, mese szintén erre a teljes valóságképre épült! Mikor is ösünk az istenek társaságában, egy valószínű kozmosz élményben élt, s az *istenes ősökkel* egy nyelvet beszélt.

Ez az ősi nyelv a nagy természet iskolájában született. Így hát amint a megfelelés általános törvényéből következik, az a kezdeti nyelv a lehetőségek legvégső határáig olyan kottára szedődött, ami összhangban van a *hangokra felépült* Világegyetem életével. Hogy az a titokzatos világépítő, teremtő energia végsőleg valamiképpen csakugyan a *hanghoz* vezet, azt nem

éppen csak a hagyománynak leginkább a Bibliából ismert nagy törvénye mondja (kimondott szó, Fiat, ige), hanem újabban már vallja a tudomány is. Nem volna tehát következetes a magyar szavak fényének, szikrájának kutatása sem, nyelvünk ősi szavait nem vetnék egybe azzal, ami a világból hozzáillik?

Mert ahogy Füst Milán találóan írja:

**„Szent ez a nyelv! S több kincséd nincs neked!
Oly csodás nyelv a magyar. Révület fog el, ha
rágondolok is.....**

Halld meg szavam!

Én prófétáktól származom.”

(vö A magyarokhoz, 1934)

Milyen igaza van Platónnak: a költők olykor mondanak nagy és isteni dolgokat, anélkül hogy tudnák, valójában mit is beszélnek. De ez persze csak arra az igazi poéta sacerre áll, aki Móra szerint: próféta, rabszód, vátesz. Akinek Longfellow szerint: lépteit örökké visszahangozza az idő csarnoka. Ilyen volt Babits Mihály is, aki gondolom, hajlandó lett volna esküt is tenni arra, hogy „a magyar nyelv a világirodalom minden zenéjének leghívebb letéteményese, legméltóbb edénye lehet.”

S hogy nyelvünk nem egy akármilyen szedett-vedett mozaiknyelv, arról maga a híres angol költő Sir John Boring tanúskodik legszebben: „...Aki megfejti, az az isteni titkot fogja boncolni, annak is az első tételét: Kezdetben vala az Ige, és az Ige vala az istennél és az Isten vala az Ige.” (vö The Poetry of the Magyars.)

Ennek az „Ige” szónak, (nem nyelvtani fogalmak, hanem belső tartalom szerint) többféle értelme van. Egyfelől a Genézis szerint, pl. a hangra (a kínai Nagy Hang a Kung megszólalására) indult meg a teremtés a Nagy mélység vizében.

Egy másik jóval ősbibb keletű - hindusztáni - bölcsészeti rendszer értelmezése alapján: az **Ige** a Szentháromság egyike. De vizsgálatunk kiindulópontjaként szolgáljon itt prof. Badiny Ferenc mérvadó észrevétele: *A nagy szarv között látható gömb/csillag, (*) jelentése Áz, ..amely azonos a hindu bölcsélet Barahmá gondolatával.* Mármost, ha az istenség eszméjét, a *Teremtő-eltv:* Brahmá lényegének legkezdettebb értelméhez kapcsolódó ősfogalmat elemezzük, akkor a Szentháromság hittitok alap gondolatá-

hoz jutunk. Ugyanis a Szatapatha Bráhmana ezt írja: „**Brahmá**, egy szarvas képében (hímnemű princípium), *Vakhal a szarvasünövel* (női princípium), *egybekelvén teremté meg a Kozmoszt.*”

A kommentár szerint: A Nőnemű-logosz, az „**Ige**”, a „verbum”; maga az *isteni hang*. Tehát az *isteni hang*, amely rokon értelmű az **Igével** vagy szóval, a hindu bölcséletben az *első indíték ereje*, úgy is mondhatni: Brahmán női fele. Eszerint a hindu *Vach* az „*ős női*” eszme, az Ige fogalma, és a „*szférák zenéje*” voltaképpen egy és ugyanaz. (2)

Egy másik felfogás alapján: Az Atya-Anya, kevésbé allegorikus szempontból, a **Szellem** és az **Állag**, amelynek eredője, úgymond, maga a Világegyetem: a **Fiú**. Egy további keleti elképzelésben: a „*sötétség*” az Atya-Anya, a Világosság a fiuk. Ez persze vehető úgy is, hogy ez a Világosság az - amely Szent János szerint - a sötétségben fénylik. Esetleg lehet Horatius „*Sötét tüze*” is. (3) De bár hogyan vesszük, a szarvaspár szülötte a „**csodafiú-szarvas**”, úgy mint irányító fogalom, lehet Nap-világosság, sőt Világegyetem is!

Egy másik bölcséleti magyarázat alapján az **Atya-Anya** jelképesen azonos a legelőlegesebb elemmel, azzal az ős étterrel, **Asztrális Fénnyel**, amely a teremtés pillanatában életre villanyozta a mindenséget betöltő ősananyagot. Ez az Ős-éter, vagy Asztrális fény az, amelynek eredője a négy főelem: a levegő, föld, tűz és a víz, s amelynek hangjában - Pithagorasz szerint - az *Isten beszél*. Voltaképpen ezt a mélytudatban ívódott mágikus felfogást érzékelteti, varázsolja jelképekben elénk, egyfelől a perzsa Sáhnámeh hőseposz, másfelől a Tarih-i Üngürüs **csoda-szarvasa**, midőn zumorfikus voltánál fogva, s a főelemek közegén keresztül, a Kozmosz képzetének látomásszerű vetületét kelti. (4)

Az alap gondolatot prof. Badiny így sumázza: „...az Iz-Ten... név valóban egy olyan együttest mutat, amely semmi esetre sem egy „magányos férfiistenként” képzelhető el, hanem magába hordja az **Atya-Anya-Fiú** öröklétháromságát... a tökéletességet.” A szimbóluma tehát: ▲ Úgymond: három a magyar igazság. Ez az a Három **Tűz**: a láthatatlan Egyből kibontakozó, szintén rejtett háromság. Másképpen az a Szentháromság, melyen keresztül nyilvánul meg a látható, és egyebekben is érzékelhető világ: a **Fiú**, a Nap világa. Így fest tehát a „Szentháromság” eszméjének archaikus képe. A

későbbi keletű „szentlélek” gondolat, csak idővel, a Tertullianusz egyházatya által kreált fogalmi rendszer révén, s a női-princípium rovására, ékelődött bele.(5)

Jegyzetek:

(1) **Kalu Rimposhe:** The Dharma: A tibeti bölcseleti rendszer alapján: *Az emberi léten túl még számos magasabb rendű létállapot van: az asurák és a dévák, a földi félistenek világa. Az e fölött való tizenhét szinten, a Formák régiójában, a nagy istenek vannak. Ezen túlnan pedig a négy legfelsőbb Formánélküli régió helyezkedik el. A Formák régiójában lévő istenek egy elragadtatott, „legmagasabb, tudatfeletti létállapotban”, számádhiban élnek. Különben „az örök, Szent lakóhelyről”, s a földre szállt istenek állapotáról és viselt dolgairól, az apokrif Henóch könyve számol be, Ugyanúgy Péter apostol mennyei jelenésekről való könyve. (Vö. Az Etióp biblia, B. 15-20.)*

(2) **Patandzsali:** Az Ő (Brahma) megnyilvánulása az ősz-ige (az ősz hang: Aum.) A mai emberiség számára a kung-gong helyébe ez az AUM lépett „a Nagy malom örök zúgásával”. Tehát, ha azt vesszük, a világ alapja az éterrezgés, melynek eredője, esszoterikus értelemben véve: a kongó-bongó H A N G.

Baktay Ervin: Az AUM elmélyedő ismétlése a mindenség létesítő áramát remegteti végig bennünk. Az AUM az isteni eredetű létáramba kapcsolja be a szellemet, s ez meggyorsítja a kibontakozást, az egyesítettség elérését.

Hasonló gondolatot fejez ki a Védák „éneklő tehene/szarvasa”, és Boetius Musica mundanja, aki szimbólumként értelmezte a zenei kozmológiát. Ugyanúgy a zenei kozmológiához csatlakozott Kepler is, mikor a bolygópályákra vonatkozóan keresett zenei analógiát. (Vö, Harmonices mundi. Libri v.) Liszt Ferenc szerint: *A zene a mennyország előcsarnoka.* Érdekes, ma már a kutatás is a fentiek mellett szól. Ugyanis a B.B.C. híradása most közölte, hogy a csillagászok lehallgatták a Kozmosz moraját, a kozmikus szimfóniát.

(3) A Kabalában is szó esik a „Fekete Tűzről.” Horatiusnak ezeket a szavait: nigro-rumque memor, dum licet ignum, Vas István így

fordította le: Emlékezz a sötét tűzre..

(4) Az elemek rendje alulról felfele: föld, víz, tűz, levegő és az un. Kvintesszencia az Éter. A Rig Véda írja: *Mert égi a Szellem. (...) Belőle támad az élő lélek, az értelem minden érzékével, belőle támad az éter, szél (levegő), tűz, a víz és a mindent hordozó föld.*

(5) **Kulcsár József** *A Napot mindig fiúnak mondták. Persze a szón „szülöttet” értenek, és csakugyan így helyes. A Fiút a szentháromságban a második helyen szokták emlegetni, de ez csak úgy helyes, ha előtte van az Atya-Anyja (az Anya mint Szentlélek), és csak utána jön a gyermekük. Az így felfogott atyai-anyai egység azért válik az Atya-Anyja kettősségévé, hogy a belőlük levő harmadik: a Fiúnak nevezett isteni bölcsesség és szeretet/ tudás, valami kifelé táruló formában megnyilatkozhasson. (Vö. Tanulmányok)*

Az arámi nyelvű Biblia. (Gen. I. 1.) szerint: *„Kezdetben az Isten fia teremté az eget és földet.”*

Torma Zsófia: Ez a háromság díszíti ma a székelyfalvak házgerendáinak oromzatát (Sumér nyomok Erdélyben. Buenos Aires, 1972.)

A Szentháromság képét a napsugaras oromdíz értelmezésében láthatjuk. **Bálint Sándor** írja: „A szentháromságot jelképező, bajelhárító-nak érzett háromszög, közepén a mindeneket látó isten szemével átkerült a szegedi házak utcára nyíló oromzatára.” (Szegedi napsugaras házak. Művészet, 1973. aug. 1) A csíksomlyói-ak pl. pünkösdi napján még ma is a felkelő Napban köszöntik a Szentháromságot.

Szent Korona

Gyárfás Ágnes

A HÍDON

Az érzelmek misztériuma a gyermekjátékokban

Gyermekkoromban minden híddal kapcsolatos irodalmi élményt az edelényi kastélysziget felé vezető korhadt gerendás Bódva hídon képzeltem el. Itt játszódtam le az én képzeletemben Arany János hídatatása, s ha arra jártam, láttam a víz felett lebegő lelkeket. Itt károgott Vörös Rébék varjú képében olyan élethűen, hogy mindig hőstettnek tűnt, ha lábujjhegyen átmerészkedtem a szálkás faóriásokon. Itt ropták az avignoni táncot, s ha a hidas játékokat ároksparon énekeltük is, én a lábam alatt a kastélyosi hidat éreztem, amint él és velünk együtt játszik.

A Bódva kerek szigetén lombos ártéri erdővel körbevett kastély jelképezte a Boldogság szigetét, ahová a mesehősök eljutottak és amelyről Magyar Adorján sokat írt. A kastély gyönyörű kovácsoltvas kapuja reggelente hangtalanul kinyílt, s mikor a két kapuszárny kettévált, pajtasaimmal együtt énekeltük, hogy nyitva látjuk Mennysors ország kapuját. A Boldogság szigete és a Mennyes Birodalma egyé fonódott lelkünkben és az égi világ testet öltött itt e földön. Ehhez a csodához a hídon át jutottunk, a híd tette lehetővé a boldogság honának, a kastélynak megpillantását.

Magyarország minden kis településén megvalósították őseink a Mennysors ország földi képét. Templom, néha a temető, néha egy - egy kápolna vagy erdei tisztás egy régi, istennőnek állított oltártöredékkel. Ezeket erdős rét, és mindig víz veszi körül. A víz, a patak, a folyó mindig az égi és földi Óceán emlékét hordotta, ahogy a régi mezopotámiaiak mondták, ez az ENZU, az őstenger, a Világtenger. Archaikus imádságainkban ebből a Világtengerből nő ki az aranyasztal, rajta az aranyoltár, ezen az ANAFA. Az Ánafa szülte Szent Annát, ez szülte Máriát, Ő pedig kisfiát, a világ Megváltóját. Születés és szülés a befejezése annak a folyamatnak, amely a hidas játékokkal kezdődik.

Népmesénkben és a népi játékokban egyaránt nagy szerepe van a hídnak. A mesékben összeköti a régit az újjal, s mintegy egységbe foglalja a generációk sorsát, a szerelmesek olda-

laról nézve pedig a híd fejezi ki a közeledést, a híd a szerelem színtere.

A mesék hídjai aranyból vannak és varázsszóra vagy varázssíp megfújása révén, valósul meg a mesehősök számára. Mindig van egy régi palota, amivel szemben, a hegyen ott terem az új. A kettő között tó van és a tóban aranyhalak úszkálnak. A régi palotát és az újat aranyhíd köti össze: a régi és az új együttélésének szakrális megidézése e kép, ahol a hídnak kiemelt szerepe van. A hídon közelíti meg egymást a szerelmespár, a híd a szerelmesek, a szerelem útja.

A népmese epikus voltával a történetre fektet hangsúlyt, s a meseillusztrátorok általában a híd látványát emelik ki, ahogy a csillogó tó fölött, a két kacsalábon forgó kastély között királylány, és kiskirály repes egymás karjába.

A híd másik szerepkörével a szerelem kezdetének és folyamatának misztikus - költői szimbolikájával a mondóka, a gyermekjáték foglalkozik. Régi, hajdan összefüggő képek sorából álló, szent szövegek töredékei e játékok, amelynek ma is élő sorai, metaforái a legősibb, legkimunkáltabb mozaikokat mutatják fel. Ilyen elem a híd két végén álló ragyogó építmény, az állandóan aranyat járó Boldogasszony kis malma és a vele szemben emelkedő új vár, a fényes vár. A Boldogasszony a kibocsátó, a hidas mester a befogadó. Ők az Örömanya és a Násznap. Az esemény, ami körül a játék zajlik, maga a híd „megrongálódása”. Ez a fontos mozzanat a szerelem beteljesedésének képe, megismerkedéstől a gyermek megszületéséig. A szülés közben történt kisebb traumát a nép ma is hídtörésnek, az orvosok gátszakadásnak hívják.

A játék azonban nem a szülésről, hanem a beteljesült, boldog szerelemről szól, ami ugyan csak kisebb sérüléssel járt: a híd lába megsérült! Mennyei ácsok, vagyis, a kedves, gyengéd szó, a tapintatos szeretet. A figyelmesség segít helyremunkálni a sérülést és boldoggá tenni a sérültet.

A franciák az avignoni hídon ropták nemzeti táncukat, ahol fiatalok, öregek mutogatják

hogy így járják, úgy járják, hogy a maguk módjára „hogycsinálják”.

Arany János utolérhetetlen intimitással írt a szerelemtipró Vörös Rébékről, a fiatal lányok megrontójáról, aki, ha átmegy a hídon, a keskeny pallón, nyomában erkölcsi romlás, bánat, halál fakad. A felelősség azoké, akik így csinálták, úgy csinálták, mert Vörös Rébék elrepült, sőt, nevet és formát is változtatott, s „Tollászkodni, már mint varjú, a jegenyefára ült”. Rossz, gonosz, ártó szelleme a szakrális cselekedetek legszentebbjét, az aranyba foglalt híd tisztaságát a szerelem szentségét szennyezte be.

Hidas játék a szerelem eszköztára. Réges-régi hősének elemeit használja fel a játék fordulataihoz. Csapatok jönnek, mennek, rongálják a hidat. A hidas mester ugyan örködik, de sem megállítani nem tudja őket, sem a megrongált hidat sem képes megjavítani. A gyógyításhoz mennyei erő kell és Boldogasszony mennyei kis malmának nap-aranya. A szerelem csak mennyei segítségével kap lángra, mert tüze az ég ajándéka.

Nézzük át a játék menetét.

Történet a hídon

Szereplők:

Hidas mester
 Nádor ispán népei
 Lengyel László népei
 Ácsmesterek
 Mácsai kislány
 Mácsai legény (rá csak utalás történik)
 Bátor jó vitéz
 Ludacskák   Salátáné
 Farkas   Bodzáné
 Lúdanyó   Csutoráné

A hidas mester hídja megrozzant. Járó-ke-
 lők érkeznek, akik szeretnének által menni

- Itthon vagy-e hidas mester?
- Itthon vagyok, most jöttem meg!
- Eressz által a hidadon!
- Nem eresztelek, mert leszakad!
- Ha leszakad, majd fölragad!
- Mivel tudnád fölragadni?
- Győri gyönggyel, kösziklával!

Ezt meg is tették. Átmentek a hídon, le is szakadt, s mikor a következő csapat érkezik, már eltört a híd lába. Az első hídjárók valószí-

nűleg Nádor ispán népei voltak, s másodjára is az ő kísérete érkezik.

- Ki népei vagytok?
- Nádor ispáné.
- Nádor ispán nekünk igen nagy ellenségünk. Tegnap délben kitörte a hidunk lábát. Még most sem csináltatta meg!
- Majd megcsináltatja.

Ígéretük jóhiszemű, béketeremtő célzatú. De újabb csapat érkezik.

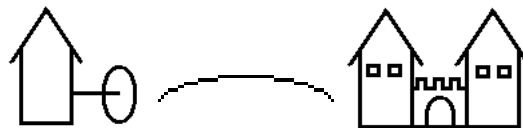
- Ki népei vagytok?
- Lengyel László királyé.
- Az is nekünk ellenségünk. A mi napon erre jártok Hidunk lábát lerúgtátok, Fel se csináltátok.
- Ácsok vagyunk, ácsmesterek, Fenyőfából fát faragunk, Ingyen aranyozzuk.
- Honnét kapjátok azt a sok ingyen aranyat?
- Fel-fel mentünk Boldogasszony kis malmára,
 Kérve-kértünk, adva-adták,
 Kis tekenővel mérték.

Ugyanaz a társaság jön vissza, de már nem az ispán, hanem a király nevében.

Ácsolás a szándékuk, a híd megjavítása, amelyhez ingyen aranyat is hoznak a Boldogasszony malmáról, ahol kis tekenővel – domború, has alakú kis mércével mérték.

Valóban ácsmesterek vagy a szerelem követői a Boldogasszony malmától?

A híd túlnani végén örül a Boldogasszony malma. Innenső felén áll a hidas mester és új, fényes vár áll mögötte.

Régi malom   és   Új fényes vár

A régi működött, aranyat örölt és ingyen adta annak, aki kérte.

Mit ígér az új vár? Új vár, új szerelem. A Boldogasszony a régi híd javításához adja az aranyat, de az új vár is fényes. Biztosan működött ott is a kis tekenő.

Az ácsokat tovább kérdezik:

- Mért küldött az úrasszony,
haja, gyöngye, haja?
- Nektek hidat csinálni,
haja, gyöngye, haja.
- Minek nekünk az a híd
haja, gyöngye, haja?
- Nektek azon átjárni,
haja, gyöngye. haja

A faluban szerelem pendül, de úgy tűnik reménytelen, mert a mácsai kis lány nem nyit ajtót a mácsai legénynek, hanem a hídon járó Borsos kapitány körül jár az esze.

- Nyiss kaput nyiss
- Mácsai kis lányka!
- Nem nyitok, nem
- Mácsai legénynek!

Narrátor:

- Új vár, fényes vár
- Borsos kapitány.
- Leszek bátor, jó vitéz,
- Hídon megyek át.

Borsos kapitány talán odaátról érkezett és még a rozzant hídon is nagy bátorsággal átjön a mácsai kis lányhoz.

Biztosan megérte a kockázatot, mert rejtetten költői szerelmes szavakkal és leplezetlen vággyal fogadják... Jöjj el, által...

- Jöjj el, átul, jöjj el, te szép
arany búza!
- Átul mennék, átul, hogyha
nyitva volna.
- Nyitva vagyon, nyitva, csak
jöjj átul rajta!

A szerelem megszentülés, magasztos cselekedet, mennybéli élmény.

A világmindenség elfér az emberi szívben. Az új Hold és a fényes Nap a regös énekben az égi-földi állapot kozmogóniai leírása. Itt, az egész égi kép elfér egy szívben „rázdán”, mert innen nyílik híd a Mennybe, s a bátor, jó vitéz ezen a hídon, a szerelem hídján megy át, de immár nem egyedül, mert a bokros-ugrós szoknya itt marad, átulra a test, a lélek, a szerelmes pár repül.

- Új Hold, fényes Nap
bocsáss kapun átul.

- Vagyok bátor, jó vitéz
megyek hídon átul.
- Bújj szívembe rázdán,
gyorsan menjünk átul.
- Bújj, bújj, bokrostul,
bokrod itt maradjon.

A szerelem erősíti meg a hidat, és adja értelmét a Boldogasszony malma munkájának.

A bokorra válás metamorfózisa *Mit is jelent ez a szó: megbokrosodik?*

Gyermekkorunkban játszottuk, a Salátáné, Bodzáné, vesd ki Csutoráné játékot. Szabad aszociációs játék volt, csak a kezdetét adta meg a különös névsor. Az volt a lényege, hogy átvettük Salátáné, Bodzáné, Csutoráné szerepét és azzá váltunk. Beszélgettünk, öltözködtünk ebbe-abba, piacra mentünk, vásároltunk, s a végén Csutoráné jól megfuttatott, s akit elkapott, megpörgette, s a fűre „kivetette”. Leguggoltunk és saláta, meg bodza voltunk.

Én mindig Bodzáné voltam, s attól kezdve, ahogy kiejtettem számon a „nevemet”, Bodzánévá váltam. Éreztem, hogy ujjaimból, nyakamból, fejem búbjáról, füleimből ágak, levelek nőnek ki, éreztem a bodzavirág illatát és homlokomon a hús, lila fürtöket.

Egyszerre hajtottam ki, virágoztam és hoztam a termést. Fehér és lila voltam. Zöld leveleim betakarták a testem, ha leguggoltam, senki, élő ember nem ismert rám, mert én akkor már megszűntem gyereknek lenni, bodzabokor lettem, s aki arra járt szedhette virágom, majszolhatta termésem.

Egész személyiségemet, minden sejtemet megmozgatta ez a játék. Átlényegített. Átbokrosított.

Soha nem mertem mondani, hogy játszunk Salátáné, Bodzánét, de alig vártam a felszólítást.

A másik lányka, aki Salátáné volt, ugyanúgy guggolt a végén, mint a Bodzáné, de róla szépen, gyengéden a leveleit hajtogatták le, míg közepén a saláta szívét, a „bögyét” a gyereket megtalálták.

Azt hiszem, hogy a növényvilággal történő azonosulás a nővé érés próbája volt. „Égő csipkebokor drága tested” - mondta József Attila, mert tudta a bibliai kép személyre szóló üzenetét, s a szerelem hevétől égő női test szépségét, megistenülését. A mi szempontunkból nem

lényeges kérdés, hogy Mózes miként viszonyult ehhez a jelenséghez. Mi tudjuk, hogy a növény-nyé válás az alanyi színt a nő számára, a külsőségek elvetése, a virágokban, fáknban, bokrokban élő istennővel való teljes azonosulás.

Azért szent állapot a szerelem, mert szereplői istenné és istennővé válnak, és ezzel együtt egyé is válnak. Megistenülnek.

Új Hold! Fényes Nap! Bocsáss kapun átul. Először a mennybéli gátat kell áttörni. Egy fohász, mely a Magasságba hat, de az emberi cselekvésre irányul.

Vagyok bátor, jó vitéz, hídon megyek átul. Ő a kiválasztott, ő a bátor, jó vitéz, aki bebo-csátást nyert és a hídra léphetett. De már nincs egyedül. A hídon „átul” egyszerre lépked a szerelmesével.

Bújj szívembe rázdán, gyorsan menjünk átul. Egy test, egy lélek lettek. A rázdán egyé váltak.

Bújj, bújj, bokrostul, gyere, ahogy vagy, teljes bokormivoltodban, tüskéiddel, hajtásaid-dal, élő és száradó leveleiddel bokrod itt maradjon.

Az a „bokor”, amit nekem adtál, maradjon örökre az enyém.

A bokorra válás az ősi, elemi szintre jutás, az istennővé válás módja. Ha ezt túlzásba viszik, s nem az átbokrosulásnak egy időre történő átvétele a cél, hanem a bokor állapot szertelen megélése, akkor mondják asszonyra, lóra, hogy megbokrosodott.

A hidas játék nevelési célja a boldogságkeresés

A szerelemre nevelés eszköze. Az átkelés, átjutás, még akkor is, ha rozoga a híd lába a „bátor, jó vitéz” feladata, s nem a „mácsai legényé”, aki csak egy a sok között. A „bátor, jó vitéz” is lehet mácsai, csakhogy a döntést nem a telephely, hanem a minőség határozza meg.

A bátor, jó vitéz már gyermekkorában is kiállta a hét próbát, aki tudja, hogy az arc egy templom, a homlok az oltár, a száj az ige hajléka.

A bátor, jó vitéz az, aki a ludacskák közül is mindig egyet, azt az egyet a „jegyest” a saját jegyesével eljegyzettet csípi el a „hídon”.

- Jertek haza ludacskáim!
- Nem megyünk!
- Miért?

- Farkas van a híd alatt!
- Mit csinál?
- Mosdik.
- Mibe törülközik?
- Arany keszkenőbe.
- Hol vette az arany keszkenőt?
- Ég alól, föld alól, csipkebokor alól.
- Hazajösztek ennyiért? (mutatja a kezét)
- Nem!
- Hát ennyiért? (mutatja az egész karját)
- Nem!
- Hát egy nagy tál túrós-galuskáért? (mutatja a széttárt karjait, ölelő mozdulattal)
- Haza, haza, haza!

S repkedve megindulnak a hídon a ludacskák. Át is jutnak, kivéve azt, akit a farkas megfogott.

Mindig újabb farkas kerül a híd alá, amíg minden ludacska el nem kel. Milyen farkas az, amelyik arany keszkenőbe törülközik, s azt is csipkebokor alól veszi?

A hídon átkelés és a bokorra válás egymást követő játékok, együttes játékok. A gyertek haza ludaim után általában énekes játék következett, amelyben hídon járnak vagy bokorra válnak a gyermekek.

A magyar nép nevelésmódja bölcs volt és a szó nemes értelmében szolgált a célt, a boldog felnőtté válást. A boldogságkeresés eszköze volt.

Irodalom

Magyar népi gyermekjátékok, Szerk.: Keszler Mária. Ének-zene szakköri füz. 2. Tankönyv-kiadó. Bp, 1983.

A Filippovka kurgánban talált szkita aranyveret a szülő csatorna művészi megformálása

Győriné Luca Ágnes

ŐSISÉG TUDATFOSZTÁS ÉS A DARWINI SZÁRMAZÁSELMÉLET

Stephen Hawking tér- és időkutató szerint - logikus, mágikus nyelvünk szerint is - az elmélet csupán az elménkben létezik, semmi valóságos alapja nincsen. Hogyan lehetséges ez? Úgy, hogy adott egy gondolat (bármilyen is az alapja), s azt igyekeznek az ember mindenféle érveléssel alátámasztani, megerősíteni, bizonyítani. Gondolatainkat azonban rengeteg tényező meghatározza, befolyásolja. Charles Darwint például gyerekkorában lenyűgözték a földigiliszták, s felnőttként tanulmányt írt a földigiliszták földkéregmozgató tevékenységének jelentőségéről. Ha Darwint gyerekkorában a vakondok ejtették volna ámulatba, vajon róluk írt volna hasonló tudományos fejtegetést?

Darwin *Az ember származása* c. munkájában a következőket állapítja meg:

„...az ember valami kevésbé kifejlődött állatformától származik, s ennek a következtetésnek az alapja soha sem lesz megrendíthető..., ...alig lehet kétségbe vonni, hogy mi barbároktól származunk..., ...végre is el kell ismernünk, hogy az ember valamennyi nemes tulajdonságával..., valamint isteni szellemével... együtt testének alkotásán alacsony származásának eltörölhetetlen bélyegét viseli...”

Harc a természetben c. művében kijelenti: „...A létért való küzdelemben az lesz a győztes, amely egyednek a tulajdonságai a megélhetést könnyebbé teszik...” Ha ez igaz volna, nem vállalkoztam volna jelen írásomra, elutaztam volna nyaralni, mit sem törődve Darwinnal és a világgal. Írásomra mélytudatomból feltörő, a newtoni fizikában nem létező, lényemet szinte szétfeszítő, megállíthatatlan erő készletet.

Darwin nyomdokain elfogadott elmélette tették, hogy az erőszakosabb az életképesebb, s valóban, ami a civilizált embert illeti, könnyebb erőszakkal, fegyverrel, hazugsággal, összeesküvéssel elérni valamit, mint becsületes, kemény munkával.

Vessünk egy pillantást a XIX. századra, mely alapvetően meghatározta Darwin gondolkodásmódját! A Földgolyó újrafelosztása zajlik; a területek zömét mintegy 6 társaság bitorolja, a Föld gyarmatosítását már rég megindították, a holland és az angol Kelet-Indiai Társaság tagjai az indusok gyapotfeldolgozásának fejlett technikáját már ellopták, az ottani ipart, mátt lerombolták, Afrikában rabszolgákat vásároltak, akiket a Karib-szigeteken, Dél-, és Észak-Amerikában adtak el, s közülük kb. 50 millióan estek áldozatul. Az ipari forradalom az angol-szászok presztízsét emeli, a profitszerzést mindenek fölé helyezik, nagy erők bevetésével folyik a Föld minden kincsének gátlástalan kitermelése, kifosztása.

A XIX. században sorozatosan kerülnek elő mindenfelől leletek, melyek ősi volta rácáfol mind az emberiség fiatal voltára, mind az evolúcióra.

Csupán néhány leletet szeretnék megemlíteni Michael Cremo és Richard Thomson munkájából ollózva:

- ❖ 1844. Skóciában egy 360-408 millió éves szöveget találtak.
- ❖ 1844. London Times beszámol egy 320-360 millió éves, kőbe ágyazott aranyfonalról.
- ❖ 1852. Scientific American cikke - egy Boston közeli robbantáskor lenyűgöző művészimégmunkálású, kb. 600 millió évesre becsült fémedény került elő. A földi élet a jelenleg elfogadott nézet szerint ekkor kezd kialakulni...
- ❖ 1871. Illinois (USA) -50 -410 millió éves tárgyakra bukkantak: vörösréz karika, hajóhorgonyhoz hasonló tárgy, lándzsa alakú vasfejsze, kősípok, kerámiák
- ❖ 1889. Idaho, Nampa (USA) - 2 millió éves szoborcsonka kerül elő egy kútból

A XIX. századi Európában Homo sapiens csontmaradványok gyakran kerülnek elő, a tudósok többsége azonban a csontok ősi volta fel-

tételezését is elveti, a leletek zöme eltűnik, a kiállítottak a múzeumok legeldugottabb zugaiban vannak.

Chremo és Thomson megállapítja, hogy az evolúciós hipotézis láthatóan olyan privilégiummal bír, hogy minden olyan bizonyítékot, ami ellentétben áll vele, automatikusan elutasítanak.

Holott az ember szinte elképzelhetetlenül ősi voltára bizonyíték bőségesen áll rendelkezésre a folyamatosan előkerülő leleteken kívül is... A bizonyítékok nagy részét nem az előkerülő maradványokban kell keresnünk, sok terület nem is alkalmas a fosszilizálódásra.

A bizonyítékokat csodálatos ősi múltunkról magunkon hordozzuk: szinte csupasz a testünk, a szőrzet mennyisége a szőrös állatokéhoz képest elhanyagolható. A szép gyönyörködtet, egy szép emberi test látványa pozitív érzéseket, gondolatokat kelt, vajon nem a szépre vágyódás szabadította meg az embert szőrzetétől - ha rendelkezett egyáltalán jelentős szőrzettel valaha...

Miért nő az ember haja? A szépre áhítózó, a szépre fogékony ember a haját is ápolta, gondozta, s ez serkentőleg hathatott a hajhagymákra. Tudvalévő, hogy a hunok aranyporral hintették be hajukat. Népmeséink aranyhajú lánya olyan gyönyörűséges volt, hogy a Napra lehetett nézni, de órá nem. A pozitív érzések, gondolatok kifejezésre jutnak nemcsak a testen, hanem az arcon is. Népmeseformában fennmaradt őstörténeteink mindegyikében csúnya a gonosz, és gonoszsága elkövetéséhez szépnek kell álcáznia magát.

Buda Béla pedagógus szerint az ember eredendően őszinte lény. Vallom, hogy így van, s mint őszinte lény, eredendően jóindulatú is, melyet egy népdalunk szövege alá is támaszt.

*„Ha meguntál kjsangyalom szeretni,
Szabad néked másikat is keresni,
Adjon Isten szebbet, jobbat nálamnál,
Nékem pedig csak olyat, mint te voltál.”*

Azt a feltevést, hogy az ember valami fejletlen lényből alakult ki, semmi nem támasztja alá, ellenkezőleg: az ősi emberi tudás egyetemes volt, s csak az utóbbi idők tudományos felfedezései révén kezdjük ezt a tényt felismerni.

Ma már tudjuk, hogy a mitokondriális DNS kódja csak az anyától másolódik át az utódba, ráadásul 100%-ban, hibátlanul évezredek, akár évszázadokon keresztül. Ismeretes a Hold-

istenanya, Holdistennő, Nagyboldogasszony, Kisboldogasszony, Szűzanya tisztelete. Felfigyeltem arra a tényre, hogy a sumér Istenasszony jele megegyezik a kínai hold írásjegyével, ami természetes is, hiszen a nőnek egy holdciklusban egyszer, vagyis 28 naponként van peteérése; a kozmikus információ az asszony testében többek közt így jelenik meg.

Darwin megfigyelte, hogy az állatok felépítése hasonlóságot mutat, de ez a hasonlóság nem azt jelenti-e, hogy egylényegűek, s csupán szintbeli eltérések vannak?

Sermonti olasz biológus szerint: „Alig hihető, hogy véletlen és természetes kiválasztás dinoszauruszt alakítana ki egy amőbából.”

A jelenségeket vizsgálva egy szigorú rendbeli ismétlődést, periodicitást figyelhetünk meg: 7 alapszín, 7 alaphang, 7 (alap)rezgéstartomány, a Mengyelejev-féle periódusos rendszer elemei fizikai és kémiai tulajdonságainak 7-es rendszerbeli ismétlődése, bőrünk 7 rétege, a 7-es mágikus szám, mely lépten-nyomon jelen van: a hetedik testvér a táltos, népmeséink 7 nap 7 éjjele, 7-mérföldes csizmája, hetedhét országa, a hét törpe, avagy mondásunk: a hétszázát.

Teller Ede kijelentette, hogy az utóbbi 50 évben a fizika minden alaptétele megdőlt a fénysebességet kivéve. Ma már kutatási eredmények támasztják alá azt a tényt, hogy a fénysebesség vákuumban nem a legnagyobb sebesség az univerzumban, annál gyorsabb a gondolat, amint arról népmeséink be is számolnak. A gondolat az, amely képes megteremteni az anyagot alkotó állóhullámokat. A gondolat energiája a kozmikus sugárzás energiájánál is magasabb.

Mindent a tudat határoz meg, mely számunkra a három dimenzióban ölt formát.

Newton óta, mintegy 300 éve a fizikusok többsége elveti a parapszichikai jelenségeket.

Számításaink még mindig a több mint 2000 éves euklideszi síkgeometriai axiómákon alapulnak, holott Bolyai János felismerte, hogy két pont között a legrövidebb út hajlott felületen, görbült térben nem az egyenes!

Két dimenzió ismeretében nem ismerhető meg egy kettőnél több dimenziós létezés.

Ismerte-e Darwin az emberi kultúra fennmaradt kultúrtörténeti emlékei közül az emberiség csodálatos ősmúltját megörökítő mítoszok, népmesék, népballadák, népdalok formájában

túlélte bizonyítékait? Ezen ismeretek hiányában sem az ember, sem világa, (melyet ő teremt) nem ismerhető meg.

Ma már letagadhatatlan tények, tudományos eredmények ismeretében nyugodtan elvetethetjük az evolúciós elméletet, s ezzel együtt azt a feltételezést is, hogy az ember a vadaktól származik.

A kozmikus tudat állandó rendezettségére törekszik, ezért mutatnak az állatok hasonló fizikai felépítést, de még a növények is hasonlítanak felépítésükben az állatokhoz, végül is mind a növények, állatok, emberek sejtszinten működő megjelenési formák, a különbség az őket megjelenítő információ szintjében van, ezért a különböző jelenségeket (jelenlegi fogalmaink szerinti élőlényeket) hiba fejlettségi szempontból rangsorolni.

Ha figyeljük az embereket, feltűnik, milyen sok a rosszarcú, elhanyagolt fizikumú ember.

Nem véletlenül, hiszen a negatív gondolatok megjelennek az arcon, a testen, egész lényünkön; a kiválasztás rossz szagú, az illető bioenergiája (kisugárzása) rossz hatással van másokra, a negatív gondolatok kivetülnek a szűk környezetre és a nagy családra, a társadalomra is, s az visszahat az egyénre, ezért ha általánosan elfogadtatnak tudományos mezbe öltöztetett romboló elméleteket, az egészség megtörik, tudathasadás áll be. A darwini vademélet az ősi kultúrák megcsúfolása, az ősiségtudat, a tudás kiirtásának egyik tudományos eszköze. A vadaktól való származást az állati és növényi világ alsóbbrendűségét jelenti, az ember és ember közti különbségtételre feljogosító kasztrendszer, a fizikai erőfölény, az erőszak létjogosultságát hirdeti.

Mit eredményez egy téves elmélet elterjedése?

A Demokrata c. hetilap 2004. 22-i számában dr. Baranyi Károly, a Nemzeti Pedagógus Műhely vezetője a következőket jelenti ki:

„...Minden pedagógus tudja, hogy a kisgyermek hajlamos a kegyetlenségre, ezért hatalmas hibát követnek el, akik azt vallják, hogy a gyermek nyugodtan tehet, amit akar...”

Ehhez csupán azt a megjegyzést fűzném, hogy ha a pedagógus ezzel a tudattal közeledik a gyermekhez, gondolatai kivetülnek rá, így nem is számíthat sok jóra.

Aki foglalkozik gyermekekkel, annak tud-

nia kell, hogy a gyermek csodálatosan tiszta, nyitott lény, s a pozitív megnyilvánulásokra pozitívan válaszol.

Kinek használ, kinek érdeke a darwini elméletek elhíttetése? Platón: A lakoma c. művében így ír:

„...az uralkodóknak nem szolgálja érdekét, ha alárendeltjeikben nagyszerű gondolatok támadnak, erős barátságok és szövetségek keletkeznek...”

A közös pozitív múlt tudata egy közösséget összetart, szellemi érését, magasabb tudati szintre emelkedését elősegíti. A múlt nem ismerete tudatvesztést idéz elő, lelki, szellemi, és természetesen fizikai lesüllyedéshez vezet. A Föld urai így próbálják akaratauk alá hajtani az őket szolgáló tudatlan, öntudatlan tömegeket.

Szükséges, hogy mindenki újragondolja, átértékelje a létezés fogalmát, ne engedjük gondolatainkat különféle elméletek által bebetonozni, engedjük lelkünket szabadon szárnyalni, és megtapasztalhatjuk képességeink, befogadóképességünk határtalanságát. Az anyag elsődlegességének elismerése gúzsba köti gondolkodásunkat, egész lényünket. Az a csecsemő, amelyik csak tejet kap, gondoskodás nélkül nem marad életben. Sokan nem élnek túl lelki társuk elvesztését, sok hűséges állat belepusztul gazdája hiányába. A legtöbb állat fogságban nem szaporodik.

Az emberiség szellemi kincseinek feltárása szükséges feladat, azonban az is feltétlenül szükséges, hogy elhárítsuk a negatív gondolatokat, ezért tiltakozni szükséges a lélek-és szellemnyomorító elméletek, jelenségek minden formája ellen. Amennyiben nem így teszünk, nem is reménykedhetünk az élet szakralitásának visszaállításában, az aranykor újbóli eljöveteleiben. Ha nem így teszünk, marad a jelenlegi állapot, melyet Luca Anna költő így fogalmaz meg:

„...Halott vagy a születésed óta,
Halként bevetve egy hidegvízű tóba,
Zöldes jégtáblává vastagszik a tükre,
Tompá üvegtábla rád borul örökre.”

Hampó József

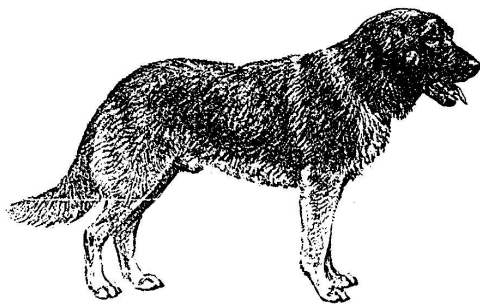
ÓSI KUTYAJAJTÁK

A KAUKÁZUSI JUHÁSZKUTYA EREDETE

Azt már tudjuk Badiny Jós Ferenc kutatásaiból, hogy a puli és a kuvasz ősi mezopotámiai kutyaafajta. A kuvasz szó a kutya megjelölésére már a manysi nyelvben is szerepel és a maya szókinszben is fellelhető.

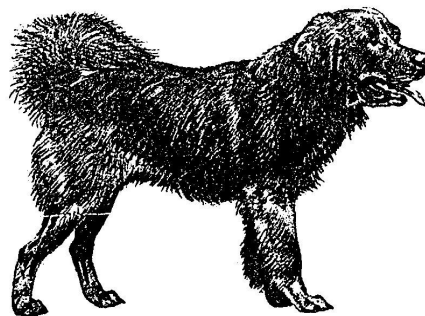
Európában ismeretes egy hosszúszőrű lehajló fülű, lompos farkú, nagytestű kutyaafajta, amely tájjelleg szerint kapta a nevét. Így például ismerjük a sárhegyi, a naphegyi kutyákat, amelyeket kutyaalexikonok szerb kutyaafajtának írnak le. Tudjuk, hogy a sár szó ősi mezopotámiai fogalom, fényes, sárga, Nap jelentése van (erről Pataki Tamás már beszélt a konferencián). Tehát a Naphegy ősi szakrális hely, mely érdekes módon a magyar nyelv nagyon régi, mezopotámiai emléket őrizte meg itt, Közép-Európában Horvát területen. A kutya erről a szent hegyről kapta nevét és valahányszor kiejtjük a nevét, mindig a magyar ősnelv mezopotámiai emlékeit idézzük általa.

Másik hasonló küllemű, de kevésbé sárgás szőrű, inkább ordas szürke kutya a kaukázusi juhászkutya. A színéről annyit mondanék el, amit a Bakay Kornél professzor könyvéből tudunk, hogy a Kaukázus vidékének jellegzetes röttes, drappos, zöldes színárnyalata van. Az Őstörténetünk régészeti forrásai c. két kötetes művének első kötete egy képet ad a Kaukázusról, ahol a színek gyönyörűen kibontakoznak, s ha jól elmerengünk a képen megértjük, hogy miért viseli a kaukázusi juhászkutya ezt a különleges, ordas árnyalt színt. Mert azonosult a Kaukázus színeivel.

KAUKÁZUSI JUHÁSZKUTYA

A kinológusok szerint mindkét kutya őse a tibeti dog. Ennek a kutyának ma élő változata a tibeai masztiff. Kinézésre hasonlít a kaukázusi juhászkutyára, azzal a különbséggel, hogy fekete sárga a színezete. Az ősi tibeti dog egyszínű fekete volt.

TIBETI DOG

Hogy hogyan alakultak ki a különböző kutyaafajták, ezt meg kell vitatnunk, Keveredéssel jöttek-e létre vagy minden nagyobb területnek megvoltak a saját kutyaafajtái. A keveredés ellen szól az a tény, hogy a kutyák viszonylag szabadon éltek és élnek ma is, különösebben ma sem ügyel senki arra, hogy pl. a kóbor kutyák összevissza ne keveredjenek, s érdekes módon mégsem teszik ezt. Néha akad egy-egy kiváló kevert egyed, aztán a továbbiakban mégis a stabil fajták élnek és szaporodnak.

Ezeknek a kutyáknak a stabil tiszta faj maradandósága megmutatkozik a kaukázusi és a sárhegyi kutyák rendkívüli intelligens magatartásában. Az egyszerű pásztornépek nyilvánvalóan arra nevelik a kutyákat, ami a kutyák pásztorfeladata. A kaukázusi juhászkutya tulajdonképpen nem terelőkutya. Terelésre a pulihoz hasonló, kisebb termetű kutyákat használnak ma is a Kaukázusban. A nagy testű pásztorkutya feladata a nyáj összetartása és védelmezése a ragadozók és a rablók ellen. 40-50 kg-os súlyuk, rendkívüli erejük képessé tette őket még a medvével való megbirkózásra is. A régi pásztoremberek szigorúan szelektálták kutyáikat. Csak a szívósakat, az életrevalókat tartották meg az almokon. Ennek következtében maradtak ilyen

kiválóak a jelenlegi kaukázusi kutyák is. A városi ember számára védőtárs és barát a kaukázusi juhászkutya. Portáját és gazdáját is vehe­mensen védelmezi. Nagy mozgásigénye van, és érdekes módon imádja a vizet, kitartó úszó. Ví­zimentésre is alkalmas.

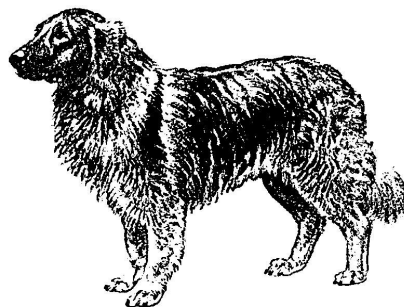

Kutyát vezető szolga
Terrakotta. (London, Brit. Múzeum)

A kaukázusi juhászkutya származásához annyit tudnánk hozzáfűzni, hogy nem föltétlenül a tibeti dogban keresendő az őse. Ásatások alkalmával találtak olyan kővésetet, ahol jól lát­szik a nagytestű juhászkutyák minden jelleg­zetes ismérve: a lelógó fül, hosszú szőr, felfelé kunkorodó farkok. A mezopotámiai kutya farka vastag, tömör, nem olyan lompos, mint a kauká-

zusi juhászé. Feltételezzük tehát, hogy mind a tibeti dog, mind a kaukázusi juhászkutya, mind a sárhegyi kutya őse az ősi, mezopotámiai dogszerű kutyában keresendő. A lompos farkuk és a hosszú szőrük talán a kaukázusi farkas­őseikre utalnak.

A kaukázusi juhászkutya a kézikönyvek szerint orosz kutyafajta. Azért nevezik így, mert a Kaukázus jelenleg Oroszország területén fekszik és ez a kutya ott honos. Ez a megnevezés nem állja meg a helyét. Mind a kaukázusi ju­hászkutya, mind a sárhegyi egy családhoz tar­tozik, ahhoz, amely a világ legősibb kutyáit mondhatja magáénak, vagyis magyar kutyafajta mindkettő, mint a puli és a kuvasz. A kinológiai szakkönyveket ennek alapján időszerű lenne felülbírálni.

SARPLANINAI JUHÁSZKUTYA

Siklósi András

ÁRPÁD A MAGYAROK LEGFÉNYESEBB CSILLAGA

- Elhangzott 2004. június 20-án, a budapesti Árpád-ünnepségen -

Árpád, a szakrális nagyfejedelem kivételes, egyedülálló személyisége a magyarok históriájának. Sajnos az ismert elhallgatások és hamisítások okán korántsem szerepel olyan súllyal a jelenkori nemzet kollektív tudatában, mint amilyen kiemelkedő eredményei folytán megilletné. Ma inkább *Szent Istvánt tolták előtérbe* egyes politikai és egyházi körök - részben Árpád tagadhatatlan érdemeit is ráruházva! -, pedig az ő glóriája igencsak halványan pislákol az Árpádé mellett. Anélkül, hogy itt és most Istvánt leminősítsenék, meg kell állapítanunk, hogy nevéhez számos kifogásolható negatívum is fűződik, éppen ezért sohasem lehet a magyar-

ság olyan egyetemesen elfogadott nagysága, mint Árpád apánk. (Gondoljunk csak sokat kárhoztatott vaskezű térítésére, pl. *Tonuzoba*, *Koppány* és mások brutális lemészárlására vagy megkínzására, valamint a német, olasz, francia és egyéb külhoni papok, lovagok, hűbérurak behívására és vezető pozíciókba helyezésére, a saját vérei rovására, ill. a Vérszerződés parancsainak áthágására. Ennek következménye lett a magyarság ősi hitének kiirtása, a rovás emlékek s a „pogány” legendák, mítoszok megsemmisítése; és az idegenuralom révén ekkor kezdődött népünk mindmáig tartó sorvadása, hanyatlása, belső elbizonytalanodása. Persze azt

nem vitatjuk, hogy széles látókörű, művelt, jelentős uralkodónk volt, aki törvényeivel. **Imre** fiához írt Intelmeivel, közigazgatásunk és vármegyrendszerünk megszervezésével, a Korona és Magyarország **Szűz Mária** oltalmába ajánlásával s egyéb intézkedéseivel végső soron jót akart nekünk. Műve, pályafutása azonban felemásra sikeredett, talán ezért is hasonlott meg önmagával élete alkonyán.) Honalapító Árpád államszervező alkotása, nemzetvezetése, harci cselekményei, egységteremtése fölülmúlhatatlanul tökéletesek; az egyetlen **Atilla** /Etele/ királyon kívül senki sem állítható vele azonos szintre történelmünk aranykönyvében. Kötelességünk tehát emlékének ápolása, alakjának és dicső tetteinek felelevenítése a hálátlan utókorban is. Hiszen tudhatjuk, hogy **amelyik nép nem tiszteli elődeit, elpocsékolja vagy elfelejti múltját annak, jövője sem lesz!**

Európában kivétel nélkül minden náció honfoglalással szerezte meg területeit, azaz betolakodással, fegyveres hódítással, az ott élő népekre történő erőszakos rátelepedéssel vette birtokba országát. **Egyedül a magyarságnál nem volt honfoglalás** (legfeljebb honvisszafoglalás!) **hanem bejövétel, hazatérés, békés honalapítás.** Csupán az idegen megszállókat (morva, szláv germán, bolgár stb.) kellett kiűznünk, egyébként **a Kárpát-medencét mindig is magyarok** vagy velük azonos nyelvet használó, vérrokon törzsek (szkíták, hunok, avarok, kelták, dákok) **lakták.** Ennek ellenére fölöttébb furcsa, hogy kontinensünkön kizárólag nálunk beszélnek hivatalosan „honfoglalásról”, a többiek pedig rendre eltagadják, mintha ezzel is a barbár ázsiai magyarok idegenségét bizonyítanák a „civilizált, keresztény” Európában. És ezt a szinte dogmává kövült ocsmány hazugságot politikusaink és történészeink zokszó nélkül lenyelik ahelyett, hogy igazuk páncéljában visszavernék az alantas vádakat. Közbevetőleg jegyzem csak meg, hogy a magyarság később sem folytatott a Kárpát-medencén kívül területablásokat, gyarmatosításokat, mint a nagy „kultúrnépek” egyike-másika. Minket viszont Trianonban alaposan szétdaraboltak, s ennek megideologizálásához kapóra jön a főkolomposoknak, hogy lám a magyarok is mivel kezdték ittlétüket, jobb tehát, ha hőzöngés helyett befogják a szájukat. Ennél már csak az lenne épületesebb, ha mondjuk a mai „honfoglalók”, pl. a folyamatosan beözönlő zsidók, egyszerűen csak kijelentenék, hogy mostan-

tól fogva márpedig ez Izrael, azaz Magyarország nincs többé. Szögezzük le nyíltan, aki ma Magyarországon, magyar létére a „honfoglalás” átkozott fogalmát használja, s ezzel egy /ön/gyilkos, vesztünkre kiagyalt tévtant reklámoz, az hazaáruló még akkor is, ha ennek nincs tudatában.

A történelem az írásbeliséggel indult el, előtte volt az őstörténelem. Mivel a **földgolyó legrégebbi írását Erdélyben találták meg** (Körös-Tordos-Tatárlaka-i kultúrkör!), ezért **a világtörténelem a Kárpát-medencében kezdődött!** Túlzás nélkül állíthatjuk azt is, hogy **az emberiség minden tudása tőlünk származik!** Nincs módunk most mindent áttekinteni, szorítkozzunk csupán az Árpád-i visszatérést megelőző momentumokra. A Közel- és Távols-Keletről elvándorló, nomadizálásra áttérő magyarság első „öshazája” **Magna Hungaria** (Volga-Ural vidéke) volt, majd **Meotiszban** (legvalószínűbben az Aral-tó mocsarai) telepedtek le, utána jött **Dentu-Magyararia** (Dontó-Kaukázus-Kijev) ill. **Levédia**, végül **Etelköz** (Moldva-Nyugat-Ukrajna), ahol Árpádot pajzsra emelték és a Vérszerződést megkötötték (amit a szeri pusztán később megismételtek). A tévhittekek ellentétben **Kazária** nem volt szövetségünk, hanem ellenfelünk, különösen a judaizmusra térése után. A **besenyők** viszont soha-sem üldözték törzseinket, hanem szövetségre léptek velünk, s csak az általunk föladott területeket foglalták el, melyek fejében mintegy hátvédünkként segítettek bennünket, egészen **Pannóniába (Hunniába)** jövetelünkig. A **kabarok** pedig éppen a zsidó térhódítás ellen fellázadva váltak ki a Kazár Birodalomból, és csatlakoztak hozzánk, tehát **a hazatérő magyarok közt még elvétve sem volt; semmilyen zsidó!** (Noha bizonyos „héberiádák” erről másképpen vélekednek. Ne higgyünk nekik!) A magyarok egyébként már régen egyistenhívők (szkíta-keresztények) voltak; **a Jézus-hít valamelyik formáját követték** részben a görögkeletiekhez, részben a manicheisták, ariánusok és nesztoriánusok közé tartoztak; ezzel párhuzamosan a mágusvallást is üzték, táltosaik vezényletével.

Ha elfogadjuk Heribert Illig tetszetős elméletét (közel 300 nem létező év „betoldása” a középkorba), akkor Árpád Atillának közvetlen leszármazottja, de egyébként is az ő családfájáról ered. Nagyapja **Ügek** (Egyed), kitől Emese szülte **Álmost** (Árpád édesapját), aki maga is

kiváló vezéri képességekkel rendelkezett, s egészen 895-ig fogta egybe a vándorló törzseket és nemzetségeket. Szó sincs arról, hogy „szakrálisan feláldozták” (ez durva szemita szokás!); öregén halt meg természetes halállal, vagy egy másik verzió szerint testvérharcban esett el (a lázadó **Önd** vezér csalta törbe) a Bodroglóközben. (Itt említem meg, hogy Atilla sem ölette meg testvéröccsét, **Budát**, ez csak gonosz rágalom.) Etelközből kb. 500 ezer magyar távozott, családostól, jurtástól, szekeresből, marhákkal, lovakkal és aprójószágokkal együtt. A zömük Árpád és **Kurszán** vezetésével a Vereckei-hágón át, a kisebbség a Vaskapu felől érkezett végleges hazánkba. Az út több hónapon át tartott, **bölcsen megtervezett és bonyolított akció volt, nem pedig fejvesztett menekülés!** Árpádék már jóval korábban föltérképezték az „ígéret földjét”, s rendszeres futárszolgálatot tartották a kapcsolatot az őslakó magyarokkal, **avarokkal** és **székelyekkel**, akik egyébként jó gazdaként elébük is mentek. Az Al-Dunánál **bizánci** szövetségben harcokba bocsátkoztunk a **bolgárok** ellen, s bár **Zalánt** és **Simeon** cárt legyőztük, **Bölcs Leó** árulása miatt **Levente** (Árpád legidősebb fia) és **Tas** hősi halált haltak. **Árpád átvette Atilla jogos örökségét s a pusztaszeri 34 napos tanácskozáson**, elrendezte az ország dol-

gát: **törvényeket hozott, kijelölte a gyepüket, s fölosztotta a szállásterületeket a 108 nemzetség között.** A németek irigykedve és ijedten nézték a magyarok nyugodt országépítését, s 902-ben orvul legyilkolták Kurszánt, majd 907-ben elhátározta hazánk megsemmisítését. Árpád hadai azonban a **pozsonyi csatában** (júl 3-7) világra szóló győzelmet arattak (utána az Ennsig kergették a megvert ellenséget), **s ezzel hosszú ideig biztosították nemzeti megmaradásunkat.** Sajnos az ütközetben Árpád is súlyosan megsebesült (pár hónap múltán meg is halt), ráadásul három daliás gyermekét (**Tarhos, Üllő, Jutas**) is elvesztette.

100 évig nem akadt vetélytársunk Európában, mindenütt rettegték nyílainkat, s alaposan megtanulták, hogy „ne bánts a magyart!” Dicsőségünk teljes fényében ragyogott egészen István királyig. **Mindenben önállóak voltunk,** gondoskodtunk az öregekről s az elesettekről (árva, özvegyek); **gazdagság, béke, rend, és szeretet virágzott** az egész országban. Nem volt vallási kényszer, felnégyelés vagy megvakítás, senkit se döntöttek jobbágsorba, a vezéreket mindig önvérünkből választották, rátermettségi alapon. Talán ekkor **lehattunk utoljára** korlátok nélküli boldogságban, **tetől talpig magyarok!**

A hét vezér

IX. MAGYAR ŐSKUTATÁSI FÓRUM MISKOLCON 2004. augusztus 9-13.

A magyar nyelv, történelem, népköltészet, hitvilág különböző területei, a csillagászat, a táltosság, Mezopotámia és a többi eurázsiai rokonnép nyelve és kultúrája került előadásra és megbeszélésre a Fórum öt napja alatt.

Állandó látogatók száma 124 fő volt, a naponta betérő vendégekkel együtt több, mint ötszázán látogatták és hallgatták az előadásokat. Az idén a vacsora után is összegyűltek a vendégek és vagy megvitatták az aznap hallottakat, vagy új előadásokat hallgattak meg. Hétfőn vacsora után az Ősi Gyökér szerkesztőségi estjét tartották meg. A jelenlévők ismerték a lapot és konstruktív javaslatokat tettek a jövőre vonatkozóan. Mindenki örült a Badiny Jós Ferenc professzor gyakori jelentkezésének, hiszen a jelenlévők valamennyien a Pártus Jézus útján kezdtek érdeklődni a magyarság sorsa iránt és lettek az ügy elkötelezett hívei.

A Fórum megnyitóján Igaz Magyarorsáért kitüntetést kapott a Münchenben élő Kucsera János és felesége a magyar kultúra bajorországi ápolásáért és terjesztésért.

Művészeti kitüntetést kapott Dunai Zoltán festőművész a magyar művészet európai rangjának emeléséért.

Kirándulás a Szepességbe

Egész napos kiránduláson vettek részt a IX. Magyar Őskutatási Fórum vendégei augusztus 11-én, melynek útiránya Szepeshely, Szepesolaszi, Zsigra és Predna Hora volt. A templomokat nézték meg, melyeket a kora középkorban festettek ki a Gömöri Festőiskola szerzetesei. Radocsay Dénes 1952-ben kiadott könyvéhez képest nagyon beszűkült a látnivalók köre, mert a templomok külső falán elhelyezett freskókat már lemeszelték, s alig lehetett a belső teret megsejteni a megnehezített technikai feltételek miatt.

Zsigrán szerencséje volt a társaságnak, mert egy kis számú cseh csoport éppen a dombon álló kis templomban szemlélődött, amikor a miskolci busz megérkezett. A templomi civil alkalmazott kiszólt, hogy várjunk, mert a cseh

látogatók nem kívánnak együtt vizsgálni a magyar társasággal. Vártunk békésen, mindaddig, amíg a következő félórán megtudtuk, hogy elmúlt négy óra és a látogatási idő lejárt. A miskolci 60 főnyi közönség békésen tovább ült törökülésben a templomajtó körül, meg a templomot körülvevő temető üde pázsitján. Végül is öt óra körül a csehek elunták a nézelődést, kijöttek és a miskolciak gyöngéd finomsággal besurrantak a cseh látogatók mellett, és mire a templomi alkalmazott felnézett, már birtokba is vették a csodálatos gazdag freskódíszítésű kis templomot. Itt látható az egyetlen épen maradt úgynevezett Biblia Pauperum, a nép számára alkotott képes Biblia. Egyetlen képről van szó, amely az Ó- és Újszövetséget hasonlítja össze az Ószövetség kárára. Felfedeztük, hogy van egy magyar nyelvű részletes és r e m e k leírás a templomról, amelyet Rostás László fel is olvasott. Azt mondhatom, hogy ezt a műalkotást mindenkinek meg kellene néznie, aki a magyar múlt iránt érdeklődik. Ez a képes Biblia felmutatja a magyarság feltámadásának szükséges voltát és ennek képes bizonyítékát adja.

A zsigrai templom

Én Olaszországban láttam képes Biblia töredékeket, hazánkban eddig nem sikerült. 2004. Húsvét napján Jankovics Marcell magyarázta a TV-ben az olaszországi töredékeket, melyeknek még a szimbolikája is távoli volt tőlünk. A zsigrai képen a jövőt a magyar szimbólumvilág fejti ki, az Ószövetség szimbolikus főalakjának neve a prospektus tanúsága szerint Zsinagóga. Ez

utóbbi számár hátán egy szép, szőke nő fejezi ki. Az Újszövetség főalakja egy négyféle lábú (patás, madár, ember, ragadozó) oroszlán, hátán Tündér-szép Ilonával, aki koronás uralkodónőként vonul be. Középen a Kálvária Krisztus keresztjével. Jézus Urunk a kezéből önt valamit, ami egy kehelybe érve a templomi szentség formavilágában jelenik meg.

A templom boltíveit összefogó oszlopfők egyike Árgyilus királyfi, a másik Tündér-szép Ilona, kinek fején a félhold és a csillag látható.

Kérem, ha van idejük, s egy kis pénzük, zárandokoljanak el, mert a látóivalók köre ezzel nem zárult le, a többit ki-ki, tapasztalja meg a helyszínen.

Csodaszarvas kiállítás Edelényben a L' Hulliere – Coburg kastélyban

A Magyar Műemlékek Országos Gondnoksága igazgatója Csány Éva meghívására kapott helyet a Magyarok Világszövetségének kiállítása a híres edelényi kastélyban. A MOG a leromló félben lévő kastélyt még időben gondozásba vette és az első emeletet szépen helyrehozta. A gyönyörű kertet védik, gondozzák, az egész objektum állandó felügyelet alatt áll, s közben a felújítás szinte zajtalanul folyik. A szép barokk épület Lovagtermében helyezték el Tibold Makk László eurázsiai szkíta fotóinak színes, kinagyított fényképmásolatait (84 fotó), és a Szkíta Világszövetség használatára átadott paziryki feltárási másolatokat. A paziryki jégsírban találták meg a szkíta fejedelemlő teljesen épen maradt, jégbe fagyott holttestét az összes reliktumokkal együtt. A falvédőt Huszti Edit művészettörténész másolta le és alkotta meg másolatban (2,50 m x 1,50 m) és Ő készített a kökénydombi Vénuszról és a többi kiállított tárgyról is hű másolatot.

A kiállítást 2004. augusztus 12-én 17.30-kor nyitotta meg Mohácsi Károly a MOG munkatársa és a vendégeket a város polgármestere, országgyűlési képviselő Molnár Oszkár köszöntötte. Ezután Dr. Bakay Kornél professzor, történettudós tartott előadást a szkíta népről, kultúrájáról és a kiállítás jelentőségéről. Megállapította, hogy a szkíták neve a görögöktől származik, akik a *s z i t t y a* szót nem tudták másként leírni. Ez a művészet a maga nemében egyedül álló, mert formakincsével a szerves világszemléletet írja le, vagyis maga a művészet nem más, mint képbe foglalt bölcsélet. A szerves világnézet az élet teljességéről vall, ahol minden mindennel összefügg. Ez az egyetlen világfelfogás, amely a mai ember számára is megadja az élet továbbfolytatásához a programot.

A kastély 10.00 - 18.00-ig van nyitva. Művelt idegenvezető kalauzol végig és mutatja be a szkíta kiállítást is.

Edelény Miskolctól északra 25 km-re fekszik. A városban van szálláshely és onnan sok fontos történelmi emléket, megtekinthet az ember. Boldván van az egyik legrégebb magyar temp-

lom, amelynek kolostorában a Halotti Beszédet írták, Szalonnán a református templomban, bocsánat Naptemplomban a Gömöri Festőiskola páratlanul szép alkotásai láthatók, Rudabányán

kazettás mennyezetű templom a reformátusoké és a zubogyi templomka Mózes székének virágember-párja, meg az egész csodás templom várja a magyárokat.

/Szerkesztő/

Czeplédi Katalin - Horváth Gáborné

A „BLASKOVICSOK ÉS AZ ATTILA-KUTATÁS”

A Magyar Őstörténeti Munkaközösség Egyesület, a Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága és a Tápiószelei Blaskovich Múzeum Baráti Köre egy napos országos tudományos konferenciát szervezett 2004. május 21-én Tápiószelelén. Dr. Erdélyi István professzor megnyitójában taglalta, hogy nemes hagyományokat vizsgált tovább e találkozó, örzi és átörökíti a környék igen gazdag ásatási hagyományait s az azt folytató neves régészek emlékét. Végül megnyitotta az egész héten át tartó Blaskovich-émlékhetet.

Az előadások jó része a hely és a tájvidék jellegzetes kutatásait ismertette. Ilyen volt, pl. Dinnyés István: Blaskovich-ok és az Attila kutatás, Kápolnás Olivér: Bottyán Árpád ásatásai, Dr. Fóthi Erzsébet PhD: A tápiószelei ásatás temető embertana.

Dr. Fehér Bence új kutatásai, melynek címe: Szír egyházatyák a Kárpát-medence nomád népeiről. A címben megnevezett személyiségek teológiai szakmunkáikban tettek említéseket, szám szerint 9 tájékoztatást az itt élő népekről részben támaszkodva, részben pedig kiegészítve az ókori görög tudósok hasonló értesüléseit.

A konferencia másik nagy témaköre az ázsiai hunok - európai hunok problematikája. A téma sokoldalú, változatos és újdonságokban is bővelkedő kifejtését az alábbi előadások bizonyították: Dr. Érdy Miklós: Hun lovastemetkezések, Dr. Obrusánszky Borbála: Új ázsiai hun leletek Mongóliában, Szöllősy Kálmán: Megjegyzések a hunok régészetéhez (A Nagyszentmiklósi „Nautilus-csészék”).

Különleges tudományos területet mutatott be két előadó: Dr. Surányi Dezső (a MTA doktora) „legelőin fű kövér?” c. biogeográfiai vázlat a lótarásra alkalmas térségekről Eurázsiaiban, és Dr. Czeplédi Katalin nyelvészeti tanulmánya, melynek címe: *Attila* neve a földrajzi nevek kapcsán. Elemzése bizonyítja, hogy a for-

rásokban és a krónikákban Attiláról, a hun királyról írtak nem lehetnek légből kapott, valótlan állítások. Az *Attila* név egy változata van meg az *Etelköz* történeti területnév *Etel* tagjában. *Attila* neve felnőttkori név, a hagyomány szerint *Attila* nem véletlenül *Isten ostora*, azaz *Isten sarja* és nem maga az *Isten*. *Attila* hun király neve mind alakjában, mind jelentésében és szerkezeti felépítésében víznevekkel azonosítható, közszoói jelentése 'nedv, víz, folyó'. Mellérendelő összetett szó és nem képzett. A magyar nyelv nyelvi rendszerébe illik, s igen ősi gyökerű. A névnek nem véletlenül vannak a Volga-Ural vidékén földrajzi névi és közszoói párhuzamai.

A Kr.e. időszak Kínai történelmi, többféle nyelvből fordított és magyarázatokkal ellátott forrásait mutatta be a hunok életmódjáról Horváth Gáborné dr. és Dolnics Zoltán. Záró előadást tartott Dr. Darkó Jenő: A hunok európai honfoglalása és a magyar krónikás hagyomány címen.

A nyitónapot kísérő rendezvény volt Hidán Csaba László PhD. és hagyományörző csapatának műsora. A Blaskovich Múzeum árnyas, ligetes előterében fegyver- és viselettörténeti-bemutatót tartottak a keleti lovas népek életéből - köztük a honfoglalás kori és kora középkori magyarság életéből.

A zárszót Gulyás József a Pest Megyei Közgyűlés alelnöke tartotta, amely egyben a régészeti kiállítás megnyitója is volt. Címe: Őstörténetünk - a Keleti lovas népek a Tápióvidéken (szkíták, szarmaták, avarok).

A rendezvény megszervezéséért, a kiállítás tervezéséért, a szívélyes vendéglátásért ezúton fejezik ki köszönetüket Gócsáné Móró Csilla múzeum igazgatónak, a résztvevők: Dr. Czeplédi Katalin és Horváth Gáborné dr.

Lengyel Gyula megemlékezése

In Memoriam Prof. Dr. Végvári Lajos

† PROF. DR. VÉGVÁRI LAJOS

MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ
1919. AUGUSZTUS 28 – 2004. MÁJUS 29.

BÚCSÚZTATJUK A MISKOLCI
MINDSZENTI EVANGELIKUS TEMETŐBEN

2004. JÚNIUS 10-ÉN 15 ÓRAKOR

GYÁSZOLJÁK SZERETTEL: FELESÉGE MÁGER ÁGNES,
GYERMEKEI ZSÓFIA, ÁGNES, GYÖRGGY,
TESTVÉRE EVA

TÁVIRATCÍM: MÁGER - VÉGVÁRI
3529 MISKOLC,
DERKOVITS U. 10.

„Az élet örök búcsúzás.
Ő bár csak tudnánk távozáskor
fényt hagyni mint a Messiás,
belészeretni a szívekbe
apostolokba, mártírokba,
hogy átadják a századoknak,
a századok az ezredeknek!
Fényt hagyni, mint a Messiás!”

(Mécs László: *Fényt hagyni, magunk után*)

Fényt befogadó és szent fényt itt, köztünk hagyó Dr. Végvári Lajos Professzor, művészettörténész életútja. Emberségben hiteles, hitben gyökeredző élete a Győr-Sopron megyei Zsíráról indult el 85 esztendővel ezelőtt, hogy Vinyédén, Sopronon, majd Sümegen át bontakozzon. Majd a háború és az orosz hadi fogság lelket facsaró évei után Budapest, Miskolc, Debrecen, Pécs érlelték és tisztítottak mélységes humanizmusát, lehettek tanúi gazdag szellemi pályájának.

„Úgy világítson a ti világosságtok az emberek között, hogy látva tetteiteket, dicsőítsék érte Mennyei Atyátokat” - lelkesítette Jézus követőit. Megváltó Urunk buzdító igéi termékeny talajra hullottak Végvári Professzor Úr életében, munkásságában. –Miért jelenthetjük ezt ki minden túlzástól mentesen? A teológia Isten mérhetetlen gazdagságát azzal is érzékelteti, hogy az Isten-nevet felcserélhetőnek tartja akár az Egy, Igaz, akár Szép és a Jó fogalmaival. Végvári Professzor Úr génjeiben, hála a Maurer és Gosztonyi ősöknek, a keresztény vallásosság éppen úgy otthonra lelt, mint az igazság fáradhatatlan keresése, avagy a jó önmagáért és önmagában való szemlélése. De... s nem véletlenül említjük a végén a szépség, a műtárgyakban, avagy a romlatlan természetben beleöntött harmónia,

arányosság, az érdek nélkül gyönyörködtetni tudás habitusa volt igen erőteljes karizmája Dr. Végvári Lajosnak. A szépség feltárása, a másoknak önzetlenül és igényesen történő bemutatása, tudományos és ugyanakkor mélyen emberközeli interpretálása volt az élete.

A Professzor Úr nagyon jól érezte magát ebben a világban. Jól pedig csak az érezheti magát, aki szabad. „*Én úgy érzem, a művészet igazában a szabadság világa...*” vallotta Ő maga, mintegy ars poetica-szerűen. Szabadon döntött a szépség szolgálata mellett, amikor egyetemi évei kezdetén, a Pázmány Péter Tudományegyetemen felhagyott a jogi tanulmányaival, s kizárólag a művészettörténet, a keresztény régészet és az összehasonlító irodalomtörténet töltötték ki tanulmányait, de egész későbbi érdeklődését is. Szeretni pedig csak az tud, aki maga is sokaktól szeretve van. Érezte, hogy elfogadják, hogy sokaknak fontos ő, az ember, a művészettörténész, a Professzor.

A cisztercita rend lelki mestere, Clairvaux-i Szent Bernát írta egyik levelében:

„*Hogyha birtokoljuk e világ javait, terhek számunkra. Ha szeretjük őket, bepszokolnak, ha elveszítjük, kínoznak.*” (103. levél)

Nem birtokolta, hanem felfedezte, illetve sokaknak felfedezni igyekezett e világ titokza-

tos, szabad szemmel nem mindig és nem olyannak látszó javait. Ő nem szerette, hanem mélyen tisztelte az emberi alkotást, a kreativitást, az egyes emberben megvalósuló isteni talentum adományát. Így nem hogy nem piszkolták azok be, sokkal inkább tisztították, lelkesítették újabb és újabb művészeti hódításokra. S aki szolgálja az életet, tiszteli az embert és az univerzumot, gyönyörűséges érzések és élmények közepette egyszer mindezt színről színre megköszönheti az Alkotónak, a Nagy Rendezőnek. Végvári Professzor Úr maga összegezte Önéletrajzi ihletésű könyve, *Az Önarckép tollal utolsó soraiban, hogy „próbáltam lenni itt e kis hazában a művészet papja, az értékeket védő katona és csibész, aki túl tudta élni a század emberpróbáló szörnyűségeit.”*

Három szó: pap, katona, csibész. Három jel, három magatartás, attitűd. Pap, aki, Jézus szavai szerint: „aki megvall engem az emberek előtt, azt én is megvallom Mennyei atyám előtt.” Hitvallása volt, Istent dicsérő és Istent magasztaló fohász a diploma munkája: *A sümegi Maulbertsch freskók*. Igényesen bemutatni Krisztus születését, a pásztorok hódolatát, a Három Királyok imádását, a Golgota lelket próbáló drámáját csak Istent szolgáló alázattal lehetett.

Katona is volt: a tudomány katonája. Védte a misztériumot, őrizte az alkotó embert a vulgáristól és a közönségesen giccesstől. Fegyvere mindehhez az olvasás és az ima. Isten a legnagyobb tudója, hányszor, s milyen időszakokra vonult vissza lelke csendes kaszárnijába, hogy együtt maradhasson Teremtő, Megváltó és Megszentelő Istenével. Személyes érintettséggel sejlik fel, amikor mintegy 5 hónapon át, látogatta gyermeki kíváncsisággal és szent, ügybuzgó megszállottsággal, - nagyon szeretett hitvese, *Máger Ágnes* készülő freskóit a szendrői Római Katolikus templomban. Hogyan állt meg valami sejtelmesen csillogó szemekkel a mindig gazdagodó templomhajó, avagy szentély állványai alatt és megimádkozva járt végig tekintete a készülő medalionok avagy nagyobb kompozíciók láttán. Akkor és ott jómagam is láttam, imádkozva szemlélni és szemlélve imádkozni őt.

S a könyvek... Otthona mintegy 5000 kötetes könyvtára töretlen szorgalommal tanította. „*Ő micsoda nagy dolog, hogy a világ 100 legokosabb, legszellemesebb emberét beültethetem a szobámba, s nem foglalnak el nagyobb teret, mint egy vadászpuska hossza.*” (Gárdonyi

Géza) Végvári Professzor Úr könyvtára a szellem muníciója, a művészettörténet, az irodalom, sőt a fotóelmélet szakmai kérdéseinek csodálatos arzenálját jelentette. Köztük volt a legbátrabb, a legharcosabb. Ilyenkor érezte, mennyit kell még küzdenie, hogy sokakban otthonra leljenek a könyvekben leírt eszmék és gondolatok. Már itt a földön a könyvek, a könyvtár jelentették a „mesterséges édenkertet”. Mesterekkel teletűzdelt és megvalósított földi paradicsomot, amelyből a tudásra éhes embert soha sem lehet kiűzni.

Végvári Lajos Professzor könyvek nélkül nem lett volna képes észrevenni, még kevésbé kifejezni saját élete mélységeit. S a könyvek között a Biblia, mellyel ő is, mint egykoron Strindberg a szívére szorítva csak annyit tudott halkan elmotyogni: ez az egyetlen, ami igaz. Azért olyan megrendítő, szép és mindig újszerű, jövőbe mutató és lendítő, mert az ember a maga örök sorsát találja meg benne.

Dr. Végvári Lajos művészettörténész Professzor Isten gondviseléséből átért a túlsó partra. Oda, ahol nincs többé gyász, sem könny, sem jajkiáltás. Átért a zarándok, küzdő élet labirintusából, a mindent szemlélés és boldog találkozás örök égi csarnokába. Fényt vitt. Az emberség, a tisztelet, a művészet és a világ iránti alázatos szolgálatából tevődik össze az a fénymező, melyben lelke megáll az égiek örök kapujánál. Fényt kapott, hogy letisztuljanak szíve érzései, kiégyenjen ember-volta gyengeségei és hiányosságai.

Reményik Sándor írja:

*„Ha menni kell, magammal sokat vinnék,
Az egész édes megszokott világot,
Szeretnék mindent, mindent magammal vinni –
És mindent itt hagyok.”*

Imáink kísérik őt. Az Irgalmas Istent kérjük vegye vállára Őt mint Jó Pásztor és vezesse be a legcsodálatosabb Örök-Képtárba, abba az égi csarnokba, ahol szeretve van és szeret, ahol Isten az Egy, az Igaz, a Jó és Szép örökre betölt mindent.

De mivel az Örök Jót, Szépet és Igaz Egyet szolgálta, mindent itt is hagyott, hogy okuljunk, tanuljunk 85 éves földi pályájából. Ahogy neki sikerült, nekünk is egyszer sikerülni fog. Ez a legnagyobb, az egyetlen cél. Nyugodjál békében. Amen.

PINTYE MIHÁLY

**Hajdu Katalin: Adalék a besenyők történetéhez
(Ősi Gyökér 2004. június)**

A szerző mentségére, még a kortárs írók is összetévesztették a baskirokat és a besenyőket. Tévedni lehet, de ezzel nem vádolom Hajdut csak azzal, hogy kritikátlanul összehordott hetet-havat.

A törökség régészeti anyagában csak azután jelenik meg a ló, miután látták a lovon ülő korai hunokat. Hun, besenyő és magyar egyforma rítus szerint temetkezett: részleges ló, padkás-padmaljos sírgödör és borjú-kultusz. Ezek a jellemzők ismeretlenek minden más népnél. A besese, kesse törökül togrul (fehér sólyom). Kézai írja, ez a madár volt a hunok és magyarok zászlaján. A fehér jelző nem a madár vagy fehér ló szűrét jelenti elsődlegesen, hanem az állat szent, totem voltát. Ez a kiválasztottság hangsúlyozódik pl. I. András király Fehér András krónikai megnevezésében

PINTYE MIHÁLY

A kölcsönadott magyar mitológia

A szepességi német dilettáns, felvett nevén Hunfalvy Pál alkotta meg a finnugor mitológiát. Erre az alapra helyeződött a közös eredet és ősnyelv hipotézise, a finnugor nyelvelmélet. Mitológia elméletében kínálja magát a rés. A finnugorok közös gyökerű istenneveit a kozmonológiával együtt a finn nemzeti eposz, Kalevalából származtatja, miközben sugallja, hogy a Kalevala germán- skandináv elemekre épül. A magyar hitvilágot szegényesnek állítja be, mert szerinte korán elváltak a finnektől. Mégis lépten-nyomon magyar analógiából vezeti le az önmagában értelmezhetetlen finn, vogul mitológiai képeket. Hivatalos nyelvtudományunk hűségesen ápolja Hunfalvy és követői hagyományát. Ezért felelősség terheli, mert nem fedezte fel Hunfalvy otromba hamisítását a magyar Halotti Beszéd vonatkozásában. Ő tudta, mert utal rá, hogy a HB. Pray-Kódexbeli latin forrásának szövegrésze: *quanta gratia dominus deus gratificaverat primus adam*. Rövidebben van meg az

1200. év körüli magyar fordításban: *mennyi miostben terumteve eleve miv isemucut adamut*. A fordító kifelejtette az isten (deus) szót. Hunfalvynak kapóra jött és kitalálta, hogy szándékosan hagyták ki, mert ott van az eleve: eleve tehát deus-t jelent - írja. Azért hamisít, hogy a magyar, állítólagos istennevet besorolhassa a finnugor panteonba: eleve azonos szerinte a finn Elma, Jumala, osztják Jelem, zürjén Jun stb. istennevekkel. Valójában az eleve határozószó, sohasem volt isten jelentése. A latin forrás idevágó mondatának pontos fordítása: *mennyi kegyelemben teremtette Isten, először (eleve), mi őszüket Ádámot...*

Azt sem vette észre, a finnugor panteonban nem istenek állnak, hanem földi istenkirályok. Bizonyítja a vogul Elmpi (istenfi) Torem fia. Torem magyarul Teremtő. Finn neve Ukko, nálunk Ük (Öregisten). A vogul torem aze, torem jeg Hunfalvynál teremtő atya, valójában aze-íz (lélek), jeg- fehér, ami a lélek vizualitása, színjelölése.

A Kalevala a finnugor mitológiával együtt átvétele, lokális változata a magyar (hun) kettős királyság királyai köré szövődött mítoszoknak, mitológiának. Turul-mondánk nem kizárólag az Árpádház eredet mondája, hanem a mindenkorai magyar uralkodók származásának sokezer éve megfogalmazott kozmonológiája. A magyar szakrális király (Tarján) őse a Nap (Teremtő, Öregisten), aki elküldi saját lelkét fehér sólyom (turul) képében és megtermékenyíti ősanynkat, Emesét (másik nevén Enét), akinek ágyékából víz fakad. A Nap fia (Álmos) víz alakjában (esőisten) születik meg, mint Attila. A magyar kettős lélekhit szerint mindenkinek van lehelet lelke, ami a halállal megszűnik. Van vándorlelke, ami örök. Az atya vándorlelke által születik újjá saját fiában. Az atya, a fiú és a lélek ezért egylényegű (szentháromság). A király gyermektelenség esetén bármely más személyben is újjászülethet, aki teljes jogú utóda lesz. Az átvevő vogul megőrizte teremtő szavunk korabeli hangalakját: torem. Ebből alakult a szakrális király Tarján méltóságneve és a rituális áldozat- felajánlás (istennek) kultikus lakomájának tor neve. A háromságnak külön nevei vannak: Víz, Fehér, Lélek, Jun stb. Utóbbi szívjelentésű, abban lakik a vándorlélek, a lehelet lélek a fejben. A különböző méltóságnevek a Napisten megjelenési formáira utalnak, igazolva az egyisten-hitet.

A Kalevala- gyűjteményben más néven jön szembe velünk Kapányi Monyó, Babszem Jankó, Fanyűvő stb. Minden mozzanatának van magyar megfelelője. Az analógia kiműveltsége tarthatatlanná teszi az uráli fantazmagóriát. Finn kutatók a Kalevala- mitológia néhány párhuzamát Ázsiában találták meg. Kiegészítem őket: csak ott, ahol a hunok megfordultak. Azok terjesztették el a Közel-Kelet egyiptomi gyökerű mítoszait és mitológiáját. A zsidók Káin- Ábel meséje átvétele Ízisz- Ozirisz történetének stb. Egyiptomból ered a tengerből felbukkanó Föld teremtés- mondája, ami megvan a finneknél és voguloknál is. Ez nem születhetett, az Ural-Altáj hegyeiben. A finnugor istenek Elm, Ilma stb. azonosak a hun Bél (Baál), mezopotám Il-Él istennevekkel. A finn- magyar nyelvi érintkezés csak a Közel-Keleten történhetett. A finnek ottani neve pun volt.

Nyelvünkben a honfoglaláskor még élt ősi szavunk a vízre: ed (nedv)- üd (üde, ügy). Ebből való Ügyek neve, aki Álmos apja. Továbbá az ázsiai hun király Udar és a honfoglalás kori Ed, Edömén nevek. Az Ed - Et – Ete - Atila alakulat egyértelmű. A germán- skandináv mitológia csak a hunok országát ismeri. Azok napkultusza maradandó hatást tett rájuk. Átvették saját mitológiájuk fő alakjaiként a hunok kettős királyságának méltóságneveit. A germán hajósok istene Oden (üd- víz), Thor- Torem, Teremtő, Baldur- Baál, Bél. stb.

Javasolt irodalom:

Hajdú Péter szerk.: Uráli népek
i. Kodolányi János szerk.: A finnugor őshaza nyomában
Mészöly Gedeon : Népünk és nyelvünk

SPANYOL LÁSZLÓ ISTVÁN

Hozzászólás

a Nagyszentmiklósi kincs 21. számú csészéje feliratának leolvasásához

Az Ősi Gyökér 2004. április-júniusi számában jelent meg Dr. Gyárfás Ágnes megfejtése a csészen lévő írásokról, mely két külön mondatot tesz ki. Véleményem szerint az elénk tárt dolgot remekműnek tekinthető!

Nem a megfejtést akarom kritizálni, hiszen abban nincs hiba, és nagyszerű szerkesztőnk munkája felülmúlja a többi megfejtéseket, melyek eddig megkíséreltek.

Én csupán elgondolkoztam azon a káoszon, amin a szerkesztő sikeresen verte át magát, és ez vezetett engem a tények felismeréséhez. Innen már csak egy lépésre volt a kapott szöveg módosítása, aminek úgyszintén szeretnék eleget tenni.

A 7. oldalon olvasható az a felsorolás, hogy a csésze készítője használt ligatúrát, és különböző nemzetektől kölcsönzött rovásbetűket. Ez feltűnt nekem, és átböngészve az írásjelek értelmezését és megfejtését, szembetűnővé vált előttem, hogy a csészt készítő ötvösmester nem tudott sem magyarul, sem törökül, sem görögül, de a hébert sem ismerte. Természetes dolog, hogy ha beszélni nem, akkor írni sem tudott az

említett nyelveken. Később majd látni fogjuk, hogy a csésze készítője valószínű örmény ember lehetett.

A magyar nyelvet némileg értette, és gagyogta is sajátos akcentusával, és az ő beszédmódja alapján fogalmazta meg azt a szöveget amit aztán a csésze pereme alá vésett. Úgy vélem, hogy az illető rendelkezett örmény - latin, örmény - görög, örmény - magyar, stb. szó és betűgyűjteményekkel, hiszen az, szükséges volt munkájához. Innen eredhet a sokféle nemzettől kölcsönzött rovásbetűk használata.

Önkéntelenül is a Halotti beszéd esete jutott eszembe, aholis egy szláv vagy germán pap sajátos akcentusával írt egy alig érthető búcsúbeszédet. Ugye milyen rosszul hangzik? Mert mit tett a pap? Sajátos akcentusához idomította a betűket... Hát ugyanezt tette az ötvösmester is a csésze szövegét írva.

Hogy az ötvösmesternek nem lehetett sok fogalma a magyar nyelvről, arra legjobb az alábbi bizonyíték:

"ZUALAN BESZI ÖVBE..."

Jóllehet, a szerkesztő helyesbítette ezt a szöveget, de nekem is ki kell térnem rá.

BESZT-t írt VESZI helyett, holott ismerte a V betűt! Mégsem írta helyesen, tehát nem jól beszélte a magyar nyelvet. Nem lehet kétséges előttünk, a többi szövegrészben is fellelhetünk "ötvöshibát!" Azt is megállapíthatjuk, hogy az U hang és betű kedvelője volt: "Zualan, Bolu, Buszidi,..." szavak utalnak erre. Nézzük hát az első sor megfejtett szövegét:

"ZUALAN BADROGI IBZSIDI BOLUVIJA"

Hát ez nem mond sokat nekünk az első látásra! Jó lenne a kapott szövegnek valami érthető formát adni. Ez nem lehetetlen dolog, csak szemünk előtt kell tartanunk azt, hogy az ötvösmester rendkívül rossz akcentussal gagyogta a magyar szavakat. Bontsuk hát szavakra a kapott szöveget:

1. "ZUALAN"

Előzőleg már említettem azon észrevételemet, hogy az ötvösmester előszeretettel volt az U betű iránt. Vegyük hát el azt az oda nem illő betűt, és a

"ZALAN" - t kapjuk.

Ezzel a névvel már találkoztunk a "Zalán futását" említve, de nekünk is van ZALA folyónk, megyénk.

/Egyesek szerb névnek tartják a Zalánt. Én ezt erősen kétlem, inkább magyarnak tartom./

2. "BADROGI"

Itt megint korrigálhatjuk az illető elkövetett hibáját, és a

"BODROGI" nevet kapjuk.

Ez már lehet családnév is, és nekünk van Bodrog nevű folyónk. Nem lehet kétséges előttünk, egy magyar név helytelen leírása az egész.

3. "IBZSIDI"

Nem hiszem, hogy akad olyan szótár, amiben ez a szó szerepel, bár törökösen hangzik. Egyáltalán nem vagyok biztos annak helyességében, amit erről közlök, de kettébontva a szót, talán értelmet lehet adni neki. Mégpedig az alábbi módon:

IBZ - - - SIDI

Ha a **Z** betűt elveszük, és helyette **N**-t -teszünk, akkor az **IBN** -t kapjuk, ami **ÉN**-nek felel meg.

A **SIDI** minden további nélkül elfogadható **SZIDOM**-nak, összeolvasva a két szót, az **"ÉN SZIDOM"** értelmet kapjuk.

4. "BOLUVIJA"

Amint a leközölt kép is tanúsítja, az ötvös nem használt szóközöket, szinte mindent egybe írt. Hát hogyan tette volna, amikor fogalma sem volt a számára idegen nyelvekről!

Az említett szó esetében is összeírást gyanítok, és úgy vélem, hogy külön választva kibogozhatom értelmét. Így nyerhetem a

BOLU - - - VIJA-t.

A **Bolu** szó sem íródott helyesen, akcentust látnok benne, kénytelen vagyok kiemelni az **0**-t és **A**-val helyettesíteni. Ez esetben ezt kapom:

BOLU - BALU - BAL vagy **BÁL**.

Mint ismeretes, Mezopotámiától kezdve Phoenicia /Fönícia/ és Észak-Afrika magyarlakta népei az **Istent Bál**-nak nevezték. Nem tartom kizártnak azt, hogy Magyarországon is így volt, mert nevekben megtalálható a **BAL**. Mint pl. Balogh, Balaton.

Ennél fogva az ötvös hallotta ezt az istennevet, és saját akcentusához igazodva betűzte le. Tehát a

BOLU, - BAL-t, illetve **BÁL**-t jelent.

Térjünk most rá a kettétépett szó másik darabjára, a **VIJA**-ra. Ha ebből a kapott szóból kiemeljük a **J**-t helyesírási hibára hivatkozva, akkor a **VIA**-t nyerjük. A **VIA** latin-olasz szó, mely utat és **"EL"**-t jelent. Pl.: porta via, - vigye **EL**! Tehát távolodást, elszakadást jelent.

Ha a két kapott értelmet összeolvassuk, akkor az **"Isten"**-től **"EL"**-hez jutunk, ami értelmezhető **ISTENTELEN**-nek. A megfejtett írás és értelmezése így néz ki;

"ZUALAN BADROGI IBZSIDI BOLUVIA"
Zalán Bodrogi én szidi istentelen.

/szidom/

Egy percig sem kétlem, nagyon irigyelhette a szép lányt az ötvös Bodrogitól, és szidta, istentelennek nevezte.

A megfejtés másik részével már kevesebb bajunk lesz, mert a szerkesztő nagyon jó meglátással helyesbítette az elírásokat. Érdemes azon-

ban felfigyelni arra, hogy az ötvös felületen is volt munkavégzés közben. **B**-ét használt **V** helyett, **V**-t írt **L** helyett, holott ismerte azokat a rovásbetűket. Minden bizonnyal az ópium kedvelője volt, és delíriumos állapotban dolgozott. Így nem csoda, ha még több fejtörést okozott a szerkesztőnek, hátráltatta őt a munka végzésében.

Úgy látom, nem kell az egész mondatot át-elemezni, csak a BOLU VICA-nak kell értelmet adnom.

A BOLU szó helyes értelmezése már megtörtént, Istent jelent. A VICA meg ismert lány-név, - mint ezt a szerkesztő is közölte.

Összeolvasva ezt kapjuk:

BOLU VICA
Isteni Vica

A jelek szerint az ötvösmester többször láthatta a gyönyörű lányt, és mi tagadás? Szerelemre lobbant ökelme. Ezért isteníttette. Ez engem nem lepett meg, mert valamikor régebben én is hal-lottam az "Isteni Lolo!, isteni Garbó!" felki-áltásokat a nők rajongóitól. Úgy látszik, az öt-

vösmester korában is létezett már ilyesmi... Így már érthető miért szidta, mondta istentelennek Bodrogit.

A második mondat tehát így néz ki:

"ZUALAN BESZI ÖVBE BUSZIDI
BOLU VICA OVÉ"

Zalán veszi ölbe puszilja
isteni Vica övé.

Az idők folyamán már többször olvastam a Nagyszentmiklósi Aranykincsről. Nekem úgy rémlik, hogy a szakemberek egy egyén tulajdo-nának tekintik, és a Balkánt jelölték meg készí-tési helyül. Ez lehetséges, de nem biztos. Mint a csésze felirata is tanúskodik erről, a csésze meg-rendelője Zalán volt, a Bodrog-i, és a Bodrog-nak semmi köze a Balkánhoz. Véleményem sze-rint egy török janicsár lophatta, rabolhatta össze a Kincseket, és valami oknál fogva sebtében el-ásta, egy kevés földet kotort rá. Aztán valami oknál fogva nem mehetett érte. Vagy ütközetben halt meg, vagy valamelyik katonatársa metszette el a torkát... Ez mindaddig rejtély marad előt-tünk, míg a kincsek minden titka ki nem tudó-dik. Remélem nem kell sokat várnunk rá.

Takács György

BABBA MÁRIA

ADALÉKOK A MAGYARSÁG ÓSHITÉNEK ISTENANYA-ALAKJÁHOZ

KIADÓ: FÖNIX KÖNYVMŰHELY „MÚLTAT S JÖVENDŐT”KÖZMŰVELŐDÉSI EGYESÜLET 2002.

Kr. e. II. évezredből van feliratos emlékünK KUBABA istennőről, aki a hettita pantheon egyik főistene. Az elnevezés jelentése Szent Ba-ba, ami párhuzamba állítható a Szent Bába név-vel, akit a szülő asszonyokhoz hívtak segítségül, ő a jóságos, fénybe öltözött isteni személyiség, aki megegyezik a „ku” kegyes, jóságos, bőkezű, azaz szent Baba asszonnyal.

Ba-u a földek, az állatok és az emberek ter-mékenységének istennője, neve előtt a sumér-ban szerepelt „dingir” determinatívum, ami a személy isten voltát jelölte. Jelzői között gyak-ran szerepel a bőkezű, jóságos, gazdag asszony, így megállapíthatjuk, hogy a bőség úrnője volt. A sumér Ba-u istenanya szülőistennő is, aki éle-

tet ad. A jóságos istennő így teljes egységet mu-tat Babba (Mária) alakjával. Ba-u istenanyának a hagyomány szerint hét ikerlánya van, akik bő-séget adnak az emberek számára. Népiünk őshi-tének Boldogasszonyaiból éppen hetet tart szá-mon az emlékezet. A hét Boldogasszony kap-csolatban állt a különböző bolygók által megha-tározott minőségű égbolti szférákkal. Az ég hét-rétegűsége a kozmológiában a sumérek-nél jelent meg először. Az eget - az őssumér felfogás - egy a föld fölé telepedő szilárd, félgolyó alakú alkotmánynak fogta fel és benne hét egymás fö-lött álló réteg összetevődését látta. A világosz-lop helyére épült zi-kur tornyok hét-hét emelete, jelképezve az égi világrendet. A hét égrétegben

élnék az istenek csodálatos fényözönben, egy családot alkotva, de az egymás fölé helyezkedő égrétegekben szigorú sorrend szerint helyezkednek el. Az égisten An lakóhelye a sumér felfogás szerint a hetedik, legfelső égrétegben volt.

Bau = élelemadó, Dug = jóságos, Asan = istennő a sumér nyelvben. A magyar asszony szónak az eredete így Mezopotámiába nyúlik vissza, a sumér (g)as(s)an, az elamita usan alakokra. Ba – u – dug – (g)as(s)an szóösszetétel az eddig megfejtett ékiratos szövegeken így együtt nem ismeretes, bár külön-külön mindhárom elem előfordul a Magna Mater sumér nevei között. Boldog Asszony-t, Boldog Anyá-t kifejezések csak a magyar nép nyelvében és irodalmában élnek. A boldog (bódog, boudog) szavak jelentése eredetileg a bódul, bódít kifejezésekkel vannak szoros kapcsolatban, amelyek megzavar, megzavarodik értelemben, de elrélvül, elbájol, varázslatba esik jelentéssel is állhatnak.

„Babba istennő neve szinte kizárólagos valószínűséggel egy olyan ősi gyökre vezethető vissza, amelynek első írásos formában lejegyzett alakja a sumér nép nyelvterületéről, az ókori Mezopotámia földjéről ismeretes, s mely a későbbiek folyamán is állandóan jelen van a rokon népek nyelveiben, mindvégig megőrizve jelentésének sajátos – fényességre, magasságra, bőségre, jó-létre, szaporaságra, uralkodásra vonatkozó – tartományát. Babba, a tündöklő Nagyasszony ezek szerint eredetileg valószínűleg Napistennő, akinek alakjában a kereszténységen túlra, népünk ősvallásának világába tekinthetünk, önmagunk régi arcát vizsgálhatjuk, éppúgy, mint Boldogasszonyunk esetében”. Babba Mária az égen járva mindent belát, mindent tud, mindent vigyáz. A bölcsőtől a sírig az élet minden vonatkozásában mindenütt és mindenkor Babba Mária a fő oltalom, menedék és segítség. Babba Mária alakjában főként a vegetációt segítő, termő és teremtő és nem a szüzesség keresztény, hanem az azt megelőző vallások istenanyára jellemző tulajdonságai bontakoznak ki.

Ismeretes, hogy a Szentlélek helyén egykor a Szentháromságban az Anya szerepelt. A Nag-Hammadiban feltárt János apokrif-ben Jánosnak látomásában megjelenik az Atya az Anya és a Fiú. Hasonlóan mindig női minőség szerepel az Atya és a Fiú mellett a manicheizmus fényfelszabadítási programjának üdvtörténeti szakaszhatárain: a Fény Atyja és az Első Ember

mellett az Élet Anyja. A hettitáknál is hasonló a hármasság: Égisten, Nagy Istenanya, Fialat Napisten. A magyar Szent Koronán is eredetileg e hármasság szerepelt: Pantokrátor Krisztus – mint Atya, Jézus Krisztus, és a Boldogságos-szűz alakja, amit később eltávolítottak.

„Szűz Mária csupán közvetítő szerepkörben áll az ég és a föld között, addig Babba Mária – úgy tűnik – saját istennői hatalommal rendelkezik a termékenység, az elemek, a javak, vagyis a földi lét minden vonatkozása fölött... Babba (Mária) tehát mind nevében, mind pedig alakjának jellegzetes, eredetinek tűnő vonásaiban különbözik Szűz Máriától, annál inkább megtalálhatóak azonban alapvető hasonlóságai őshitünk „másik” Istennő – alakjával, amelyet Boldogasszony néven őrzött meg népünk hű emlékezete... Babba (Mária) alakja sajátos vonásainak eredetét elsősorban nem a kereszténység, pontosabban nem az egyház által terjesztett, őszövetségi alapokon nyugvó biblikus hit körében kell keresnünk, hanem a rokon népek régi vallásában.”

Babbával rokon hangzású a sumér Baba – más olvasatban Bawu vagy Bau – a termékenység istennője, vagy földanya, aki életet lehel az élőlényekbe. Babba (Mária) egy ősi, a történeti kereszténységtől régibb, attól sok tekintetben független hagyomány, hasonlóképpen Boldogasszonyunkhoz. A Babba (Mária) név szószentírti jelentése Szép (Mária), mert Babba anyyi, mint szép.

Babba Mária és a felkelő Nap között is látszik egy ősi kapcsolat, e néphagyományt a csíksomlyói pap nélküli búcsún a mai napig láthatjuk a pünkösdvásárnap hajnali napfelkeltevárás és napnézés formájában. „Ez a szokás a Babba központi kegyhelyéhez kapcsolódik, a Kissomlyó-hegyen a hagyomány szerint Szent István királyunk által 1002-ben épített Salvator (népiesen Szilátor) – kápolna mellett álló Passió-kápolna keleti oldalán lévő térségen játszódik le, sajátos liturgiája ősi naptiszteleti nyomokat őriz, szoros kapcsolatban a Somlyó hegyéről származó – jelenleg a somlyói kegytemplomban lévő – faragott napkövekkel, amelyek egy régi napszentély, vagy egyéb napimádati hely egykori meglétét bizonyítják. A kövek méretei, számszimbolikája, s a rajtuk található szoláris jelképek egyértelművé teszik, hogy azok egykor egy – valószínűleg a Kissomlyó-hegyén állt szentély napoltárának részei.”

A fentiekből kitűnik, hogy népünk emlékezete és a kevés számban, de fennmaradt ősi valóságunk tárgyi emlékei (napoltár) teljes összhangban állnak, és egy egységes vallási rendszer megmaradt emlékeit idézik elénk. Az ősi hit elemei keveredtek a zsidó-keresztény új hit el-

veivel, de kiirtani a több ezer éves népi emlékezetből ezeket nem lehetett. Feltárásukat tovább kell folytatni, hogy ismét gyakorolható magyar vallás egésze összeálljon a fennmaradt töredékekből.

Eőri Szabó Ferenc

Tomory Zsuzsa

SZERVES MAGYAR NYELVTUDOMÁNY

A szerző – a könyv impresszuma alapján még 2000-ben írta a magyar nyelvről szóló könyvét, én azonban pár hete a Magyarok Világszövetsége Nemzetközi Konferenciáján jutottam hozzá. Tomory Zsuzsa az előadások szünetében dedikált példánnyal ajándékozott meg.

Nagy érdeklődéssel olvastam művét. Szerelem a stílusát, gondolkodásmódját, a példatárát. Tisztelem műveltségét, mely túl lép a bölcsészeten mivel felvérteződött természettudományos ismeretekkel is. Tomory Zsuzsa érti a quantumfizikát és felhasználja tételei mélyebb magyarázatához. Akár nyelvészeti, akár molekulárbiológiai, akár népművészeti, akár quantumfizikai úton közelíti meg nyelvünk eredetének kérdését, ugyanahhoz a ponthoz érkezik: „Magyar hangtanunkat vizsgálva elkerülhetetlenül fel kell ismernünk, hogy valamennyi hangunk eredete Istenünkhöz vezet,” írja (64. old.), s olyan alapokra bukkan, ahol az alany és az állítmány egyetlen hang formájában jelenik meg egy-egy szóban. Így pl. az ERŐ és az ANYAG összszavakban.

Ő is rátalált arra a mezopotámiai ősgyökre, amelyre Patocskay Istvánné hívta fel a figyelmet: „TAA (tova igehatározónk tova jelentéssel őserő, őanyag egyensúlyával történő mozgást jelent”. (64. old.) Ez a TA, TA gyök ma is él nyelvünkben. Putnokon azt mondják a két-három éves gyermeknek, ha sétálni indulnak, hogy „megyünk ta” (Patocskay Istvánné). Miskolcon megkettőzik: TÁ-TÁ.

A mezopotámiai szókincsben a TÁ-TU a mozgással járó cselekvés szava volt. Ma mint a legtöbb ősi elem, a gyermekkori szókincs, szó-kás, játék szférájában lelhető fel a magyar nyelvben.

Tomory Zsuzsa Magyar Adorján kései tanítványa. Mestere álmoképszerű törvényeit irodalommal, tényekkel, adatokkal alátámasztja. Például magyarázatot talál Magyar Adorjának arra a megjegyzésére, hogy östörzseink szimbólum növényeinek mindig savanyú a gyümölcse. A magyarázó a meggy, a szemereé a som stb. Mindez a sejtszerkezet hajdani ismeretének eredménye, amikor elindult a természeti kiválasztódás folyamata „az egy ősi rendszerből”. Az egy őstől való származás elmélete ad magyarázatot genetikai bekódoltságunkra.

A mai tudomány a fehérje kialakulásokkal kapcsolatban egy „biológiát megelőző” kor kiválasztódási folyamatáról beszél, ez a folyamat a tudat világában indult el és rögzült a mában. A beszéd vonatkozásában is ez a legfontosabb alapelv: nem a hangzószervekben ered, hanem lelki indíttatású tudati esemény.

Ezért szerves ez a nyelvtudomány, mivel szervesül azzal az egy őstudattal, amely még a biológiai lét előtt az életet őstudati szinten elindította.

A nyelv szerepét a dallal, a zenével köti össze, Kodály Zoltánra hivatkozik, amikor a magyar zene alapján állítja, hogy a magyarságnak 1000 éves látható története van és több ezer éves láthatatlan élete, amely nyelve és dala. „A lélek alaprégét nem lehet kétféle anyagból lerakni. Anyanyelve csak egy lehet az embernek zeneileg is,” idézi Kodályt.

A szöveget komputerrel gépelték, sok benne a gépi torzítás. Szeretnénk olvasóinknak ízeletet adni a műből, ezért folyóiratunkban (24.-33. old.) közöljük az IGE és az ÉLET c. fejezeteket.

Gyárfás Ágnes

Sebastian Mutzi
REGÉNYES MÚLTUNK

Az 1843-ban Németországban írt könyv szerzőjéről hazai lexikonokban semmit sem találtam. Csak annyi tudható róla, hogy a németek mellett két itáliai tudós társaság tagja is volt. Sebastian Mutzi hosszú kutató (munkájának eredményét „A Föld és az emberi nem őstörténete, Mózes könyve és a tudományos kutatások eredményei szerint” címmel adta közre. Nálunk 1853-ban jelent meg a Bach-korszakra jellemzően névtelen (V. E.) fordításban.

A könyv első ötöde a teremtés részleteit taglalja és a biblikus megjelenítéseket magyarázza, támasztja alá. A többi a Földet elárasztó vízözön eseményeit részletezi, hatását és a 375 napot követő eseményeket mutatja be szinte – utólag igazolt - történelmi megalapozottsággal. Az olvasó számára nemcsak a régies nyelv olvasásában rejülő nehézkesség jelent némi fennakadást, de egyes nem modernizált szavak mai értelemben vett „magyartalansága” is. Ugyanakkor gyönyörködhet hallatlanul gazdag nyelvünk örök szépségében.

Például:

(az ember) az isteni épület zárkövét képezte,
(az ember) merészen lebeg a magas kékben,
Noé az emberi nem megújítására a valóságos második Ádám,
a megbomlás az első bűn,
A földisme tan megerősíti, miképpen jutottak a forró éghajlat sajátjai a hideg földszarki tartományokba.
Noé önmagában is megsemmisíté bensejének szép összhangzását.

Az akkori tudományos álláspont szerint a vízözön előtt ismeretlen volt az eső. A szivárvány-Isten és a Föld szövetségének jelképe - a Teremtés könyvében, Noét követően tűnik fel először. Az élethez szükséges vizet a források és a bővizű folyók szolgáltatták, a légkör felhőtlen, tiszta és száraz volt. A folyók vízhozamára példa a partjaikon talált sok mammoth (akkori helyesírással) és egyéb nagy állatok csontja. A szárazföld és a vizek aránya a maihoz képest eltérő volt, akkor a föld egyhatedét fedte a víz. (Ma kb. 27% a szárazföld.) A napjainkban élő állatok „főnemei” már akkor léteztek, azóta sok

állatfajta kihalt, a megmaradtak kisebbek akkori őseiknél. Ez utóbbi megállapítást több csontmaradvány méreteivel bizonyítja.

A 160 évvel előbbi kutatások szerint az ősember magas életkorát el kell fogadnunk. Az író szerint ha a napév helyett holdfordulattal számítanánk, akkor a törzsapák 5-7 éves korukban nemzőképesek lettek volna és a Biblia e magas korra történő utalása érthetlenné válna. A több helyen (Babylon, Chaldea lakói és sokan mások) használatos tíz havi évszámítás végső soron, például a világ teremtésétől a vízözönig eltelt 1656 napév esetében megegyezik. Az életkor hosszát (Mózes a maga 120, József a 110 évével valóságos tinédzserek a törzsapák mintegy két tucat névből álló listáján) nemcsak a maival összehasonlíthatatlanul egészségesebb környezettel magyarázzák, hanem azzal is, hogy a majdan átadott széleskörű ismeretek megszerzéséhez kezdetben ennyi idő föltétlenül szükséges volt. Seneca sem tagadta, hogy ezek az ősök nemcsak nagy lelki erővel, hanem az „istenekkel rokon” képességekkel, tulajdonságokkal rendelkeztek. Bizonyítja ezt a bányászat, az építészet, a hajóépítés és a kaldeusok feltalálta betűírás. Az emberiség őskori létszámát egyesek kb. 20 milliárd főre becsülték.

Az egy év és 10 napig tartó vízözön oka nemcsak az égszakadásban, hanem a föld barlangjaiból előtört áradásban is keresendő. Érdekes összevetni a népregék vízözön-képét a tudomány 19. századbeli, és mai álláspontjával. A japán, kínai, hindu, egyiptomi, görög, római, kelta, skandináv, irokéz, mexikói, zapotek, perui folklór, tehát az általunk ma ismert egész világ néprajzának része a saját özönvíz legendája. (Az özönvíz kezdetének megállapításában csak 52 év eltérés található a sok náció regéiben.) Bizonyíték ezernyi: édesvízi állatok és termények maradványai magas hegyeken, barlangi állatmaradványok és korabeli embercsontok, a Biblia és a „földisme tan” összecsengése.

(A tudomány mai álláspontját az utóbbi évszázad húszas éveinek kutatása támasztja alá. Leonard Woolley angol archeológus Ur közelében mintegy 16 méter mélységben 2,5 méter vastag minden természetes hordaléktól mentes agyagréteget talált, a Gilgames-eposz és a nála sokkal fiatalabb Biblia közös emlékét, a vízözön nyomát. A vízárdat egyike lehetett a Tigris és Eufrátesz közti terület gyakori árvizeinek, me-

lyeket nemcsak Utnapistim - Noé és családja élt túl. A megmaradt mezopotámiai telepések szó szerint vették isteni utasítást: sokasodtak és virágzó kultúrát teremtettek. Az állatokat is leölhették, mert először kaptak Teremtőjüktől hozzájárulást a húsevéshez.)

A vizek nagy része visszavonult a barlangokba, de a glóbusz felszíni képe alaposan megváltozott a vízzel borított terület ötszörösére nőtt. Noé nemzetségének vándorlása ezt követte. Maga az „apátlan” - az elveszett világból való származásra történő utalás - előbbi lakhelyén, Kína észak-nyugati tájain művelte a földet, szőlőt ültetett, csatornarendszert épített és a zeneoktatás mellett törvényeket alkotott, (csak Kínában nem

volt bálványkép i.u. 67-ig), bevezette az időszámítást és foglalkozott a csillagászatral is. A Sem nemzetség Elő-Ázsiába, a Japhetidák nyugatra, egészen Európa távoli partjáiig vonultak – egyikőjükénél sem volt bálványimádás, Cham és utódai dél felé mentek. Elterjedtek Észak-Afrikában, majd nagy valószínűséggel onnan továbbmentek Európa északi felére és Amerikába.

A könyv megírásának századában megkezdődtek a mezopotámiai kultúra feltárásának ásatásai. Mintha az emberiség eredetét találták volna meg. De legalábbis azokkal az emberekkel voltak kapcsolatban, akik az özönvíz után megmaradtak.

Gergely György

Utassy József

Rege, rege, Ráró!

Menekülő ménem,
homlokcsillagfényem,
 eget-földet járó,
 taplótűzpatás ló:
 megriadt reményem,
 ó, gyönyörű Ráró!

Négy égtáj szele zúg.
 Ringasson bár tenger,
 rengessen tevepúp:
 amerre jár ember
 célt játszik minden út,
 célt játszik minden út.

Ménem! Tűzpattintó!
 Mögötted nincs hintó,
 nincs visszaút, rézsút,
 szürke fény, egérút –
 csillag iránt, nap iránt
 utunk ha van: félút.

Vágtass velem, vágtass,
 halhatatlan hátas,
 lírám, telivérem,
 szárnyas-szép reményem,
 keselyűnek kesely,
 prométheuszi pej!

Egyszer-volt lét a mult,
 s végül mese minden:
 rege, rege, Ráró!
 magunk vagyunk, magunk,
 s jaj, a mi igazunk
 mese messze járó.

Vihar előtt a réten

Lenyúlt egy villám a földre,
 karjába kapta a csöndet.

Szemet húnyt az ég, de látták
 s beleremegtek a nyárfák.

Körben, a dombokon túl,
 hét harang bronza kondul.

Sürög a szél, s a boglya
 laza fonatú kontya

kibomlik lobogva-égve,
 s szálanként szédül az égbe.

Tépik a lovak a hámot.
 Mennydörgés. Kalap kóvályog.

Reccsen a karja egy gallynak,
 s ráfeketednek a varjak.

Fűz alá futnak a lányok,
 szoknyájuk suhog a szélben,

s a dombok hajlatából
 utánuk ered a zápor.

CSÍKSOMLYÓ

BIZONYSÁGTÉTELE ÉS ÜZENETE

Csíksomlyó a magyar lelkeség ragyogása, Boldogasszony Anyánk hívó szavára egyesülő magyarság legnagyobb találkozója.

Csíksomlyó bizonságtétel arra, hogy a tragikus sorsú Magyar Nemzet a rendszerváltást követő politikai köpönyegforgatások és csalódások örvényében sem vesztette el a reményét, és bizonságtételként magához a Szent Korona egyedüli birtokosához: az Ég Királynőjéhez, mint égi és földi Kormányzónkhoz fordul a megmaradás és nemzeti felemelkedés fohászával.

Csíksomlyó bizonságtétel arra, hogy a magyarság - bár megrontott, de vállalja hitét, kereszténységét, őseit és örökségét. Csak ez az egyetlen járható útja, máskülönben elveszett.

Csíksomlyó bizonságtétel arra, hogy bár egy évben csak egyetlen alkalommal, de létezik és beteljesül a megosztottságot félretevő magyar - magyar testvériség és egység. Ennek a kegyelmi állapotnak az év többi napjára való kiterjesztése legyen szívbeli kötelezettségünk.

Csíksomlyó üzenete, hogy minden bajunk fő forrása a feledés, nemzeti államszervezési hagyományaink teljes hiánya, feladása. A Székely és Magyar Nemzetnek ősi alkotmányához kell visszatérnie. Mivel az államhatalom legfőbb forrása a Szent Korona működése akadályoztatva van, ezért a mai süszéghelyzetben a Nemzetgyűlésnek - az ellenállás és ellentmondás jogán - kötelessége az alkotmány hiányzó rendes szervét ideiglenesen pótolni, és a törvényes állapotot helyreállítani.

Csíksomlyó üzenete, hogy a Székely Autonomía ügye realitás, de kizárólag az európai régiók önrendelkezési folyamatában!

Csíksomlyó üzenete, hogy a magyarországi változások kikerülhetetlenek. Helyre kell állítani a Történelmi Alkotmányt, létre kell hozni a Kétkamarás Parlamentet, meg kell valósítani az államigazgatás teljeskörű reformját.

A nemzeti fordulat csak és kizárólag Csíksomlyó lelkeségével jöhet létre.

Csíksomlyó valójában egy évről évre visszatérő - semmihez sem hasonlítható - Nemzetgyűlés.

Csíksomlyóról lelkileg megerősödve vigyük magunkkal gróf széki Teleky Pál lófó székely felhívását:

„Emberebb embert, magyarabb magyart!”

Csíksomlyó, 2004. 05. 28.

Alkotmányos Jogfolytonosságot Helyreállító
NEMZETGYŰLÉS

ŐSI GYÖKÉR

KULTURÁLIS FOLYÓIRAT

MISKOLCI BÖLCSÉSZ EGYESÜLET NAGY LAJOS KIRÁLY MAGÁNEGYETEME

alapítási év: 1989

Az ország rangos tudósaival

MAGYARSÁGKÖZPONTÚ

felsőoktatási műhely

3533 Miskolc, Vasgyári út 18.
(a 2-es villamos végállomásánál)

Internetes honlap :
<http://www.bolcseszegyesulet.atw.hu>

Levélcím: 3509 Miskolc, Pf.: 819.
Tel. Fax.: (46) 331-981 (elnök)
Tel.: (46) 332-228 (tanulmányi o.)

E-mail : mbe1@enternet.hu

Jelentkezni lehet LEVÉLBEN felbélyegzett válaszborítékkal a levélcímen

KIHELYEZETT TAGOZATAI

Budapest	Magyarságtudomány
Pusztakovácsi	Magyarságtudomány - történelem (népköltészet, népművészet, népzene, néptánc)
Szentendre	Régi magyar zene – népzene

ANYAISKOLA

Miskolc Graduális képzés	Vallás- és keresztény hitoktató; Magyarságtudomány, Történelem-régész munkatárs Művészettörténész-művészeti menedzser; Színháztudomány Népzene- zenetörténet- zeneirodalom; Latin-görög nyelvtanár; Pszichológia; Újságírás-szociológia vagy politológia; Földrajztanár; Környezetgazdálkodás-ökológia Angol,- Német,- Francia nyelv és művelődéstörténet; Kínai,- Japán,- Arab,- Török nyelv és művelődéstörténet; Business School Népzene-magyarságtudomány Hungarológia (magyar nyelv külföldieknek);
Miskolc Posztgraduális képzés	Német-, Angol nyelvtanár; Népzene-magyarságtudomány Magyarságtudomány; Történelem-régész munkatárs-magyarságtudomány Művészettörténet-magyarságtudomány; Pszichológia; Népzene

---

Következő szám tartalmából:

Gömöri János: Óskohó Múzeum. 10. századi vasolvasztó műhely Somogyfajszon
Schmidt Irén: Nimrud ősatyánkról
